

YENİ ÇAĞ

- Kapitalist ülkelerde gençlik hareketinin gelişmesi
- V. Yarosinski: Dünya komünist hareketinin birliği
- S. Hamis: İsrail-Amerikan işbirliği

EMPERYALIST SALDIRISINA KARŞI

Önce bombardımanlar durdurulmalıdır

«HÜR DÜNYA»DA

Birleşik Amerikada terör ve zorbalık

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Bildiri

Türkiyede gençlik hareketinin yeni aşaması

7 (49)

Temmuz

1968

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

TÜSTAV

Kapitalist ülkelerde gençlik hareketinin gelişmesi

Bugünkü aşamanın özellikleri ve perspektifler

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi
Yazı Kurulunun yuvarlak masa toplantısı

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin yazı kurulu bu yılın 12 ve 13 Haziran günlerinde Prag'da bir geniş toplantı yaptı. Bu toplantıda, kapitalist ülkelerde gittikçe büyüyen gençlik ve özellikle öğrenci hareketlerinin ortaya koyduğu sorunlar tartışıldı.

Yazı kurulunun daveti üzerine toplantıya, İtalya, İspanya, Federal Almanya, Batı Berlin ve Birleşik Amerika kardeş partilerinden gençlik hareketleri sorunlarıyla uğraşan yoldaşlar katıldılar.

Toplantıda Pier Entjes (Fransız Komünist Partisi), Giulietto Kieza (İtalyan Komünist Partisi), Huan Dis (İspanya Komünist Partisi), Villi L. Bekker (Alman Komünist Partisi), Bruno Kuster (Alman Sosyalist Birlik Partisi – Batı Berlin) ve Metiyü Brennis Hellinnen (ABD Komünist Partisi) raporlar okudular.

Komünist partilerinin gençlik arasındaki teorik ve pratik çalışmalarının çeşitli yönlerinin incelendiği dostça tartışmalar boyunca, davet edilen yoldaşların yanı sıra, kardeş partilerin dergideki daimi temsilcileri Kanada'dan J. Boyd, Danimarka'dan I. Nörlünd, Arjantin'den P. G. Alberdi, Avusturya'dan E. Zukker Şilling, Kolombiya'dan M. Cepeda, Guatemala'dan J. M. Fortuni, Şili'den V. Atias ve Venezüella Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Politbüro üyesi E. G. Mancera da konuştular.

Tartışmayı açan derginin yazı kurulu başkanı G. P. Fransov bugünkü toplumsal gelişmenin bazı özelliklerine işaret etti. Fransov, burjuva ideologlarının sürekli iddialarına ve çok yönlü çabalarına rağmen tarihin akışının, bizi, Marks ve Lenin'den uzaklaştırıp, onların öğretilerini arkada kalan yılların sisleri arasında belli belirsiz bir hale getirmediğini belirterek şöyle dedi: Tam tersine, durmadan ilerleyen bu akış, Marksist-Leninist öğretinin çizgilerini daha da berraklaştırıp belirginleştirmekte, onu hayata daha fazla yakınlaştırmaktadır.

Bugün, Marksizm-Leninizme karşıt olmak üzere burjuva nazariyecilerinin harpten sonra büyük bir ihtimamla yarattıkları, çağdaş kapitalizmin ahenkli ve çelişkisiz gelişmesi hakkındaki efsanenin iflâsına tanık oluyoruz. Marks'ı alelâde bir burjuva liberali olarak damgalayıp, bu efsaneyi nasıl da uyduruverdiler! Fakat, Batı Avrupa burjuva basını, artık bu iflâsı örtbas edememektedir.

Harp sonrası kapitalizminin ahenk içinde ve çatışmalardan uzak olarak geliştiği, refah içinde ve kendi kendinden hoşnut bir toplum haline geldiği, burjuva-demokrasisinin huzur yolunu açtığı hakkında beslenen hayaller, gerek ABD ve gerekse Batı Avrupa'da gerçeğin alevleri içinde yanıp kül olmaya başladı. Bu efsane, şimdiyedek eşi görülmedik şiddette politik bunalımlar ve daha iyi hayat isteyen milyonlarca insanın hareketi halini aldı.

Bu efsanenin çökmesi, aynı zamanda, Batı Avrupanın tarihsel önemini kaybettiği yolunda ortaya atılan ve kendisine sıkı sıkıya bağlı olan efsanenin de çökmesi demektir. Harp sonrası döneminde bu konuda pek çok kitap yazılmıştır. Bunlara göre, Batı Avrupanın sosyal çatışmaları, yeni dünyadakine, yani ABD'indekilere kıyasla köhnemiştir, bugünün koşullarına uygun değildir. Birleşik Amerikaya gelince, o, sözde, kendi sosyal çatışmalarını gidermiştir. Avrupanın bunadığı hakkındaki bu efsane, bazılarıncı Batı Avrupa işçi sınıfının bunaması şeklinde ifade edildi ve dünyanın devrimci dönüşümü davasını yürütebilecek olan tarihin dinç güçlerinin Batı Avrupanın dışında aranabileceği öne sürüldü.

Batı Avrupa bugün, tarihte gerçekte nasıl bir yer aldığını açıkça göstermektedir. Orası, her şeyden önce, bir sınıf savaşı alanıdır. ABD de, derin sosyal çatışmalarla sarsılmaktadır. Dünya devrim sürecinin gelişmesi hakkındaki tarihsel gerçek yeniden ortaya çıkmaktadır.

Belki de sonuncusu olacak, bir efsane daha vardır ve o da çökmektedir: Buna göre, hiç olmazsa Batı Avrupada, dinamik güç, işçi sınıfı değil, gençliktir, (Batı Avrupada) sınıf savaşının yerini kuşakların savaşları almaktadır ve artık tarihsel süreci, yalnız, sanat ve fikir adamları (manevi hayatın elitleri) yöneltmektedir.

G. P. Fransov bununla ilgili olarak Rusya tarihinden bazı olguları hatırlattı. Bir zamanlar Rusya önemli öğrenci kaynaşmalarının geçtiği tek ülke idi. O zamanlar bunun üzerinde çok kafa yoran birçok Batı Avrupalı göz-

lemci, bu görüntünün yeni bir «Rusya bilmecesi» olduğunu kabullenme eğilimindeydiler. Oysa bu, bir bilmecce (bir muamma) değildi. Rusya, demokratik burjuva devrimine gebeydi. Öğrenci kaynaşmaları da bunun işaretleriydi. Genç aydın kadrolar, bir burjuva-toprak beyliği monarşisinin eskimiş sosyal yapısında, bunun katılmış bürokrasi cihazında artık yerlerini bulamıyorlardı. Başka bir sosyal ve politik yapı doğacaktı. Öğrenci kaynaşmalarına katılanların hepsi bunun bilincine varmış mıydı? Hayır. Birçokları türlü hayallere kapılmıştı ve bu hayaller peşinde koşuyordu. Fakat, halk yığınlarının bağrında, hem yıkıcı, hem de yaratıcı gücünü 1905 te ve sonra da 1917 yıllarında gösteren muazzam sosyal enerji birikmekte idi.

Batı Avrupa ülkelerindeki son öğrenci ayaklanmaları, yakınlaşan köklü toplumsal dönüşümlerin şüphe götürmez ön habercisidir. Bilimsel-teknik devrim, aydınların üretimde ve toplum hayatındaki rollerini artırmaktadır. Fakat kapitalizm, bilimsel-teknik devrimi, tekellerin ve ona tâbi devlet cihazının teknik-bürokratik kademeleri cenderesi arasına sıkıştırmıştır.

G. P. Fransov'un belirttiği gibi, bu eğilime karşı savaş, şüphesiz bazı kereler, aydınlara özgü bir üstünlük duygusundan, anarşist bireycilikten ya da yalnız sanat ve fikir adamlarının egemen olduğu Eflâtun'vârî bir cumhuriyet hakkında beslenen gerici hayallerden doğan garip biçimler almaktadır. Ama arada bir aşırı bir hal alan bu taşkınlıklar, şiddetli dalgalanmalar sürecinin toplumsal gerçeğini örtbas edemez. Toplumsal atıl-ganlıklar ve cesur düşünceler çağı olan zamanımızın rüzgârlarıyla harekete geçen kapitalist ülkelerdeki genç aydınlar ne istiyorlar? Onların istediği, okullarda yeteneklerini geliştirmelerine, hayatta yeteneklerine uygun işlerde ve bunları alabildiğine uygulayabilmelerine olanaklar sağlayacak bir toplum düzenidir. Bu düzen de sosyalizmden başka bir şey değildir.

Öğrenci hareketlerine katılanların hepsi acaba bunu anlıyor mu? Hayır. Burjuva ve küçük burjuva hayalleri hercümerci onların görüşlerini bulandırabilir. Ama, aydınlar işçi sınıfının davasıyla birleşirse, tarihsel sürecin objektif gerçeği zafere ulaşacaktır. Bu, karmaşık ve çelişmelerle dolu bir süreçtir. Fakat birçok belirtisiyle daha şimdiden karşılaşmaktayız. Ve bu süreç kendiliğinden oluşuma bırakılmamıştır, ardında, Lenin'in deyişiyle, çağımızın akli, bilinci ve şerefi olan ve bu değerlendirmeye lâayık olduklarını ispat etmiş bulunan komünist partileri bulunmaktadır.

Fransa

Pier Entjes (Fransız Komünist Partisi), Fransada öğrenci hareketlerinin bu yıl Mayıs ayının ilk günlerinde hızla geliştiğini belirtti. Nisan sonlarında başlayan güçlü ve derinlere inen işçi hareketi, hızlı gelişme aşamasına daha sonra girdi. Buna karşılık öğrenci hareketi – daha geniş, daha

önemli olan diğer bir hareketle kaynaşmadan önce – bütün toplumun dikkatini özellikle üzerine çekmekteydi. O sıralarda, Batı Almanya gençlerinin Rudi Duçke'ye yapılan suikaste karşı protesto gösterilerine giriştikleri, Loven, Madrid ve Roma üzerinde kabaran dalgaların Batı Berlin üzerine ulaşacağı günleri yaşıyorduk. Bu dalgalar çok geçmeden Paris'i de saracaktı.

Ben, dalgalar, diyorum. Ama başkaları, fırtınadan, depremden, kaos'tan, patlamadan, «kan akıtmaktan» ve «kesin bir devrim»den söz ettiler. Hattâ General De Gol «mânevi bir bunalım» dedi. Bu, – vitalist demiyelim de – idealist ve dinsel deyimler, başlı başına bir efsane yaratılmasına hizmet ediyordu. Biliyoruz ki, ilkel toplumlarda, toplumsal üretim düzeyinin son derece düşük olduğu ve insanın doğal güçlere henüz gerçekten hükmedemediği sıralarda, insanlar «hayal gücüne dayanarak ve hayallerinde» doğaya (tabiata) hükmederdi.

İşte öğrencilerde de buna benzer birşeyler oluyor. Henüz hepsi olup bitenlerin bilincine açık bir şekilde varmış değiller. Burjuvazi de olayları açıklıkla kavrayamamıştır, bu yüzden ona öncülük edecek durumda değildir. Bu koşullar içinde, öğrenci hareketlerindeki hercümerc, hayali biçimlerde yansımaktadır. Televizyonda yapılan bir tartışma sırasında Nanter Hukuk Fakültesi dekanı Pier Grappen öğrencilerin «Bir hayali cumhuriyet yaratmak peşinde» olduklarını söyledi. Bu tür değerlendirmeler, kendilerini Golizm'in resmi şampiyonları ilân edenler de dahil olmak üzere, genellikle işçi sınıfının günümüzdeki rolünü küçültmeye çabalayanlar tarafından kullanılmaktadır.

7 Haziranda Televizyonda yayınlanan demecinde bizzat General De Gol, kendisini bir «devrimci» olarak, devrimi yönetmekle görevli kişi olarak, kendi değişikle «böylesine bir sırsıntıdan sonra», «uçurumun kenarındaki halk yığınlarını ifritin pençesinden kurtaran» bir melek olarak göstermeye çalıştı.

Ama öte yandan «Le Nuvel Observatör» dergisinin yazarı Moris Klavel, şaşkın bir tutum içinde şöyle diyordu: «Dikkati çeken nokta, baş isyancının (ama onun için baş isyancı elbette De Gol değil, Daniel Kon-Bendit isimli öğrencidir), ya sosyolog ya da anti-sosyolog olmasıdır. Bu baş isyancı, ne açık bir programa sahiptir, ne de herhangi bir düzeni kurma peşindedir. Bu da gönül rahatlandırıcıdır.»

Aynı gazeteci, bir gençle yaptığı bir konuşmayı da naklediyordu. Bu gençte, «her şeyi küçümseyen bir ruhun» – tabii büyük R ile yazılmış bir ruh – mistisizme dönüşünün belirtisini bulmaktaydı: «üç ay önce bu genç beni aradı. Önemli bir bilim enstitüsüne birincilikle girmiş ve ikincilikle diploma almış. Ne varki, metafizik arayışları için, para, aile, mevki, bağlantılar, herşeyi bırakmış... Birdenbire, dedi, kariyerimi, hayatımı düşündüm; fiziki denebilecek bir dehşete kapıldım, sarsıldım, geri çekildim...»

Elbette bu türden davranışlara gülüp geçenlere karşı koymalıyız. Her toplumda kendine özgü gençlik sorunları vardır. Yazarlar, psikologlar, psi-

kanalistler bu sorunları incelemişlerdir. Psikanalistlerin dedikleri gibi, bir genç kız ya da erkeğin, gerçeğe kendi hayalinin damgasını vurmak tutkusıyla dolu olması, bu gencin kendi kendine hayranlığının saldırganlıkla bağlı bulunması, kendisini başka birinin kurtaracağı fikrini kabul edememesi, vuruşa vuruşla cevap verme ihtiyacını duyması, bütün bunlar, önemsiz olgular sayılmamalıdır. Tıbal'd'lar ve Merkutsio'lar her zaman çıkmıştır. Ve Kon-Bendit'in hiç te alay etmeden, «kendi sinесinden gelmeyen herşeyi fırlatıp atmak bir grupçuğun özelliğidir» demesi pek anlamlıdır.

Bir çok öğrenci için, güçlüklerini iyice kavrayamamış olmalarının onlarda «endişeli bir bekleyiş, bazan da bezginlik» yarattığını da kabul edebiliriz.

Hattâ bütün bunların, öğrencilerin yer aldığı savaş için elverişli sübjektif koşullar yaratabileceği de düşünülebilir. Fakat ne burjuvazinin öğrencilerle ilgili olarak beslediği ve yaymak istediği hayalleri, ne de öğrencilerin kendi durumları hakkındaki hayallerini geçer akçe olarak kabul edemeyiz. Örneğin, De Gol «manevi bunalım» dan bahsettiği, ya da Pompidu «uygarlığımızın bunalımı»ndan söz ettiği zaman, bu sözlerde herşeyden önce, olayları karıştırmak aracını, öğrenci bunalımının gerçek sebeplerinin aranmasına engel olma çabalarını, kendini zorlamakta olan reformcu tedbirlerin alınmasını ve reformların uygulanmasını önleme yollarını görmeliyiz.

Herşeyden önce şunu açıkça görmemiz gerekir ki, öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin büyük bir kısmı hayat şartları ile ilgilidir. Ve bu hayat şartları da, tekelci devlet kapitalizminin hâkimiyeti kuvvetlendikçe kötüleşmiştir. Öğrenci, — askeri deyim kullanırsak — askerlik hizmeti öncesi çağında bulunuyor demektir. Bu, uzun zamandanberi öğrencilerin büyük çoğunluğu için imtiyazlı bir durum yaratmıştı. Öğrenciler bir *ön-burjuvazi*yi temsil ediyorlardı. İster geleceğin doktorları, avukatları, noterleri, ister mühendisleri ya da subayları olsunlar, öğrenci yığınları, gelecekte zengin-burjuvazi sınıfına katılacaklardır. Bugün ise, birçok öğrenci gerçek *bir ön-proletarya* teşkil etmektedir. Zira aralarından birçoğu, tekelci devlet kapitalizmi kuvvetlendikçe, üretimin yoğunlaşması arttıkça, kendi çıkarları ile kapitalist oligarşi çıkarları arasındaki çelişmelerin bilincine varmakta olan yeni teknik aydınlar, maaşlı doktorlar, memurlar kitlesine karışmaktadır. Daniel Kon-Bendit son zamanlarda «le Nuvel Observatör» dergisine verdiği bir mülâkatta «öğrencilerin, işçi sınıfını sömürmek üzere yetiştirilen geleceğin kadroları olmayı reddettiklerinden» bahsediyordu. Ama aslında öğrencilerin, geleceğin kadroları olarak, işçi sınıfının sömürülmesine benzer bir sömürüyle karşılaşmaktan endişelenmeleri için daha çok sebep vardır.

Kapitalist toplumun kendilerine hazırladığı bu kaderin bilincine varmadıkları hallerde bile öğrenciler, aldatıldıklarını anlamakta, tahakkümün baskısını kendi sırtlarında hissetmektedirler. Bu toplumla öğrenciler arasında bir kopma, bir uyuşmazlık var. Ve öğrenciler bunu, suçlayarak, red ve protesto ederek ortaya koyuyorlar. Fransız Komünist Partisi 12 Mayıs tarihli bir belgesinde, öğrencilerin bu duygusunu, kapitalist düzenin,

«ekonomik yönetime, politikanın tespitine, hayata sıkı sıkıya bağlı bir kültür yaratılmasına onların faal olarak katılmalarına» karşı gelmesiyle izah ediyordu.

Hatta gençliğin son zamanlardaki «öğrenci iktidarı» isteği bile, iktidardan ve haklardan yoksun olmaya, imtiyazlarla çatışmaya karşı duydukları tepkiyi tam olarak dile getirmektedir. İşçiler geleneksel olarak «bilinçli» olmakla ve bir partide ya da etkili bir sendikada «örgütlü» bulunmakla iftihar etmişlerdir. Oysa öğrencilerin durumu başkadır. Komünist Öğrenciler Birliği (UEC)-nin ya da daha güçlü olmakla birlikte daha kararsız Öğrenciler Milli Birliği (UNEF)-nin oynadıkları rol ne olursa olsun, bu örgütler Fransız öğrencilerine aynı mahiyette bir siyasi ve manevi destek göstermemektedir. Örneğin, Daniel Kon-Bendit'in aşağıdaki sözlerini bir an incelemenizi isterim. Bu sözler, işçi sınıfına yabancı olan, gerçeklerden kopmuş bir tutumu göstermek bakımından son derece karakteristiktir: «Elbette, beyanname dağıtma teşebbüslerimizin dışında işçi sınıfıyla başka bağımız yok. Ama, eğer Nanter'de bir grev olursa, öyle sanıyorum ki, biz de İtalyan öğrencilerinin Fiat işletmelerinde yaptıkları gibi davranmalıyız: Grev gözcüleriyle işbirliğine gitmeliyiz, isteyen işçileri öğrenci lokantalarına çağırmalıyız. Hiçbir şey ödemesinler, biz idare ederiz.»

Aşağılık duyguları ve anarşist hevesler küçük burjuva aslından gelen öğrencilere özgü idiyse, kendi kendimize şunu sormamız gerekir: Neden tam şimdi, 1967–1968 yıllarında, Berlinden Buenos Ayres'e, Kolumbia Üniversitesinden Loven Üniversitesine, Senegal'den İzlanda'ya kadar, öğrenci hareketleri dalgaları kabarıyor?

Fransa ve Batı Almanya gibi ülkelerde bu son iki yılın, işsizliğin artması ve diğer bunalımların çoğalması belirtileri altında geçtiğini kaydetmek önemlidir. Bugün Fransada 450.000 den fazla işsiz var. Ve bunun dışında 17 ilâ 21 yaş arasında yüzbinlerce genç iş arıyor. Fransız işverenlerinin gazetesi «Le Eko» 29 Kasım 1967 tarihli sayısında, İngiliz lirasının devalüasyonu üzerine ortaya çıkan durumla ilgili olarak şöyle yazıyordu: «Bütün Ülkeler (kapitalist ülkeler P.E.) yönünü kaybetmiştir ve nereye gittiklerini artık bilmiyorlar.» Aynı gazete bu yılın 19 Martında ABD'nin deflasyonist politikası hakkında da şöyle diyordu: «Batı dünyası kendi hesabına az veya çok denilecek ciddilikte bir gerileme dönemine sürüklenme rizikosunu göze almaktadır.» 19 Ocakta da, başka bir Fransız gazetesi olan «Enformation Ekonomik e Kommersial» diyordu ki: «Bütün batı ekonomisinde bir gelişme dönemi, yani rahat gelişme dönemi sona ermektedir... Yeni dönem, paranın sağlam olmayışı, uluslararası mübadelelerin yavaşlaması, kredilerin pahalılaşması, işsizliğin sürekli olarak artması alâmetleriyle başlıyor. Lokma (onların deyimiyle pasta) daha yavaş büyüyecek...» Son yıllar, iki önemli görüntünün birbiriyle iyice örülmesi özelliğini taşımaktadır. Birincisi, doğumların önemli ölçüde artarak «yeni bir dalga» yarattığı ilk harp sonrası yıllarında dünyaya gelmiş olan kuşak, liseleri bitirmiş ve Yüksek Okullara geçmiştir. İkincisi, geniş ölçüde yayılan

otomatizasyon, sanayiın yedekler ordusunu çoğaltmıştır. Fronsoda bugün 600.000 üniversiteli vardır. Bu sayı, 10 yıl öncesine kıyasla üç misli fazladır ve 1939 yılının orta öğretim öğrencileri kadardır.

Bu «yeni dalga» ilerlediği ölçüde öğrenciler arasında hoşnutsuzluk ta artmıştır. Aynı zamanda kamu oyunun dikkati, yüksek okul sorunlarının çok önemli iki görüntüsü üzerinde toplanmıştır: Yüksek okullara giriş sorunu ve diplomalılara iş sağlanması sorunu.

Fransız Anket Enstitüsü daha 1957 yılının sonlarında yaptığı bir araştırmada şu sonuçları almıştır:

İstedikleri fakültelerde öğrenim yapabilen gençler ancak % 29-u bulmaktadır. Gençlerin % 33-ü istedikleri öğrenimi yapamadıklarını, % 38-i ise kısmen yapabildiklerini söylemişlerdir.

«L'Ekspres» dergisinin yazarı Fronsoa jiru, bir yorumunda, bu sayıları, öğrenime devam edebilenlerin en az hissetmelerine rağmen «eğitim alanında eşitsizliğin» bir delili olarak değerlendirmiştir. Bununla beraber bilindiği gibi Yüksek Okullardaki işçi çocuklarının oranı bütün nüfusa kıyasla işçi sayısı oranının beşte biri kadardır ve toplumun yönetici kadroları çocukları oranının ancak altıda birini bulmaktadır. 1961–62 yılları sayımlarına göre, her 1.000 üniversiteli içinde ancak 6-sı «tarım işçileri» kategorisinden ve yalnızca 64-ü «işçi» kategorisinden gelmektedir. Yüksek öğretimin ayrı ayrı kesimlerinde bu fark daha da büyüktür.

Yüksek okullarda emekçi çocuklarının oranı son 10 yıl içinde biraz yükselmiştir. Bugün yüksek öğrenim yapan öğrencilerin % 8-i işçi çocuklarıdır. Ama, başlıca sorunlar henüz çözüm beklemektedir.

Fransız Komünist Partisi öğrenci hareketleri karşısında tutumunu tespit ederken, bu hareketin mütecanis olmayışını gözönünde bulundurmalıdır. Bu harekette Mao'cular, «Devrimci Komünist Gençlik Örgütü», bunların içinde gene bir kısım troçkist guruplar, troçkist'lerin çoğunlukta olduğu «Devrimci Öğrenciler İrtibat Komitesi» ve son olarak anarşistler yer almaktaydı. Bununla beraber parti, öğrenci yığınları ile onların «sol» radikal örgütleri arasında her zaman titizlikle ayırım yapmıştır. Sonuncusuyla ilgili olarak parti, gericiğin ve hükümetin işine yarayacak zamansız gösteriler ve açık kışkırtmalar karşısında durmadan uyarılarda bulunmuştur. Örneğin, Bulon-Biyanur'da işçiler «Reno»

Komünist Partisinin ve Genel İş Konfederasyonu (CGT) nun uyarması üzerine, öğrencileri fabrikaya bırakmadılar.

Bütün öğrenciler kapitalist düzenin derin çelişkilerini fazlasiyle hissetmektedirler. Bu çelişkiler işçileri olduğu kadar aydınları da etkilemektedir. Zaten büyük kapitalist ülkelerde aydınların % 80 ilâ 90-ı ücretli işçiler değil midir? Bugün Fransada iş arayan emekçiler arasında mühendis, teknisyen ve memurların sayısı 20.000 den az değildir.

İlk barikatlardan hemen sonra Parlamentoda yapılan tartışmalar sırasında Pier Kot şöyle dedi: «Sürdürmek istediğiniz bu düzeni öğrenciler, haksız bularak reddetmektedir. Gerçekte bu düzen onlara, öğrenimlerini

bitirdikten sonra kendilerini bekleyen işsizlikten, bir yuva kurduklarında başlarını sokacak ev bulamamaktan, bütün kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını hiçbir yararı olmayan atom bombasına feda eden bir toplum içinde yaşama perspektifinden başka hiç bir şey vaatmemektedir.»

Pier Kot, Başbakan Pompidu'ya da şunları söyledi: «Öğrencileri suçlamadan önce, bir kere temsil ettiğiniz düzenin onlardan daha suçlu olup olmadığını, bazı dostlarınızın hazırladığı ithamları asıl kendi kendilerine yönetmeleri gerekip gerekmediğini, kendinizden sorun.»

Gerçekte öğrencilerin savaşı, kapitalist düzene karşı bir savaştır. Fransa ve benzeri ülkelerde bugün izlediğimiz olgular, öğrenci hareketinin işçi hareketiyle birleşmesidir. Fransız Komünist Partisi, «sol» – radikal kışkırtmalara karşı uyarda bulunarak, işçi – öğrenci ittifakının zorunluluğu üzerinde ısrar etmiştir. 10–11 Mayıs gecesi öğrenci gösterilerine karşı girilen kaba saldırıdan sonra, 13 Mayıs'ta her iki hareketin – işçi hareketiyle öğrenci hareketinin – kaynaşması ortaya çıkmıştır. Ve ilk defa 10 milyon Fransız emekçisi greve başlamış, bunların yüzbinlercesi Paris sokaklarında yürüyüşe geçerek, «Emekçiler, öğretim üyeleri ve öğrenciler dayanışma halinde!» sözleri yazılı pankartlar taşımışlardır.

Şurası gayet ilginçtir ki, bu olaylardan 11 gün önce Merkez Komitesi Sekreteri ve Politbüro üyesi Jorj Marşe, «Ümanite» gazetesinde şunları yazmıştır :

«Her ne kadar işçi sınıfı, ilerilik, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaşa sonuç tayin edici rolü oynamakla yükümlüyse de, hedeflerine tek başına ulaşamaz. İşçi sınıfının müttefiklere ihtiyacı vardır. Öğrenciler, ve genel olarak gençlik, bu zorunlu müttefiklerdendir.»

Genel hükümlere geçmeden önce, hangi somut koşullar altında bu sonuçların ortaya çıktığını inceleyelim.

İşçi hareketi 10 yıldanberi De Gol idaresine karşı savaşımaktadır. İşçi hareketi, 1961 Nisanında Cezayir darbesine karşı yaptığı grevlerden, 1963 madenciler grevine ve sosyal güvenlik sistemini yıkıcı tedbirlere karşı bugün yürütmekte olduğu savaşa kadar, her yerde savaş gücünü göstermiştir. 1965 yılında cumhurbaşkanlığı seçimleri kampanyası sırasında, CGT ile Hristiyan Sendikalar arasında, sendikalar düzeyinde eylem birliği için bir anlaşma yapılmıştır. Politik düzeyde ise, eylem birliği için Komünist Partisi ile Sol Federasyon arasında özellikle 1966 Aralık ve 1968 Şubat aylarında geniş ve ayrıntılı anlaşmalara varılmıştır. Bunun yanı sıra, 1958 Eylülünde De Gol oyların % 79,25-ini almışken, 1967 Martında Golist çoğunluğun adaletsiz bir seçim sistemi sayesinde ancak oyların % 37,75-ini elde edebildiği de unutulmamalıdır.

3 ilâ 11 Mayıs arasındaki öğrenci gösterilerinden sonra bütün sendika örgütlerinin çağrısıyla yapılan 13 Mayıs genel grevini izleyen olayları anlamaya çalışırken, Golist kuvvetlerin bu kaybını gözden uzak tutmamak gerekir.

13 Mayıs genel grevi, Karl Marks'ı anmak üzere ÜNESCO'nun düzenlediği bir bilimsel toplantıda, Herbert Markuze'nin ünlü tezini açıklamasından hemen sonra patlak verdi. Bu tezlere göre, «manipüle» edilmiş, «ihtiyaçlar sistemine kenetlenmiş» olan ve davranışları yığınsal tüketimle şartlandırılmış bulunan işçi sınıfı, artık devrimci bir rol oynamak yeteneğinde değildir.

Markuze, şair Valter Benjamin'in sözlerini hatırlatarak, şu sonucu çıkarıyordu: «Bize ancak umutsuz olanlar umut verebilir». 1966 Eylülünde Prag'da verdiği bir konferansta da, Marksist diyalektiği, yeni bir tarihsel aşamaya geçişi «köklü yapmadığı» için kınamıştı.

Lenin, bu gibi «sol»-radikal görüşlerin tutarsızlığını göstermişti. İzin verirsiniz size, Lenin'in yazıları arasından, yalnız Markuze'nin hatasını anlamamıza değil, aynı zamanda bugün Fransada gelişmekte olan olaylar karşısında komünistlerin tuttuğu doğrultuyu da kavramamıza yardım eden bir bölümü nakledeyim:

«Gerçek devrimciler, en çok; «devrim» kelimesini büyük harflerle yazmaya, «devrim»i hemen hemen putlaştırmaya, şaşkınlığa başladıkları zaman, hangi anda, hangi şartlarda ve hangi faaliyet ortamında devrimci olarak hareket etmek ve hangi anda, hangi şartlarda ve hangi faaliyet ortamında reformcu olarak harekete geçmek gerektiğini tam bir soğukkanlılık ve aydın kafa ile düşünmeyi, tartmayı ve denetlemeyi bilme yeteneğini kaybetmeye başladıkları zaman, kafalarını taşla vurmuşlardır.»

Markuze'den söz ederken, şunu da belirtmeden geçmeyelim: Onun etrafında bir efsane yaratmak, onu «isyancı öğrencilerin» ilâhı yapmak için harcanan çabalar sebepsiz değildir. Burjuvazi, işçi hareketinin iflâs ettiği yolundaki iddialardan şüphesiz yararlanmakta ve Markuze'nin «yıkıcı aydın güçler»e çağrıda bulunmasına göz yumarak, işçilerle öğrenciler arasında uçurum açmak umudunu beslemektedir.

Bunun dışında, Markuze etrafında bir efsane yaratılmakla onun yakından tanınması önlenmek istenmektedir. İzin verirsiniz, Markuze'nin hayatını birkaç çizgiyle hatırlatayım. 1898 yılında doğdu, 1927 yılında Alman sosyal-demokrasisinin teorik organı olan «Gezelschaft» dergisinin redaktörü oldu. 1934 yılında bir müddet Kolumbia Üniversitesinde çalıştı. Ve 1937 de ABD'ne yerleşti. Birleşik Sosyalist Parti'nin (Fransa) üyesi Serj Malle'nin «Nuvel Observatör» de açıkladığına göre Markuze, İkinci Dünya Harbi sırasında, «hiç tereddüt etmeden Stratejik Hizmetler Dairesinde çalışmaya hazır olduğunu» belirtmiştir. Bu, hatırlatılmaya değer. Markuze sonraları, Harvard Üniversitesinin «Rus Enstitüsü»nde çalışmış ve orada iken «Sovyet Marksizmi» hakkındaki kitap yazmıştır.

Elbetteki biz, Markuze'nin geçmişini hatırlatmakla yetenecek değiliz. Ödevimiz, o'nun nazariyesini politik olarak çürütmektir. Bunu en iyi çürüten, şüphesiz, işçi sınıfının, komünist partilerinin oynadıkları roldür. Öğrencilerin ortak politik eylem yetenekleri, işçi sınıfının savaşını nasıl genişletip hedefine yaklaştığını açıkça görüp anladıkları ölçüde artacaktır. Kitle

hareketlerinin Fransa olaylarındaki en yeni değişmelerde görüldüğü gibi bir gelişme göstermesi, Duçke'nin bir demecinde açıkladığı Markuze tezlerini aynı şekilde çürütmektedir.

Duçke diyordu ki: «Ücretliler yığının yeni bir devrim hareketi, bugün ancak «politikleştirilmiş» grupların yıkıcı davranışları artırılıp genişletilmek suretiyle biçimlendirilebilir. Bu «politikleşmiş» gruplar, kapitalizmin son aşamasındaki en zayıf halkalarıdır ve bugün bunlar üniversitelerle okullardır.»

Biz diyoruz ki, Fransız kapitalizmi zincirinin en zayıf halkası, daha doğrusu ona karşı olan en kuvvetli silâh, olağanüstü geniş birlik hareketidir, ve bu hareket içinde Fransız işçileri, köylüleri, memurları, öğrencileri De Gol idaresine birlik halinde karşı çıkmışlardır.

Öğrencileri «çevremizi sarmış hasta, bezgin, sinirli insanlar» yığını sayan ve «genel hercümercin acınacak yaratıkları» olarak niteleyen Markuze ile taraftarlarının öğrencilere yardım ettikleri nasıl söylenebilir?

Zaten Markuze bu yılın 11 nisanında «Le Mond» gazetesine verdiği demecteki şu sözleriyle kendi kendini açığa vurmuyor mu: «Öğrencilerin ezici çoğunluğu her yerde daima tutucudur ve hattâ gericidir. Bu yüzden «öğrenci iktidarı», demokratik olduğu taktirde, tutucu ve üstelik gerici olacaktır.»

Bu gibi değerlendirmeler, ancak kötümserlik ve hercümerc yaratabilir. Bizim öğrenci hareketlerini değerlendirmemiz, kıyaslanmayacak kadar olumludur ve komünist öğrenciler bu harekete bambaşka bir ruh getirmektedir. Biz bu hareketten büsbütün başka bir gelecek umuyoruz.

Her şeyden önce, öğrenci hareketine tam bir özerk karakter tanımayarak kalkışmak ve öğrenciler savaşının yalnızca kendi çıkarlarından doğan, hayatın öteki alanlarında olup bitenlerle ilişkisi olmayan bir savaş olduğunu düşünmek yanlış olur. Öğrenci hareketlerine şöyle bütünüyle bir göz atmak bile (kapitalist ülkelerden bahsediyorum), bu hareketin, dünyada olup biten en önemli olayların ve nihayet dünya devrim hareketinin başlıca üç kuvvetinin – sosyalist ülkeler, milli kurtuluş hareketleri, kapitalist ülkelerin işçi sınıfı – yürüttüğü savaşın etkisi altında olduğunu göstermeye yeter.

Dünyanın her yanında öğrenciler Viyetnam'daki harbi protesto etmektedir. Pariste, devrimci öğrenci örgütleriyle gerici dernekler cephesi, Viyetnam sorununda, önce Ocak ayında, sonra da Nisanda, Güney Viyetnamın desteklenmesi konusunda birbirlerine girdiler. Kapitalist dünyanın en güçlü ülkesinin saldırgan olduğu ve saldırıya uğrayan halkın bütün sosyalist devletlerle komünist partilerin desteğini gördüğü bu çatışmanın muazzam önemini bütün öğrenciler az çok bilmektedir. Bu harp, bütün dünyada tüm ekonomik, politik ve manevi çelişmelerin aşırı derecede şiddetlenmesine etkide bulunmuştur.

Viyetnam savaşı olmasaydı, Birleşik Amerikada zencilerin kurtuluş hareketi ve Arap halklarının kurtuluş savaşı da olmazdı, diye bir iddiam yok.

Ama, eğer Viyetnam savaşı olmasaydı, bu güçlerin savaşı da bu derecede büyük bir uluslararası önem kazanmazdı. Viyetnam halkının kahramanca savunduğu cepheye karşı, durmadan ve hiç bir başarı sağlamadan gittikçe daha çok kuvvet süren kapitalist dünyanın öğrencilerinin savaşı için de bu böyledir. Soygonun göbeğinde patlayan füzeler, yalnızca Amerikan saldırganlarını korkuya boğmakla kalmıyor, aynı zamanda bütün kapitalist dünyanın gençliğini emperyalizme karşı savaşa zorlayarak, onları militarist heveslerden uzak tutuyor.

Viyetnam'dan söz ettim. Fakat Batı Berlin öğrencileri İran şahına karşı, Madrid öğrencileri Franko'ya karşı, Loven öğrencileri Flaman'larla Valonlar arasındaki dil ayrılığından doğma çatışmalara karşı, Batı Almanya öğrencileri olağanüstü durum kanunlarına karşı, Dakar öğrencileri Sengor'a karşı v.b. protesto gösterileri düzenlediler. Daha böyle pek çok örnek sayabiliriz. Fakat bunları saymak bile, çok kere hareket modern enformasyon araçlarıyla kuvvetlendirilmiş bir katalizatör rolünü oynasa dahi, bu olguların her zaman daha da geniş başka bir savaş biçimiyle bağlı bulunduğunu göstermeye yeter.

Tam da bu, hiç olmazsa Fransada, öğrenci hareketinin emekçilerin hareketiyle kaynaşmasına yardım etmiştir. 13 Mayıs grevi arifesinde Fransız Komünist Partisi Politbürosunun yayınladığı bir belgede şöyle deniyordu: «Fransız Komünist Partisi öğrencilerin haklı savaşına kayıtsız şartsız katılıyor.

Fransız Komünist Partisi, ortak umutlar uğrunda ortak düşmana karşı savaşan işçilerin birliğini kuvvetlendirmeye çalışmaktadır.

İşçilerle öğrencilerin grevi, («işçiler ve öğrenciler» ifadesine dikkat edin – P. E.) tekeller rejimini ve onların kişisel iktidarını mahkûm etmek demektir; pazartesi günü yapılacak grev de gösteriyor ki, gerek öğrenci sorunları, gerekse işçi sorunları tekellerin başvurdukları tek çare olan baskı rejimi ile çözümlenemez, ancak sosyalizm yolunu açan demokrasiyle çözümlenebilir.»

O zamandanberi parti, bu görüşünü defalarca tekrarladı. Fransız Komünist partisi; işçilerin, öğrencilerin ve köylülerin isteklerini kayıtsız şartsız desteklemektedir.

Valdek Roşe 31 Mayıs'ta şöyle dedi: «öğrenciler, eğitim sisteminde demokratik ve modern bir reform yapılması için savaşıyorlar. Yapısıyla, muhtevasıyla, metotlarıyla, bugünkü dünyanın ve ülkenin gereklerine uya-cak yeni bir yüksek öğretim istiyorlar.»

Şurasını da belirtelim ki, Fransız Komünist Partisiyle Sol Federasyon milli eğitim sorunlarında anlaşmaya vararak 1 Haziranda imzaladıkları ortak açıklama ile bunu tespit etmişler ve 24 Şubat 1968 anlaşmasını ekonomik ve sosyal yönlerden genişletmişlerdir.

Bu belge, «idare konseylerinde öğrencilerle öğretim üyelerinin işbirliği»ni öngörmektedir. Buna göre üniversiteler kendilerini merkezi bürokratizmden kurtaracak geniş bir özerkliğe sahip olacaklardır: «Böyle bir reformu

ancak demokratik devletin desteği ile üniversiteler, öğrenciler ve öğretim üyelerinin kendileri gerçekleştirebilir. Böyle bir reformla herkes toplumsal, politik ve kültürel hayata katılabilecek ve herkes için bugünkü toplumun gereği olan sürekli öğrenim garantisi altına alınmış olacaktır.»

Bu belge reformun gerçekleştirilmesi için başvurulacak aracı da göstermektedir. Buna göre gayri safi milli hasılanın %6-sı, yani şimdiki devlet bütçesinin dörtte biri kadar bir toplam, bu amaca ayrılacak ve öğrenciler için demokratik bir burs ve yardım sistemi uygulanacaktır.

Bu fikirler Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesine bağlı eğitim komisyonunun 1966 yılında hazırladığı demokratik eğitim reformu tasarısında yer almaktaydı. Tasarının hazırlanmasında, çoğunluğu yüksek okul öğretim üyesi, mühendis, doktor, kültür adamı, öğrenci, işçi önderi 200 den fazla yoldaşımız görev almıştı. Tasarı, diğerleri arasında, üniversitelere geniş bir özerklik tanınmasını, bunlarda sayıları oranında, öğretim üyesi ve öğrencilerin bulunmasını öngörmekteydi. Çeşitli eğitim alanlarının bütün bölümlerinde, programların ve hedeflerin tespit edilmesi, bilginin kontrolü sorunlarının incelenmesi işlerine yüksek öğretim üyeleri ve seçilmiş öğrenci temsilcileri katılacaktı.

Eğitim sisteminde yapılması gerekli reformla ilgili bu çalışmaları sayesinde Komünist Partisi, General De Gaul ve Fransız burjuvazisi için «korkunç bir sarsıntı» olan bu olaylara birçok bakımlardan başkalarından daha iyi hazırlanmıştı.

Biliyorsunuz, öğrenciler işgal ettikleri üniversitelerde işte bu eğitim reformu sorunlarını tartışmaktadır. Ve en iyi hazırlığı yapmış olan komünist öğrenciler, çoğunlukla sağduyuya en uygun, en demokratik ve aynı zamanda en tutulan tekliflerle çıkmaktadır.

Lil Tıp Fakültesi olaylarıyla ilgili bir yazısında «Le Monde» gazetesi, komünist öğrencilerin bu rolünü, dâvalarına inançlarını, örgütlerinin gücünü, tıp personel sendikası üyesi öğretim üyeleriyle ortak çalışmalarını önemle belirtmektedir. Öğrencilerle öğretim üyelerinin eşit oranda temsil edildiği komisyonların seçimlerini hazırlayanlar, komünist öğrenciler olmuştur.

Derslerde öğrencilerin söz alması ya da öğretim üyesinin sözünü kesmesi veya öğretim üyelerinin seçimine daha fazla sayıda öğrencinin katılması gibi isteklerin hem ölçülü, hem de imkânlar nispetinde en yararlı bir şekilde kullanılmasında, komünistlerin gösterdikleri bu yapıcı ve gerçekçi tutumun en iyi yöntem olduğunu kabul etmek hiç te yersiz olmaz.

Ayrıca, bugün öğrencilerin teklif ettikleri reformların, Fransada tekellerin hizmetinde bulunan iktidarın başta kalması ya da bir halk iktidarına yerini bırakması hallerine göre muhteva değiştireceğini belirtmeyi de önemli bulmaktayım. Aslında güçlüklerle dolu bir olan sınavların kaldırılması, üniversiteleri diplomasız bitiren, sanayi, ticaret v.b. ile bağları bulunmayan gençler için bir facia olurdu. Bu durumda, Profesör Kastler'in belirttiği gibi, sınavla seçimin yerini para kesesine göre seçim alacaktı.

Başka bir soruna, yani yüksek okulların özerkliği sorununa geliyorum. Karşıma şöyle bir soru çıkabilir: Bir yandan bugünkü politik iktidar sürüp giderken, öte yandan da geniş bir özerklik tanımak, örneğin ABD'de olduğu gibi, yüksek eğitimi bölgesel organların ve büyük özel sermaye işletmelerinin hakimiyetine tâbi kılmaz mı? Bu soruyu, örneğin, «Mond» gazetesinde Moris Düverje ortaya attı ve hiç de sebepsiz olmayan şöyle bir soru sordu: Örneğin, «Mişlen tekeli ile, Belediye ve jiskar d'Esten (Klermon-Ferran'ın gerici mebusu) arasında kolokalmış özerk Klermon Ferran Üniversitesi'nin özgürlüğü» ne biçim bir özgürlük olacak?»

Bütün bunlardan anlaşılacağı gibi, toplumun yapısı değiştirilmeksizin üniversitelerin yapısını değiştirmek zordur.

Ben burada, o zaman da bütün güçlükler ortadan kalkmış olacaktır, demek istemiyorum. Zaman zaman sosyalist ülkelerde de öğrenci sorunları ortaya çıkıyor. Ama onlar, kapitalizmin ekonomik yapısına özgü olan işsizliği ve bunalımları bilmiyorlar. Bu ülkelerde işgücünün plânlı olarak hazırlanması ve yeni işçiler yetiştirilmesi için gerekli koşullar yaratılmıştır. Hem üretim ve mübadele araçları üzerindeki özel mülkiyete, hem de bunun bütün kültür ve toplum hayatına yaptığı etkiye son veren, ulusal ve ırksol düşmanlıkların kökünü koziyon sosyalist düzen öyle koşullar yaratmıştı ki, bu koşullar ono, ister genel olarak, ister birey olarak alınsın, insan yaşantısının insana yaraşır hale getirilmesi ile ileriliğin doğal güçlere hükmetmesi arasında bir âhenk meydana getirebilecek bir biçimde manevi ve sosyal sorunlara yön verme olanaklarını sağlamaktadır. Bütün bunlara rağmen ortaya sorunlar çıkıyorsa, sosyalist ülkeler bunları anlamak ve çözmek için en büyük olanaklara sahiptir; sorunlar kapitalist ülkelerdeki tersine, efsane ve hayal yollarıyla değil, somut gerçeklere dayanılarak çözülmektedir. Şu gerçeğe dikkatinizi çekmek isterim: sosyalist ülkeler de öğrenci sayısının artması sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Fakat onlar, yıllardanberi yüksek öğretim ve eğitim alanında genel pedagojik araştırmalar yaparak geniş adımlar atmışlardır. Öyle ki, eğitimin amacı, gençlerin kafalarını bilgiyle tıka basa doldurmak, sadece öğrenmek için öğretmek, herşeyi hazırlayıp önlerine koymak yerine, onları, geleceğin bilim tohumlarını geliştirmeye yetenekli hale getirmek olmuştur.

Bugün seçim kampanyasına girmiş olan Fransız Komünist Partisi,⁽¹⁾ Fransız işçi sınıfının, daha Paris Komünası zamanında başlayan büyük savaşı yönetmek imkânını veren stratejiyi gerçekleştirmeye devam edecektir. Birlik çağrısı, uyanıklık çağrısı, bir halk hükümeti kurulması ve demokrasinin geliştirilmesi uğrunda yığınları savaşa seferber etmek için Fransız Komünist Partisinin izleyebileceği en iyi yöntemlerdir.

Devrimci güçlerin mütecanis olmadığı hakkında Lenin'in 1916 yılında söylemiş olduğu, fakat bugün de Fransa'daki durumu ve bütün karma-

(1) Yuvarlak masa toplantısı, Fransa seçimlerinden önce yapılmıştır.

(Yeni Çağ)

şıklığıyla öğrenci sorununu aydınlatan sözlerini hatırlıyalım. Lenin, devrimci isteklerin «katkısız» ve belirli olduğu yolundaki safça görüşleri eleştirerek şöyle demektedir:

«Bir yanda bir ordu kurup «Biz sosyalizmden yanayız» diyecekler, başka bir yerde başka bir ordu kurup «Biz emperyalizmden yanayız» diyecekler, ve bu do sonra sosyal devrim olacak! . . .

«Katkısız» bir sosyal devrim bekleyenler, bunu *hiç bir zaman* göremiyeceklerdir. Böyleleri, gerçek devrimin ne olduğunu anlamayan, sözde devrimcilerdir.

Avrupada sosyalist devrim, her türden ve bütün ezilenlerle hoşnutsuzların yığın savaşının patlamasından *başka bir şey olamaz*. Bu devrime, ister istemez, küçük burjuvaziden ve geri kalmış işçilerden de katılanlar olacaktır; bunlar katılmadan, bir *yığın* savaşı *olamaz*, *hiçbir* devrim olmaz; ve gene ister istemez bunlar, önyargılarını, gerici hayallerini, kusur ve zaafalarını harekete beraberlerinde getireceklerdir. Ama, *objektif olarak*, *kapitale* hücum edeceklerdir. . . .»

İspanya

Huan Dis (İspanya Komünist Partisi) ilkönce, bugün gelişmiş kapitalist ülkelerdeki gençlik ve öğrenci sorunlarının tartışılmasından duyduğumuz memnurluğu belirtmeliyim. Avrupada devrimci atılımların ologeldiği şu sırada bu sorunlar olağanüstü büyük bir önem kazanmaktadır. Ve bu olaylar, Suslov yoldaşın, Karl Marks'ın 150-inci doğum yıldönümü dolayısıyla verdiği konferansta belirttiği gibi, işçi hareketinin ve komünist partilerinin bir taarruz stratejisi zorunluğunun ön plâna geçtiği bir zamana rastlamaktadır.

Biz, yeni-sömürgeci toplumu reddeden ve sosyalizmden yana olan gençlik hareketlerinin, işçi-gençlik ve öğrenci hareketlerinin, zaman zaman olağanüstü bir güçle kendini göstererek doğup gelişmekte olduğu gerçeğinden hareket etmeliyiz. Fransadaki olaylar, aslında, işçi sınıfının sonuç tayin edici rolünün, sınıf savaşı hakkındaki başlıca Marksist tezlerin etkili bir şekilde doğrulanmasından başka bir şey değildir. Bu olaylar aynı zamanda, burjuva ideolojisinin son dönemde belkemiği haline gelen yeni-sömürgeci tezlerin tamamen iflâs ettiğini göstermektedir. Bu konuda, bize göre, bu son dönemde Marksist teorik düşünce belirli bir zayıflık, bir kararsızlık göstermiş ve yeni-sömürgecilik ideolojisi karşısında bir dereceye kadar savunma durumuna geçmiştir. Yeni-sömürgecilik ideolojisinin meddahları ekonomik gelişmenin açık görüntülerini ve bilimsel-teknik devrimi öne sürerek, kapitalizmin bugün sınıf savaşını giderebilecek, işçi sınıfını içinde eritebilecek ve devrimi önleyebilecek durumda olduğunu iddia etmektedirler. Biz bu tezleri kesinlikle reddettik; fakat «neo-kapitalist»

toplumun çelişmelerini ve karakteristik niteliklerini gerektiği gibi tahlil etmedik; bu toplumda çelişmelerin görüldüğü ve sivrileştiği yeni biçimleri, – Fransıy sarsan bunalımlara benzer bunalımları olgunlaştıran biçimleri – ortaya dökmedik.

Çok kere gençliğin «isyanı» olarak adlandırılan olaylar üzerinde durmak istiyorum. Burada söz konusu olan, «kuşakların savaşı» hakkındaki saçma teori değildir. Bunun doğru olmadığı açıktır. Sorunun özü, geniş gençlik yığınlarını tekeller kapitalizmin yapısıyla bir çatışmaya sürükleyen bütün özel çelişmeleri, sınıf savaşı yararına, devrimci sürecin gelişmesi yararına görmek ve bundan azami yararlanmak gerektiğindedir. Ve bu çatışmalar, unutulmaması ya da küçümsenmemesi gereken belirli özellikler taşıyan bugünkü koşullar içinde olmaktadır.

Birincisi, gençliğin bugün görülen «isyanı» hiç de yeni bir görüntü değildir. Her devrimci harekette gençlik, her zaman sonuç tayin edici etkenlerden biri olmuştur. Biz bunu, örneğin, 1936–1939 Harbinde edindiğimiz tecrübelerle gördük.

İkincisi, sosyolojik etkenler tümüyle göz önünde tutulmalıdır. İkinci Dünya Savaşı yıllarının yarattığı boşluk, ancak 1965 yılından bu yana doldurulmuştur. Bugün yetişen genç kuşağın, toplumda çalışma hayatına atılma ya da üniversitelere girme çağına ulaşan gençlerin sayısı çok daha fazladır.

Şimdi kendi kendimize şunu soralım: Burada söz konusu olan mesele, ortaya çıkan koşullar sonucunda gençliğin, kendinden önceki kuşaklara kıyasla yeni-sömürgeciliği daha köklü olarak reddettiği gerçeği değil midir? Kelimenin geniş anlamıyla, insan isteklerinin tarihsel bir kavram olduğunu hepimiz biliyoruz. Önceki kuşaklar gençlikleri boyunca, otomobil, uçak gezisi, televizyon, buzdolabı gibi yeni şeylere istekli olmuşlardı. Ama bugünün gençleri için durum başkadır. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki gençler için bütün bunlar, çabaları için bir hedef değil, ancak bir hareket noktasıdır. Bugünkü gençlerin dilekleri başka bir düzeyde bulunmaktadır. «Neo-kapitalist» toplumun verdiği, geniş gençlik yığınlarının gerçek isteklerini karşılayamamaktadır. İşte, genç kuşağın bu kadar geniş tabakalarının «neo-kapitalizmi» kökünden reddetmesi nedenlerinden biri budur.

Bunun yanı sıra, sözü geçen görüntünün ortaya çıktığı ideolojik durum da göz önünde tutulmalıdır. Gençlik, bilimsel-teknik devrim içinde bulunan bir dünyada bilinçlenmekte, bilimsel başarılar onda, bugün insanın her şeye muktedir olduğu inancını uyandırmaktadır. Yüzyıllar boyunca imkânsızlıkların, hattâ saçmalıkların zirvesinde yer almış olan şeyler, – *örneğin* ay'a gitmek – bugün insanın hazırlıklarını yaptığı somut bir adımdır.

Burjuvazinin manevi değerlerinin tam bir bunalım içine düştüğü bir dönemde yaşıyoruz. Geçmişte genç kuşağın yetişme döneminde, anlar için frenleyici bir rolü olan dini inançlar ve türlü burjuva görüşleri, artık bir kenara atılmaktadır.

Bugün hayata atılmakta olan gençlik, kendi içinde herşeyin değiştiği ve yarın herşeyin dün'den bambaşka olacağı yolunda bir izlenime sahiptir.

Ayrıca, bugünün gençliği, bütünüyle, bizim gençlik çağımızda bulduğumuzdan çok daha yüksek bir kültür düzeyine erişmiştir. Bu, yalnız öğrenci gençlik için değil, işçi ve köylü gençlik için de böyledir. Hattâ bunı, bütün geri kalmışlığına rağmen, İspanyada da görmekteyiz. Bu yüzden gençlik, bu yeni gerçeği, bu değişmeler sürecini, yalnız bölgesel ve dolaysız ölçüler içinde değil, aynı zamanda genel olarak ve doğrudan doğruya dünya ölçüsünde kavramak için, bugün daha iyi koşullara sahiptir. Modern haberleşme araçlarının ve bu araçların bugünkü genç yığınların bilinçlenmesindeki gelişmelere yaptığı etkinin önemi büyüktür. Bu yüzden gençler, yeryüzünün her köşesinde olup bitenleri farkedebilmektedirler.

Yukarda saydığımız etkenleri şu önemli gerçekle bağlılığı içinde görmemiz gerekir: Bugünkü gençlik, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağında hayata atılmaktadır. Bu çağda neo-kapitalist toplumdaki her görüntü bir tartışma konusu olmakta, her şey bir soruyla karşılanmaktadır. Sosyalist dünya gerçeği – bizzat onun var olması gerçeği sayesinde – kapitalizmin sürekli bir inkârı olmuştur. Ve gençlik, hattâ daha, politik, sosyalist bilince erişmeden çok önce, bu inkârı binbir biçimde farketmektedir.

Bununla ilgili olarak, genç kuşağı neo-kapitalist toplumla çatışmalara düşüren bazı özel çelişmeleri gözden geçirelim. Gençler öyle bir dünyada hayata atılmaktadır ki, ilk bakışta, teknikle donatılmış insanın her şeyi yapabilecek yetenekte olduğu sanılmaktadır. Ama bu gençler, böyle bir toplumun kendilerine en ilkel hakları vermeyi reddettiğini görüp anlamaktadırlar. İşsizlik sorunu, eğitim sistemindeki kusurlar, her türlü güçlükler, normal bir hayat sağlamak isteyen gençliğin karşısına çıkmaktadır.

Öte yandan, insan ömrünün uzaması, gençlerin başka başka işlere girme ya da yeteneklerine uygun olarak sorumlu işlerde çalışma olanaklarını objektif olarak azaltmaktadır. Burada aynı yönde etki yapan öteki sosyal etkenlere hiç değinmiyorum. Zira bunlar açık olarak bilinmektedir.

Bize göre, gençlik ve öğrenci hareketinde bugünkü dalgalanmayı doğuran somut ve tayin edici etkenlerden biri, Viyetnam harbidir. Bu harp, ikinci Dünya Savaşı sonrası yıllarında uluslararası durumun gelişmesinde bir dönüm noktası olmuştur.

Emperyalizmin bütün çürüklük ve iğrençliğini, Viyetnam harbinin, genç kuşağın gözleri önüne serdiği söylenebilir. «Örnek» toplum olarak gösterilen neo-kapitalizmin, halkları nasıl korkunç bir şekilde katlettiğini; ırkçılığı nasıl korkunç maceralara doğru sürüklediğini, adaletsizliği nasıl insanlık dışı sınırlara kadar götürdüğünü; bu toplumda cinayetin, yıkıcı politik hayatın bir parçası olduğunu, bu harp gösterdi. Amerikan emperyalizmi bütün dünyada en geniş halk yığınlarında nefret uyandırmaktadır.

Viyetnam harbinin başlamasından bu yana Amerikada bile gençliğin önemli rol oynadığı kuvvetli bir protesto hareketi başgöstermiştir.

Emperyalizmin suçlandırılması ve damgalanması dışında, olağanüstü önem taşıyan diğer bir etken, dünya ölçüsünde etkisini duyurmaktadır: Bu da, Viyetnam halkının yol gösterici savaşıdır. Savaşçıların kahramanlık ve fedakârlıkları, Sovyetler Birliği ile bütün sosyalist kampın desteğini gören, hattâ küçük bir halkın, dünyanın en büyük emperyalist devletini yenilgiye uğratabileceğini göstermektedir.

Bu gerçek birçok bakımdan gençliğin genel olarak «Üçüncü dünya» sorunlarını daha iyi kavramaya başlamasına yardım etmiştir. Bu alanda Küba devrimi de önemli bir rol oynamıştır. Emperyalistler tarafından öldürülen Çe Gevara'nın kahramanca ölümünün gençlik arasında böylesine geniş bir yankı uyandırması bundan ötürüdür. Gevara'nın ölümü gençlik için bir protesto sembolü, örneğin, emperyalizme karşı uzlaşmaz savaşın sembolü oldu; günün en önemli sorunlarını, az gelişmiş ülkelerin insanı dehşete düşüren sorunlarını daha da şiddetle gençliğin karşısına çıkardı, korkunç adaletsizliği, emperyalizmin sömürü, açlık ve soyulmaya mahkûm ettiği halkların içinde yaşadığı koşulları gösterdi. Çe Gevara İspanyol gençliğin en çok hayranlık duyduğu kahramanlardan biridir.

Şunu da belirtmek isterim ki, gençliğin protestosu ya da «isyanı», sosyalizme beslediği derin sempatisini de ortaya koymaktadır. Gençlik sosyalizme yönelmiştir. Ama sosyal-demokrasi sosyalizmine değil, bizim anladığımız sosyalizme, yani Marksist-Leninist partilerin iktidarda olduğu ülkelerde zafere ulaşan sosyalizm gibi bir sosyalizme.

Gençliğin protestosunu ve «isyanı»nı doğuran bütün bu sorunlar gerçekten hem doğrudan doğruya hem de geniş bir düzeyde ancak sosyalizm içinde çözümlenebilir. Hayata atılan gençliğin bütün varlığı ile ilgilendiği her konuda, – ister emperyalizmin inkârı ve ona karşı savaş, az gelişmişliğin korkunç sonuçlarının giderilmesi çabaları, ister ırkçılığa karşı duyulan nefret söz konusu olsun – gençlik tek çıkar yolu sosyalizmde görmektedir. Elbetteki bu sempati ve genel eğilimler çerçevesi içinde yalpalamalar, bulanık görüşler ve doğrudan doğruya burjuva ideolojisinin görüntüleriyle de karşılaşmaktadır. Ama şunu da kabul etmek yerinde olur ki, bizim ideolojik çalışmalarımızdaki bazı zayıflıklar da böyle yalpalama ve bulanık görüşlerin belirmesine yol açmaktadır. Bunun giderilmesi için büyük çabalar ve ideoloji alanında daha büyük taarruzlar gereklidir.

Şimdiye kadar gençliğin genel konuları üzerinde konuştum. Şimdi de öğrenci gençliğin somut sorunlarını ele almak istiyorum. Bunlar, bilimsel-teknik devrimin doğurduğu etkenlerdir ve gençliğin sosyal yapısını etkilemektedir.

Başta gelen en açık algı, son yıllarda öğrenci sayısının büyük ölçüde artmasıdır. Bu artış bütün ülkelerde kendini hissettirdi. Hattâ, daha az ölçüde olmakla beraber İspanyada da görüldü. Öğrenciler bugün hatırı sayılır bir yığın teşkil ediyor. Ayrıca – devrimcilik açısından çok önemli bir nokta olarak – bu yığın, fakültelerde, enstitülerde ya da üniversite siteleri'nde *yoğunlaşmıştır*. Bu durum, öğrencilerle ilgili geleneksel şema-

mızı bir dereceye kadar yeniden gözden geçirmemizi gerektirmektedir. Eskiden öğrencilerin devrim safına geçen bölümü küçük bir azınlıkta kalırdı. Entjes yoldaşın belirttiği gibi, öğrenciler bir «ön-burjuvazi» idiler. İkinci Dünya Savaşından önce, faşizmin başkaldırması döneminde öğrencilerin, faşizmin yığınsal temelinin bir bölümünü teşkil ettiğini hatırlayalım.

Her ne kadar işçi çocuklarının oranı gene düşük kalıyorsa da – İspanyada bu oran adı geçmeyecek kadar düşüktür –, çoğunluk olarak öğrenciler artık bir imtiyazlılar azınlığının çocukları değillerdir; büyük ölçüde, serbest meslekten olanların, memurların, orta tabaka, küçük burjuva, aydın v.b.’nin çocuklarıdır. Kökeni yüzünden bir öğrencinin otomatik olarak burjuva toplumunda imtiyazlı ve yönetici bir mevki aldığı yolundaki geleneksel görüşler böylece yıkılmaktadır.

Başka ülkelere kıyasla bu sürecin daha az gelişme gösterdiği İspanyada bile şu tecrübeleri edindik: Öğrencilerin büyük çoğunluğunun geleceği, ailelerinden devraldıkları mirasa değil, emek pazarında şu veya bu öğrencinin elde edebileceği yere bağlıdır. Bugünkü öğrencilerin büyük yığını tıpkı proletarya gibi iş gücü pazarlarına akmaktadır. Yalnız bunlar, bu pazarda işçi olarak değil, mühendis, teknisyen, uzman, bilim adamı olarak yer olmaktadır. Ama bu, tekelci kapitalizm kanunlarına bağlı olan bir pazarda olmaktadır.

Bize göre, öğrenci hareketinin gerek kendi içinde, gerekse işçi hareketiyle yakınlaşma ve ilişki noktalarının objektif temeli burada olduğu gibi, öğrenci hareketinin sosyalizme akışının objektif nedenleri de bu olguda yer almaktadır.

Böyle bir sonuca vardığımızı göre, öğrenci sorununu daha geniş bir soruna bağlamamız gerekir. Bize göre, yalnız öğrenciler değil, aynı zamanda teknisyenler, mühendisler, öğretmenler, öğretim üyeleri ve aydınlar da, bugünkü toplumda önemi gittikçe artan bir sosyal tabakaya dönüşmektedirler. Bu tabaka büyüyüp gelişmektedir ve üretimin, sanayiın en ileri bölümleriyle bağlantılıdır. Bunlar, görevleri gitgide kolektif nitelik, gitgide daha çok toplumsal karakter kazanan ücretli emekçilerdir. Yapmakta oldukları «rasyonalizatörlüğe» yönelmiş diyebileceğimiz görevleri sayesinde bunlar, hattâ bu düzeyde bile, kapitalist mülkiyet sisteminin tümü ile çatışmaya düşmektedirler.

Bunlara dayanarak vardığımız sonuç, günümüzde gelişmiş kapitalist ülkelerde bu tabakanın, devrimin itici güçlerinden biri olduğudur. Partimiz son iki yıl boyunca politik doğrultusuna temel olarak şu tezi aldı: Bugün İspanyada sosyalist devrimi gerçekleştirebilecek yetenekte olan toplumsal güçler arasında bir ittifak, artık yalnızca işçi ile köylü arasında kalan bir ittifak değildir. Biz buna «*emek ve kültür güçlerinin ittifakı*» diyoruz. İşçi sınıfı ile köylünün yanı sıra, aydınları, serbest meslek sahiplerini, teknisyenleri ve öğrencileri de bu ittifak içine almaktadır.

Elbette bu gibi tabakalar kendiliğinden, devrimin bir *itici gücü* haline gelmemektedirler. Çünkü bunlar burjuvazinin ağır bir baskısı, burjuva

ideolojisinin etkisi altında bulunmaktadırlar. İyi ama köylüler burjuva etkisi altında değiller midirler?

Emek ve kültür güçleri arasında böyle bir ittifakın şekillenmesine yöneltilmiş olarak son zamanlarda politik, ideolojik ve hattâ örgütlenme alanlarında yürüttüğümüz çalışmalarda edindiğimiz tecrübeler, bu tezin, ülkemizdeki gerçek duruma uygun bulunduğunu ve yığın eylemleri biçimini alan bir fikir olduğunu göstermiştir.

Ayrıca bize göre, ilerici ve anti-monopolist güçlerin iktidara geçmesiyle ilgili somut sorunları incelediğimiz zaman, emek ve kültür güçleri arasındaki ittifak hakkında böyle bir görüşün, gelecek için de büyük bir önemi olacağını görmekteyiz.

Örneğin, partinin silâhlı kuvvetler içindeki çalışmaları sorununu ele alalım. Elbetteki, komünist partileri bu işe mutlaka büyük bir ilgi göstermek zorundadırlar. Bu çalışmalar, emek ve kültür güçleri arasındaki ittifaka dayanan açık bir görüşe dayandığı taktirde, bu planda karşımıza yeni olanaklar çıkmaktadır. Çünkü, burada artık söz konusu olan, yalnız askerler arasında yürütülen bir çalışma değildir. Bunun yanında, devrim davası için subayların kazanılması yolunda önümüzde geniş ufuklar açılmaktadır. Bu subaylar arasında uzman olarak ve bilimsel alanda çalışanların sayısı artmaktadır ve çok kere bunlar öğrencilerin kardeşleri ya da akrabalarıdır. Genel olarak diyebiliriz ki, devrimci hareket, tekelci kapitalist devlet iktidarını yıkmak için olağanüstü büyük olanaklara kavuşabilir. Bu cihaz artık otuz ya da kırk yıl öncesinde olduğu gibi değildir. Bugün genellikle uzmanların elindedir.

Partimiz, Franko diktatörlüğünü devirmek ve ileri hareketi devam ettirmek için, bir savaş biçimi olarak, İspanyada bir *genel ulusal grev* örgütlemeye çalışmaktadır. Biz bu grevi, proletaryanın genel grevine, diğer bütün güçlerin, köylülerin, öğrencilerin, teknisyenlerin, mühendislerin, esnafın, din adamlarının v.s. katılmasını sağlayacak bir savaş biçimi olarak görmekteyiz. Bize göre bu fikir, üzerinde düşünmeye değer unsurları kapsamakta ve yalnız İspanyada Franko diktatörlüğüne karşı yürütülen savaşın koşulları içinde kalmamaktadır.

Öğrenci hareketinin bazı sorunları üzerinde, özellikle devrimci öğrenciler arasında başgösteren «sol»-radikal eğilimler sorunu üzerinde yeniden durmak istiyorum.

Tecrübelerimize göre, anarşist eğilimler elbette küçük burjuva etkilerinin bir sonucudur, fakat aynı zamanda bir *olgunluk eksikliği* sorunudur. Benzer bir görüntüye, işçi hareketinin başlangıç döneminde, daha bu hareket işçilerin kendi ideolojilerini kendileri yaratacak ve sahip çıkacakları kadar olgunluğa erişmemiş oldukları sırada da rastlanmakta ve bunun sonucu olarak bu gibi eğilimlerin giderilmesi gerekmektedir. O halde, öğrenciler gibi böyle yeni bir tabaka şu veya bu yolda devrimci savaş cephesine katıldığı zaman, bunlar arasında anarşist, «sol»-radikal akımlar başgös-

termesine şaşmamak gerekir. Burjuva ve küçük burjuva köklerinin kendisi, şüphesiz, anti-komünist eğilimleri besleyebilir ve bunlar başlı başına bir sorun haline gelebilir.

Öte yandan gene tecrübelerimiz, bu alanda pek çok şeyin bizim çalışmalarımıza bağlı olduğunu göstermektedir. Öğrencilerle ilgili çalışmalarımızda en önemli olan nokta şudur: Öğrencilerin protestosu ve kapitalizmi inkârları ile işçi hareketinin protestosu arasındaki objektif birleşmeye dayanmak; öğrenci hareketinin işçi sınıfından yana savaşma çabalarına ve öğrencilerin kuvvetli bir şekilde Marksizme yönelişlerine dayanmak. Bu yöneliş, Marksizmin hiçbir legal yayılma olanağının bulunmadığı İspanya'da geniş ölçüde görülmektedir.

Komünist Partisi ve onun öğrenci örgütleri, işçi sınıfının yanında savaşmaksızın kendi sorunlarına bir çözüm yolu bulamayacaklarına öğrenci yığınlarını inandırmak için yıllar boyunca savaştılar. Başlangıçta anlayışsızlıkla karşılaştık. Bugün yalnız büyük üniversitelerde değil, küçük taşra üniversitelerinde de amacımıza ulaştığımızı söyleyebiliriz. Burada önemli olan, partinin, öğrenci yığınlarını, önce işçi sınıfının savaşını anlamaya ve sonra da onunla birlikte savaşmaya yönelten bir çalışma yürütmesi ve partinin etkisi altında bu sonucun alınmış olmasıdır. Son zamanlarda Demokratik Öğrenciler Sendikası ile işçi komisyonları arasında ilişkiler kurulmuştur. İşçi komisyonlarının çağrısıyla yapılan son gösterilerde Demokratik Öğrenciler Sendikası birçok şehirde işçi komisyonlarının plat-formuna ve 30 Nisan ile 1 Mayıs'ta gösteriler düzenlenmesi yolundaki çağrılarına resmen katılmıştır.

«Sol»-radikal eğilimlere karşı ideolojik savaş, doğrudan doğruya öğrenci hareketinin pratikte gündeme getirdiği birçok sorunla ilgili olarak yürütülmektedir.

«Sol»-radikal eğilimlerin temsilcileriyle aramızdaki tartışmalara konu olan en önemli sorunlar nelerdir? Herşeyden önce, demokratik özgürlükler uğrunda yürütülen savaş, sosyalizm için yürütülen savaşa karşı çıkarma yolundaki çabalar söz konusudur. Sosyalizm için, demokratik özgürlükler uğrunda savaşmaktan başka bir yol olmadığını, demokrasi ve sosyalizm için yürütülen her iki savaşın da tek ve aynı sürecin bölümleri olduğunu ispatlamak zorundayız.

Başka bir sorun da, parlamenter savaşla devrimci yığın savaşları arasındaki karşılıklı ilişkililerdir. Bununla ilgili görüşümüz şudur: Savaşın parlamenter biçimleri, devrimci perspektiflerle bir çelişme içinde bulunmamaktadır, hattâ onun bir unsurudur. Bu perspektifte, elbette, emekçi yığınlarının seferber edilmesi ve onların savaş sonuçu tayin edici bir etkidir.

«Sol»-radikal eğilimlerle polemiklerimizde, onların bazı tezlerinin eski reformcu önerilerle uyuştuğunu belirtmemiz gerekir. Örneğin, demokratik özgürlüklerin küçümsenmesi, işçi sınıfının burjuva devrimine katılmaması gerektiği yolundaki geleneksel reformcu iddiaları andırmaktadır. Bunun sonucunda ise burjuva etkilerinin sağlamlaştırılmasına meydan açık bira-

ılmaktadır. Tecrübelerimize göre, öğrencilerle bu gibi tartışmalar yararlıdır. Zira, çok kere bu öğrenciler yanılmaktadır ya da doğrudan doğruya devrimci taktik sorununda bilgisizdirler. Buna dayanarak şu sonuca varıyoruz ki, gençlik çevrelerinde görülen bazı anti-komünist davranışlarla burjuvazinin anti-komünizmini aynı kefeye koymak amaca uygun olmaz.

Şuna da inanıyoruz ki, genç devrimcilerin bazı «sol»-radikal eleştirileri bizde gayet esaslı otokritik düşünceler yaratabilir. Örneğin, partimiz bazı durumlarda ya da bazı anlarda, en yakın isteklerin gerçekleştirilmesi uğrunda yürütülen savaşla, bunu izleyen ve sosyalizm için yürütülen savaşın perspektifleri arasındaki bağlantıları yeteri kadar açıklıkla gösteremediği zaman, bu yüzden elbette biz sol'dan gelen tenkitlerle karşılaşyoruz.

Ülkemizde gençliğin yığın hareketlerinin gelişmesinde edindiğimiz tecrübeler üzerinde de biraz duralım.

Gençliğin gittikçe daha fazla partiye aktığı sıralarda, gençlik için başına buyruk bir örgüt kurulması sorunu ortaya çıkmış ve 1961 yılında İspanya'da Komünist Gençlik Birliği illegal olarak yeniden örgütlenmişti. Daha o zamanlar bu örgütün genel olarak çok genç ve önemli bir kısmı kız olan binlerce üyesi vardı. Komünist Gençlik Birliği, en başta, yığın eylemleri sırasında ve çok açık olarak da yığınlarla birlikte yürüttüğü çalışmalarda bir hayli geliştirdi. Birliğin üyeleri, gençlik yığınlarıyla Komünist Gençlik Birliği arasında bağlar kurulmasını ve bu yığınlarla beraber olmalarını sağlayacak geçerli her yolu arayarak, legal klüplerde çalışıyorlardı.

Komünist Gençlik Birliğinin örgüt yapısı sorununun çözümünde parti, genç kadrolara karşı beslediği derin güvene dayanmaktadır. Komünist Gençlik Birliği kadrolarının ortalama yaşları 18-20 dir. Komünist Gençlik Birliği komiteleri yürüttükleri çalışmalarda büyük bir özerkliğe sahiptirler. Bunlar, herşeyden önce, işçi ve köylü gençlikle orta öğretim öğrencileri arasında çalışmaktadırlar.

Burada, kendine özgü belirli iki yığın hareketi üzerinde daha geniş olarak durmak istiyorum. Bunların başında genç işçi komisyonları gelmektedir. Bu komisyonlar, bugün ülkemizin işçi sınıfını birleştirerek seferber eden ve bütün demokratik hareketin öncülüğünü yapan işçi komisyonlarının içinde doğmuştur.

Bugün fabrikalarda ve mahallelerde yüzlerce genç işçi komisyonları vardır. Bunlar, onbinlerce genç işçiyi ekonomik ve politik eylemlere seferber etmektedir.

Genç işçi komisyonları, genç işçilerin işletmelerde, ya da kulüplerde yaptıkları, hatta kiliselerde ve çok kere ormanlarda düzenledikleri toplantılarda, bizzat kendileri, türlü araçlarla kendi programlarına göre isteklerini tespit etmektedirler. Elbette bunlar, işçi komisyonlarının programı dışında istekler değildir; daha çok bunu tamamlayan ve gençlik bakımından geliştiren nitelikte isteklerdir.

Genç işçi komisyonları, kendilerine özgü yığın eylemleri düzenlemekte ve bunlara işçi gençlik katılmaktadır. Bu faaliyetleri, aynı zamanda, işçi

hareketleri eylemlerinin genel stratejisine bir katkıdır. Örneğin, bu yılın 18 Nisanında genç işçi komisyonları, isteklerini desteklemek amacıyla Madrid'de işçi gençliğin bir gösteri düzenlemesi çağrısında bulundu. Bu gösteri, bütün demokratik ve işçi hareketinin katıldığı 30 Nisan ve 1 Mayıs-taki büyük eylemlerin hazırlıklarının bir bölümü idi. Genç işçi komisyon-larının yardımıyla, biz, işçi komisyonlarının programlarını gençlik arasında olağanüstü geniş ölçüde yaymayı sağlıyoruz. Bu komisyonlarda gençlik, kendi sorunlarını ortaya atma olanaklarını buluyor. Ve bütün bunlar, işçi hareketinin, işçi komisyonlarının dışında değil, içinde oluyor.

Genç işçi komisyonlarının üyeleri arasında genç komünistlerle birlikte önemli sayıda katolik guruplar ve öteki akımların temsilcileri bulunmakta-dır. Fakat en önemlisi, Genç işçi komisyonlarının büyük genç işçi yığınıni birleştirmesidir. Bu genç işçiler yığını, açık bir politik görüşü temsil etmese bile, bu örgütler çerçevesinde devrimci sınıf savaşına katılmaktadır.

Demokratik öğrenci sendikaları arasındaki çalışmalara gelince, bugün İspanya üniversitelerinde okuyan 100.000 kadar öğrencinin ezici çoğun-luğunu kapsayan demokratik öğrenci hareketinde, şüphesiz, komünist par-tisinin önder rolü oynadığını belirtmemiz gerekir. Bilindiği gibi öğrenciler pratik olarak geçen yılın Ekim ayından bu yana, sokak çatışmalarına varana kadar çeşitli biçimlerde diktatörlüğe karşı savaşmaktadır. Öğren-ciler, çok kere büyük bir savaşçılık azmi örneği vermektedir. Yalnız Madridte değil, hattâ geleneği tutucu olan ve politik savaşın dinamik akımlarından tecrid edilmiş bulunan Santiyago de Kompostela gibi şehir-lerde bile barikatlar kurarak polisle çarpışmaktadırlar.

Bu harekette bu kadar önemli olan önderlik rolünü komünist partisinin üzerine almasını — yada almış olmasını — sağlayan etkenlere gelince, yukarda üzerinde durduğum ideolojik ve politik elemanların yanı sıra, par-tinin öğrenci hareketi içindeki çalışmalarının örgüt biçimlerine de değin-mek gerekir.

Partimiz, öğrenciler arasında, bilinen örgütlerini kurmaktadır. Başka bir deyişle, komünist öğrenciler herhangi bir özel ya da bağımsız örgüt kur-mamaktadırlar. Böylece biz, il komitelerinden Merkez Komitesine kadar bütün parti komitelerinin (elbette burada, bulundukları bölgelerde üniver-sitelerin yer aldığı komiteler söz konusudur) öğrenci ve üniversite sorun-larını kendi öz sorunları olarak görmelerini sağlamak istiyoruz. Bazı hal-lerde bu iş kolay olmuyor. Fakat bu büyük bir önem taşımaktadır; çünkü bize göre, ancak öğrenci sorunları parti içinde çözüldüğü ölçüde ve parti organları, öğrenci sorunlarının çözümünü de, tıpkı işçi sınıfıyla öteki halk tabakalarının sorunlarının çözümlerini üzerlerine aldıkları gibi kendi işleri olarak benimsedikleri ölçüde, ancak bu taktirde, parti, öğrenci hareketleri karşısında doğru bir yön almayı ve bu hareketle bağlantı içinde bulunmayı sağlayabilir.

Bizde her üniversitede yalnız öğrencilerin üye olduğu birer parti komi-tesi vardır. Genel politik talimatları ilçe komitesinden alan bu komiteler

üniversite içinde parti siyasetini yürütmekte geniş ölçüde özerktirler. Örneğin, bizim öğrenci komitelerimiz, özellikle Madrid, Barselona ve Valensiya üniversitelerinde kendi yönetimleri altında türlü gazeteler çıkarmaktadırlar.

Başka bir önemli özellik de parti örgütlerinin etrafında, seminerler, tartışma kolları, kollokviyumlar gibi türlü esnek örgüt biçimlerinin bulunması ve buralarda yoldaşlarımızın çalışmasıdır. Komünistler partinin politikasını açıklamakta ve bunu bu örgütlerde, partiye sempatisi olan kimselerle ve öteki devrimci eğilimli öğrencilerle tartışmaktadır. Başka bir deyişle bizim parti örgütlerimiz, devrimci öğrencilerin geniş çevrelerini birleştirmekte ve bunlar hep birlikte yalnız savaş eylemlerine değil, aynı zamanda politik ve ideolojik tartışmalara da katılmaktadırlar. Partiye yeni üyeler kazanmak bakımından izlediğimiz doğrultu oldukça cüretlidir; ve biz bu yönde büyük çabalar harcamaktayız.

İspanyanın bugün bir bunalım içinde bulunduğu ve faşist Franko diktatörlüğünün her yönünden çatırdadığı şu sırada, görüyoruz ki, devrimciler, yalnız halkın orta tabakalarından gelen öğrenciler arasından değil, hattâ hâkim çevreler içinden gelen öğrenciler arasından da çıkmaktadır.

Demokratik Öğrenci Sendikası, Franko rejiminin üniversitelere zorla kabul ettirmek istediği resmi yapıya karşı İspanya öğrencilerinin yürüttükleri savaş süreci içinde doğdu. Başlangıçta İspanya Üniversite Öğrencileri Sendikası denilen tipik bir faşist örgüt vardı. Öğrencilerin savaşı sonunda bu örgütü dağıtan iktidar, Öğrenci Meslek Birliği adı altında daha profesyonel bir formülü öğrencilere zorla kabul ettirmeye kalkıştı. Ne varki, hükümetin teklif ettiği bu formülü de öğrencilerin yığın hareketi reddetti ve kendilerinin bir demokratik öğrenci sendikası kurmalarını istedi. Demokratik Öğrenci Sendikası'nın fakülte, enstitü ve üniversitelerdeki organları, öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından demokratik yollarla seçilir. Seçimler hükümete karşı gerçek bir savaştır. Bu seçimler, ya Akademi yöneticilerinin kararlarına karşı konularak, öğrencilerin kendileri tarafından düzenlenmekte, ya da öğrenciler yöneticilerin düzenlediği seçimlerden kendi çıkarlarına yararlanmaktadırlar. Böyle hallerde, öğrenciler, seçilen örgütlerin resmi makamla bozuşacaklarını, demokratik sendikaya katılacaklarını ve muazzam demokratik öğrenci hareketi saflarına geçeceklerini göz önünde bulundurmaktadırlar. Bütün baskıya rağmen, demokratik sendikalarını kurdukları için yüzlerce öğrencinin mahkemeye verilmesine ya da hapsilere atılmasına rağmen, bu sendika bütün İspanyada varlığını korumakta, çalışmakta ve gelişmektedir. Dünya basınının da kabul ettiği gibi bu örgüt, demokratik savaş sürecinde çok önemli bir rol oynamaktadır.

Öğrenci yığınları arasındaki çalışmalarında komünistler şunları göz önünde tutmaktadır: Öğrenci yığınları içinden devrimci bir azınlık yükselmekte ve bazı şehirlerde oldukça yüksek bir politik düzeye erişmiş bulunan çok radikal eğilimli devrimci öğrencilerin sayısı binleri bulmaktadır. Bunlar, polise karşı savaşmak istemekte, hattâ sosyalist devrim istekleriyle ortaya çıkmaktadırlar. Biz bütün gücümüzle öğrencilerin bu devrimci öncü-

lerini sağlamlaştırmaya, işçi sınıfıyla ortaklaşa gösteriler düzenlemeye v.b. çalışıyoruz. Bizim için söz değil, iş önemli olduğundan meseleyi şöyle alıyoruz: savaşçıların saflarında komünistlerin solunda kimse yoktur.

Bunun yanı sıra, özellikle İspanya şartlarında, devrim sorununu henüz ileri sürmeye hazır olmayan, yalnız sendika istekleriyle demokratik isteklerde bulunan çok önemli bir öğrenci yığını daha bulunmaktadır. Biz komünistlerin rolü, sadece kesin eylemler yolunda yürümek değil, aynı zamanda demokratik sendikanın, savaşa bir yığın karakteri verebilmesi için, politik bakımdan daha az aktif olan öğrencileri saflarına alarak seferber etmesine de çalışmaktır. Ve bize göre parti, önderlik rolünü asıl bu suretle sağlayabilir.

Bundan başka, öğrenci hareketinin öteki hareketlerle bağlar kurmasını, öğretmenlerle öteki aydın temsilcilerinin eylemlerinin gelişmesine katkıda bulunmasını, öğrencilerin ailelerini, dindar çevreleri etkilemesini v.b. sağlayabildik.

Demokratik Öğrenci Sendikası, demokratik bir üniversite reformu için bir savaş programı hazırladı. Bunu yaparken politika dışı (a politik) profesyonelizmden olduğu gibi, lâfla peynik gemisi yürüten «sol»-radikalizminden de kaçınmaya çalıştı. Öğrenciler ileri görüşlü öğretim üyeleriyle ortak komisyonlar kurarak belirli bir çalışma yürütmektedirler. Öğrencilerin programında, ancak toplumun demokratik bir dönüşümü ile demokratik bir üniversite yaratılabileceği, yanlış anlaşılmalara yer vermeyecek bir açıklıkla, belirtilmektedir.

Demokratik Öğrenci Sendikasının üniversite programını etraflıca açıklamaya vaktimiz yetmedi. Ama, bana göre, işçi komisyonlarıyla ve bütün demokratik hareketle ortak savaşlar yürütebilmek için bu programın geniş olanaklar sağladığı, yukarda söylenenlerden açıkça görülebilir.

Son olarak şunu da belirtmek isterim ki, bugün, içinde bulunduğumuz dönemde, tüm gençlik sorunları üzerinde komünist partileri arasında tartışmalar düzenlenmesi ve bu tartışmaların genişletilmesi zorunludur. Önümüzde son derece önemli ve tamamen yeni ödevler bulunmaktadır. Tartışmalar, fikir teatileri bizim için çok önemlidir. Bu yüzden bu tartışmayı çok olumlu olarak değerlendiriyoruz.

ABD.

Metiyü Hellinen (ABD Komünist Partisi) konuşmasında, her şeyden önce, ABD'deki gençlik hareketinde genel canlılığın başlıca nedenlerini belirtti. Bu canlılığı doğuran koşullar alabildiğine çok yönlü ve karmaşıktır. Bugünkü genç Amerikalı kuşağı, yani 25 yaşına kadar olan gençler, yalnız kendilerine özgü olan ve kendilerini diğer bütün genç Amerikan kuşaklarından ayıran tecrübelere sahiptir. Bu kuşağın edindiği sonuç tayin edici

tecrübe, onların ilk defa emperyalizmin dünyada artık ağır basan kuvvet olmadığı bir zamanda, böyle koşullar altında olgunlaşmaları ve gelişmeleridir. Bugün gençliğimizin yaşadıkları, herhangi soyut bir şey değildir. Sosyalizm ve anti-emperyalist savaş güçlerinin bütün dünyada gittikçe artan etkisi, Amerikan gençlerini çok somut biçimlerde etkilemektedir.

Bugünkü genç Amerikan kuşağı, Sovyetler Birliği kendi atom silâhlarını hazırladıktan ve sosyalist dünya sistemi durumunu sağlamlaştırdıktan sonra Amerikan emperyalizminin hâkim çevrelerinin yürüttükleri siyasette bir dönüşe başladıkları bir dönem içinde gelişmiştir. Amerikan kapitalizminin hâkim çevreleri dünyadaki yeni kuvvet dengesine ayak uydurmak zorunda kalmışlardır.

Değişmeler sonucunda ABD emperyalistleri, Birleşik Amerikada soğuk harp döneminde, 1947–1956 yıllarındaki Makkartizm döneminde karakteristik olan en kaba, en saldırgan ve en çığırktan anti-komünist politikalarından vazgeçmek zorunda idiler. Bu yüzden bugünkü kuşak, ülkemiz tarihinin en histerik dönemini yaşamadı. Bundan önceki kuşaklar ise kendilerini bundan kurtaramamışlardı. Aşağı yukarı aynı zaman süresinde Amerikan halkı, sosyalist kampın şaşmaz barış savaşının mânâsını anlamaya başlamıştı. Bu olgu 1956–1958 döneminden başlayarak yığınların duygularında ve seçim sonuçlarında yankısını buldu. Bir atom harbi korkusu ve gittikçe artan barış çabaları, Amerikan halkını, adım adım, sosyalist dünyayla değil, kendi hükümetlerinin politikasıyla çatışmaya düşürdü. Bunu doğuran olaylar, Sovyetler Birliğine karşı yapılan kışkırtmalar, ünlü Ü-2 casusluk olayı, Almanyadaki kışkırtmalar, Kübada Domuz Körfezindeki olaylar, Küba füze bunalımı, Dominik Cumhuriyetindeki olaylar ve nihayet Viyetnam harbindeki tırmanmadır. Amerikan halkının barış uğrunda çabası, kendi hükümetinin politikasıyla gittide daha çok çatışması sonucunu doğurmuştur.

Dünyada değişen kuvvet dengesinin çok önemli başka bir sonucu da zencilerin özgürlük savaşının ansızın parlaması oldu. Milli kurtuluşları uğrunda savaşan halklar arasında geçen olaylarla bu halkların sosyalist kompo birlikte ABD'nin hâkim çevrelerine yaptıkları baskı, bu sonucu doğurdu.

Bu dönemde ırkçılığa uluslararası ölçüde hücumlar başladı. Bu hücumların sonucu olarak, Birleşik Amerikada ezilen zencilere bir imkân çıktı ve bundan yararlanarak eşitlik ve özgürlük uğrunda yürüttükleri savaşta uzlaşmalar ve başarılar sağlamaya başladılar. Yurttaşlık hakları için yürütülen savaş son on yıl içinde gelişen genç kuşağa derin bir etki yaptı. Bu kuşak artık ırkçı nitelik taşıyan ders kitapları okumuyor, ırkçı filimler ve televizyon programlarıyla eğitilmiyorlardı.

Bu dönemde gençlik, zencilerin örgütleyip yönettiği yığın hareketlerine doğrudan doğruya katılmanın kendine özgü tecrübelerini kazandı. Zenci halkla ve onların beyaz Amerikan gençliği için birer kahraman sayılan önderleriyle dayanışma, genç kuşağın bilincini olağanüstü etkiledi. Beyaz

gençliğin bugünkü kuşakları arasında ırkçı havanın son derecede zayıflaması, ABD'deki en önemli görüntülerden biridir. Çünkü, geçmişte Birleşik Amerikada bütün önemli ve köklü demokratik hareketleri asıl felce uğratan etken, ırkçılıktı, insanların siyah-beyaz diye ayırt edilmeleri idi.

Gençlerimizin kendilerine özgü düşünce tarzlarının oluşumunu etkileyen başlıca etkenler işte bunlardır. Ama, bu etkenler, bugün ülkemizin gençliği arasındaki yığınsal hareketi hiçbir şekilde tümü ile aydınlatmaya yetmez. Bu sürecin başlıca nedeni, – kendiliğinden anlaşılacağı gibi bunlar, dünya olaylarının gelişmeleriyle bağlantılıdır – kapitalizmin genel bunalımının gittikçe şiddetlenmesidir. Ve bu da Amerikan emperyalizminin çöküşünde en açık bir şekilde belirginleşmektedir.

Bugün biz, Amerikan kapitalizmi içinde bunalım görüntülerine yeniden tanık olmaktadır. Amerikan kapitalizminin sarsılmazlığı efsanesi sabun köpüğü gibi sönmüştür. Hâkim çevreler, gittikçe artan ekonomik güçlüklerin giderilmesi amacıyla tekelleri devlet eliyle kuvvetlendirmek için bir program kabul ettiler. Kenedinin iktidara gelmesinden sonra bu yoldaki tedbirler muazzam ölçüde yoğunlaştırılmıştı. Conson hükümeti döneminde daha da şiddetlendi. Conson, iktidara gelmesiyle birlikte, daha Viyetnam harbinin başlamasından önce, silâhlama masraflarını büyük ölçüde artırdı ve vergilerin daha çabuk yükseltilmesi ile enflasyonist sürecin şiddetlenmesini hızlandırdı.

Bütün bunların sonucunda Amerikan halkının hayat seviyesi gittikçe düştü. Bununla ilgili olarak, devlet eliyle tekelleri kuvvetlendirme tedbirlerinin yükünün Amerikan halk yığınlarına eşitsizlik içinde yükletildiğini belirtmek yerinde olur. Kapitalizmin çöküşünden ileri gelen bu yükü, başlıca, zenci halk ve gençlik taşımaktadır.

Şimdi de, ABD de gençliğin içinde bulunduğu ve gittikçe kötüleşen ekonomik koşullarla artmakta olan güçlükler üzerinde, ayrıca da partimizin önünde duran başlıca ödevler üzerinde durmak istiyorum.

Son zamanlarda gerek ABD-de, gerekse öteki kapitalist ülkelerde büyük bir nüfus artışı görülmektedir. 1970 yılında 25 yaşına kadar olan gençler Birleşik Amerika nüfusunun yarısını bulacaktır. Her dört işçiden biri, bu yaş grubunda bulunacaktır. Bu muazzam nüfus artışı, Amerikan ekonomisinde gittikçe artan duraklama koşulları içinde olmaktadır.

Bugün bütün nüfusun % 4-ü işsizdir. İşsizlik oranı, 16-24 yaşlarında bulunan beyaz gençler arasında % 12-ye, aynı çağdaki zenci gençler arasında % 24-30-a ulaşmaktadır. Gençlerin, bütün işgücü arasında oranı % 12 ve işsizler arasındaki oranı da % 33-ü bulmaktadır. Hattâ Viyetnam harbi sonucunda 3 milyon kadar gencin silâh altına alındığı gözönünde tutulursa, gençler arasında işsizlik eski düzeyinde kalmaktadır.

Böylece genç Amerikalı yığınları, ülke ekonomisinin gelişme hızı azaldığı bir sırada emekçiler saflarına katılmaktadır. İşsizlik yanında başka bir önemli kusur da, gençliğin ayrı ayrı ekonomi kollarına dengesiz olarak dağılmasıdır. Gençlik, en düşük ücretle, en kötü koşulların bulunduğu iş-

lerde çalışmak zorundadır. Gençler özellikle ya ağır çalışma şartlarının hüküm sürdüğü ve sendikaların bulunmadığı işletmelerde, ya da sendika hareketinin bulunduğu bölgelerden işçi sınıfının örgütlenmemiş olduğu en geri kalmış bölgelere nakledilen işletmelerde iş bulmaktadır. Bu ise, kendiliğinden anlaşılacağı gibi, daha yaşlı kuşaklara kıyasla gençliğin gelirin kat kat daha düşük ve iş şartlarının da kat kat daha kötü olduğunu gösterir. Ne varki gençli sendikalar içinde de büyük güçlüklerle karşı karşıyadır. Amerikan kapitalistleri, yüksek ücretler karşılığında kârlarının düşmesini, sendikalarda örgütlenmiş işçilere olağanüstü yoğun iş yüklemekle, yani bizim kemik değirmeni dediğimiz bu yolla dengelemeye çalışmaktadırlar.

Amerikan emekçileri bugün bu düzenin sonuçlarını doğrudan doğruya kendi benliğinde duymaktadır. Müzmin hastalıklar ve sinir hastalıkları eşî görülmemiş bir hızla artmaktadır. Ve işlerin yoğunlaştırılmasının (entanzifleştirilmesinin) sonuçlarından gene en büyük acıyı gençlik çekmektedir. Hattâ sendikaların bulunduğu sanayi kollarında gençler en yoğun ve en ağır işleri yapmakta, daha yaşlı işçilere daha hafif işler bırakılmaktadır.

Gençliğin sendikalarda karşılaştığı güçlüklerle birkaç örnek daha vermek istiyorum. Büyük sayıda gencin çalışmaya başladığı ağır sanayide sendikalar, 90 günlük bir deneme süreci uyguladılar. Genç işçi sendikaya girene ve bir iş alana kadar, 90 gün boyunca sendikadan hiçbir yardım görmemektedir. Hattâ genç işçi, faal olarak sendika çalışması ya da politik çalışma gösterdiği taktirde işten atılmaktadır. En önemli sanayi birlikleri işçilerin % 15-ini bu koşullar içinde tutan bir politika yürütmektedirler. Sendikalar emekçilerin bu biçimde ayrılığa uğramasına kesinlikle karşı koyamamışlardır. Aksine, sanayi birlikleri her yola başvurarak bu durumu korumaktadır.

Gençliğin kültürel ihtiyaçlarını karşılamak için gerçekte sendikaların elinde hiçbir araç yoktur. Başka bir sorun da, emeklilerin örgütte üye kalmasına ve seçimlere katılmasına birçok Amerikan sendikasının izin vermesidir. Ama bu, sendika işleriyle ilgili kararlarda gençliğin oylarının ellerinden alınması ve çok kere de henüz çalışmakta olan işçilerin ihtiyaçlarının artık çalışmayan emekli işçilerin çıkarlarına feda edilmesi demektir. Bunun sonucu olarak işletmelerde genç işçiler sendikalardan gittikçe soğumaktadırlar. Böyle bir durum burjuvaziye işçi hareketini bölme olanağını vermiştir. Sendikalar içinde bağımsız örgütlerde genç işçileri örgütleme çalışmalarını geliştirmesini ve böylece bunların ihtiyaçlarıyla sendikaların siyasetinin birbirine uygun düşmesine yardım etmesini, parti için özellikle önemli bir ödev saymaktayız.

Ülkemizde grevler bakımından geçen yıl bir rekor yılı oldu. Pek çok grevin öncüleri genç işçilerdi. Bugün ülkemizde yeni bir görüntüye tanık oluyoruz: «konunsuz» grevlere gidilmesi ve sendika yönetimi ile işverenlerin imzaladıkları anlaşmaların bozulması. Bu grevler ve bu gibi anlaşmaların tanınmaması, başlıca, gençlerin teşebbüsleriyle olmaktadır.

Bugün ABD hükümetinin bütçesi 186 milyar doları bulmaktadır. Bunun 80 milyarı silâhlama masraflarına ve önemli bir kısmı da devlet borçları faizlerinin karşılanmasına gitmektedir. Kendisine «genel refah» devleti diyen devletimiz, hiç de böyle bir devlet değildir. Hükümetin varlıksız ve yoksul diye nitelediği yurttaşlardan aldığı vergiler, sağlık ve eğitim işleriyle halkın hayat şartlarının iyileştirilmesi için yapılan harcamaları karşılayacak kadardır. Ama hükümet, kamunun refahı uğrındaki harcamaları daha da kısıtlamak, ilâve vergileri % 10 artırmak ve buna karşılık yatırımları düzenlemek amacıyla büyük işletme vergilerini daha da azaltmak için yeni denemelere girişti. Bu denemeler gene İkinci Dünya Savaşı sonundanberi ülkenin tuttuğu yolda atılmış adımlardan başka bir şey değildir (ve büyük bir ihtimalle bunlar gerçekleştirilecektir). Federal vergilerin artmasından başka kamu hizmetleri vergileriyle ayrı ayrı eyalet devletlerinde de vergiler yükselmektedir. Eldeki verilere göre iş ücretlerinin üçte biri vergiler şeklinde geri alınmakta ve sosyal hizmetler için bu paralardan hemen hiç bir şey ayrılmamaktadır.

Sosyal hizmetlerin kötüleşmesi, şehirlerimizin gerilemesi ve kamu hizmetlerinin bozulması bugün kamu oyunu ciddi olarak huzursuzlaştıran sorunlardır. Ve bu alanda da en zor durumda olan gene gençliktir. Okul, öğretmen, çocuk ve kültür kurumlarının eksikliği gerçekten karmaşık bir sorun almıştır. Sağlık durumunun kötüleşmesi ve Amerikan gençliğinin beden eğitimi öyle bir düzeye düşmüştür ki, Amerikan hükümeti Viyetnam harbi için gençlerin silâh altına alınması sırasında askeri hizmetler için konmuş sağlamlık ölçülerini tamamen değiştirmek zorunda kalmıştır.

Bütün bunların yanı sıra ağır konut sıkıntısını da hatırlatmak gerekir. Bu sıkıntıyı da gene yeni yuva kurmakta olan Amerikan gençleri en çok çekmektedir. Elbette konut sıkıntısı en fazla zenci gençliği etkilemekte ve bunlar tahammül edilmez şartlar altında «getto» larla yetinmek zorunda kalmaktadırlar.

Şimdi, Amerikan kapitalizmindeki bunalımın başka bir görüntüsüne, yani, Viyetnamda da görüldüğü gibi, Amerikan emperyalizminin uluslararası bunalımlarına, askeri bunalımlarına değinmek istiyorum. Herhalde dünyada hiçbir alay, halk yığınlarıyla hükümetleri arasındaki ilişkileri Viyetnam harbinin yaptığı gibi böylesine değiştirmemiştir. Bugün insanların ezici çoğunluğu, hükümetin, halkın istediği gibi hareket etmediği inancındadır. Hükümet, halk yığınlarının çıkarlarını temsil etmemekte, aksine, halka yabancı çıkarlara göre davranmaktadır. Görüşleri bunlandıran soğuk harp gözlükleri fırlatılıp atıldıktan sonra gençliğin büyük bir kısmı Viyetnamdaki alayların özünü doğru olarak anlayabildi. Ordumuzun Viyetnamdaki cinayet ve vahşetini nefretle karşıladı. Hükümetin bu ülkede uyguladığı yığınsal katliâmdan irkildi. Hattâ Amerikan emperyalizminin rolünü ve Viyetnam sorunlarının tümünü henüz tam olarak anlayamayan gençler bile, bu harbin sırtlarına bindirdiği ağır yük yüzünden hükümet siyasetinden uzaklaştılar. Viyetnam halkının cesaret ve yenilmezliği, Amerikan

emperyalizmini muazzam harcamalara gitmeye zorladı. Bu harcamalar ise ülkemiz gençliğinin sırtına yüklendi. Gençlik, hedeflerini anlamadığı ve desteklemediği bir harbin ücretini kendi hayatı, işi ve geleceği gibi yüksek bir ücretle ödemektedir. Viyetnam olayları Amerikan gençliğini kelimenin tam anlamıyla değiştirmiş, kesin olarak sola yöneltmiştir.

Görüldüğü gibi ABD-de hayat şartları öyle ki, bu koşullar gençliği faal bir toplumsal eylem göstermeye, savaşma ve savaşa hazır olma yeteneklerini ortaya koymaya, yani öteki halk tabakalarında çok kere eksik olan bu gibi özelliklerden yararlanmaya yöneltmektedir. Gençlik, savaşın her biçiminde sonuc tayin edici bir rol oynamaya başlamaktadır.

Şimdi de Amerikan öğrencilerinin durumuna değinmek istiyorum. Amerikada yüksek öğretim kuruluşlarında bugün 5 milyon kadar öğrenci var. Öğrenciler arasında işçi tabakası Avrupadakine kıyasla çok daha yüksek orandadır. Ben özellikle teknisyen, uzman, memur v.b. gibi daha yüksek işçi tabakalarını da işçi sınıfından sayıyorum. Öğrencilerin önemli bir kısmı da sanayi işçilerinin çocuklarıdır. Ülkemizde yüksek öğretimdeki bunalım ve bu bunalımı yansıtan öğrenci hareketi, devlet-tekelci kapitalizminin gelişmelerinin doğrudan doğruya bir sonucudur. ABD'de öğrenci sayısının hızla artması, Amerikan ekonomisinde süregelen teknik devrimi yansıtmaktadır.

ABD-de öğretim kurumları, yeni işletmeler ve yeni teknik için tekelere teknik uzmanlar sağlamakla görevlidir. Fakat tekeller, yeni teknik kadro sıkıntısı çekmelerine rağmen, kadroların yetiştirilmesi için gerekli masrafları işçi sınıfıyla öğrencilerin sırtına yüklemeye çalışmaktadırlar. Bugün ABD-de eğitim masraflarında genel bir artış görülmektedir. Federal hükümetin bu işe ayırdığı harcamalar nisbi olarak azalmakta, bunun yanında eğitim yatırımlarının kamu vergileri ile Federal devletler vergilerine yüklenen payları artmaktadır. ABD-de bu vergileri ödeyenler büyük işletmeler değildir. Vergiler, mülkiyet vergisi ile yığınsal tüketim maddelerine konan vergilerden elde edilmektedir. Bunun sonucu olarak eğitim harcamalarının bütün yükü, öğrenim için para ödemek zorunda olan öğrencilerle vergi veren emekçilere düşmektedir. Bu ise, öğretim kurumları için gerekli olan eğitim masraflarının yükseltilmesine karşı Amerikan halkının itirazlarda bulunmaya başlamasına yol açmıştır. Sınıfların azlığı, sınıflardaki öğrenci sayısının çokluğu, kabul edilebilir öğrenim koşullarının eksikliği, bütün bunlar bugün her Amerikan üniversitesi için tamamen olağan görüntülerdir. Amerikada birçok öğretim kurumunda dersler günde on altı saati bulmaktadır.

ABD-de «çabuk-öğrenim sistemi» gittikçe yaygın bir hal almaktadır. Bu, Amerikan sanayi işletmelerindeki çabuk-sistemi andıran karakteristik bir görüntüdür. Sınıflarda yeni öğrencilere mümkün olduğu kadar çabuk yer açılması için, öğrenciler kısaltılmış programlara göre eğitilmektedir. Bu süre içinde öğrenim çok yüküldür. Gözden geçirilen materyel üzerinde yaratıcı bir düşünce yürütebilmek için çok az vakit kalmaktadır. Ama Ame-

rikan öğrenci gençliğinin önünde duran tek sorun bu değildir. Dünyada Amerikan tekelci kapitalizminden daha âdi ve daha kaba bir kuvvet yoktur. Tekelci kapitalizm, eğitim masraflarını yüklenmeyi reddettikten başka, üstelik bu masrafların durmadan artmasının da başlıca suçlusudur. Finans kapital, öğretim araç ve gereçleri imal eden sanayide de burnunu sokmuştur. Bugün ders kitapları yayınları, deneme araçları ve modern laboratuvar donatımları imalatı bir avuç güçlü mâli kuruluşun elindedir. Bu yüzden de öğrenim masrafları gene artmaktadır. Dev bankalar ve kuruluşlar, öğretim araçları imalatı ve ders kitabı yayınlarının yanı sıra, öğrencilerin kültürel çalışmaları ve boş vakitlerinin değerlendirilmesi için öngörülmüş yapıları, kültür ve spor kuruluşlarını ve diğer kuruluşları da satın almaktadırlar. Üniversite öğrencilerinin öğrenim ücretleri ile asgari geçim masrafları inanılmayacak kadar yüksektir.

Amerikan tekelci kapitalizmi, başka ülkelerde kapalı bir şekilde yürütülen bu işleri apaçık yapmaktadır. Tekeller, her büyükçe Amerikan üniversitesinin yönetim ve öğretim kurullarını denetimleri altında tutmaktadırlar. Tekeller, üniversiteleri, üniversite kurulları üyelerini ve onların çalışmalarını, politik ve sosyal etkilerini, doğrudan doğruya kendi çıkarlarına kullanma çabasıındadırlar.

Birkaç örnek verelim. Kaliforniya Üniversitesi kurulu başkanı, aynı zamanda ülkemizin batı kıyılarının en büyük mali kuruluşu olan Amerikan Bankası'nın da başkanıdır. Kurulun öteki üyeleri, büyük tarım ve sanayi tekelleriyle yığınsal haberleşme araçları tekellerinin, gazete, radyo ve televizyonların çıkarlarını temsil etmektedir. Berkeli Üniversitesindeki öğrenci ayaklanmaları, en büyük bölgesel gazetelerden birinin ırk ayırımını körüklemesine karşı, başlarında öğrencilerin bulunduğu bir protesto gösterisini Üniversite yönetiminin baltalamaya kalkışması üzerine patlak vermiştir. Ve öğrenciler, ancak Üniversite yönetimi öğrencilere karşı çıkınca, bu gazetenin sahibi olan Kaliforniya devletinin en gerici siyasetçilerinden birinin, kendi üniversitelerinin yönetim kurulunun üyesi olduğunu görmüşlerdir.

Kolumbiya Üniversitesi'nin müdürü Greyson Kerk, Stendard Oil Kompani of Nev-York şirketinin eski başkanlarındadır. Kerk ile birlikte Rokefeller «İmparatorluğu»na bağlı büyük kuruluşların temsilcisi olan kişiler, üniversite kuruluna üyedir. Örneğin, Çeiz Manhattan Bankası'nın, ya da Rokefeller'den sonra en büyük tekelci mali kuruluş olan «Ferst Nasyonal Siti Bank of Nev-York»un temsilcileri gibi.

Kolumbiya Üniversitesi bunalımı, birinci, yakında bulunan bir zenci mahallesinin yıkılması yoluyla üniversitenin genişletilmesine ve ikinci de, üniversitenin geniş askeri araştırmalara başlamasına karşı öğrencilerin giriştikleri savaş sonucunda patlak verdi. Üniversite yönetiminde temsilcileri bulunan kuruluşlar, Nev-York'taki en büyük arsa sahipleri olan şirketleridir. Bu şirketler az kira getiren evleri yıkıp yerine pahalı binalar kurmak için üniversitenin genişleme ihtiyacını bahane olarak öne sürmüş-

lerdir. Ferst Nasyonol Siti Bankası, Rokefeller'e bağılı bir sıra kuruluşla birlikte ABD'deki en büyük askeri araştırma kuruluşudur ve üniversiteyi bir anonim şirket olarak kendi çıkarına kullanmaktadır. Bunun sonucunda öğrenciler doğrudan doğruya hem zenci halkın ezilmesine, hem de üniversitelerinin Viyetnam harbine âlet edilmesine karşı çıkmışlardır.

Amerikan üniversiteleri şimdi birer askeri araştırma merkezleri durumuna getirilmişlerdir. Soğuk harp siyasetinin yayılmasında ve ayaklanmaların bastırılması için gerekli teknik araçların hazırlanmasında üniversitelerden gittikçe daha çok yararlanmaktadırlar. ABD hükümetinin Viyetnamda uyguladığı «stratejik köy» programını, Mişigan Üniversitesi toplumsal bilimler uzmanlarından bir gurup hazırlamıştır. Başka bir üniversite, geçenlerde, köylülerin hangi tabakalarının en faal olarak devrim hareketine katıldıklarını öğrenmek için Viyetnam köylüleri arasında araştırma yapmak üzere Viyetnama bir antropologlar grubu göndermiştir. Elde edilen sonuçlar, en devrimci tabakaların orta köylüler olduğunu göstermiştir. Buna dayanarak toprak reformunun, devrimi önlemesi şöyle dursun, aksine buna daha da yardım edeceği sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar, ABD'nin Lâtin Amerika siyasetinin hazırlanmasında gözönünde tutulmaktadır. Pittsburgh Üniversitesi antropologlarının hazırladığı ve «Kamelot» denilen bir operasyon da Şili Komünist Partisi tarafından meydana çıkarılmıştır. Bu araştırmaların hedefi, Lâtin Amerikada ayaklanmalara ve ilerici güçlerin iktidarı ele geçirmelerine karşı yürütülen savaşın stratejisinin hazırlanması için materyal toplamaktır. Üniversitelerde yeni bir psikoloji kolu açılmaktadır. Buna sanayi psikolojisi denmiştir. Asıl hedefi, işi yoğunlaştırma sistemine karşı işçilerin direnişlerinin nedenlerini ortaya çıkarmak ve bu direnişi kırarak araçları hazırlamaktır.

Gitgide daha fazla proleterleşme sürecine kayan öğrenci yığınları, böylece, kendi istekleri dışında gittikçe daha sık, sınıf düşmanlarının yararına çalışmak zorunda bırakılmaktadırlar. Bugün Amerikan öğrencilerinin büyük bir kısmı işçi sınıfı ile kaynaşmaktadır. Bunlar bugün yeni teknik proletaryanın başlıca yığını teşkil etmektedir. Teknik devrim Amerikan toplumunda bağımsız orta sınıfın yokolması sonucunu doğurmaktadır. Avukatlar, doktorlar, teknik uzmanlar, memurlar, öğretmenler, bilim adamları, hepsi birer ücretli emekçi olmaktadır.

Öğrenci yığınları, insan kişiliğinin olanaklarını geliştirmek için kapitalizmin gerekli koşulları yaratma yeteneğinden yoksun olduğu bilincine varmaya başlamaktadırlar. Öğretim sistemi, gerçekte, insanın bilgisini artırmak ve refahın yükseltilmesine yardım etmek gibi bir amaç gütmemektedir. Eğitim sistemi, tekellerin hizmetine verilmiştir. Öğrenciler, üniversite reformuyla bu sorunların çözülmüş olmayacağını da kavramakta ve şöyle demektedirler: «Toplum kurtulmadan üniversite özgürlüğü sağlanamaz.» Öğrenci yığınları arasında sosyalist bilinç hızla gelişmektedir.

ABD-de gençlik ve özellikle öğrenciler arasında köklü hareket süreci, işçi sınıfının yığınsal hamlelerinin görülmediği ve işçi sınıfının örgütlü bölü-

münün soğuk harp ile işbirlikçilik politikasını savunan sendika yönetiminin hakimiyeti altında bulunduğu şartlar içinde geçmektedir. Gerek bu etken, gerekse öğrencilerin sosyal kökleri, hayat tarzları, bütün bunlar türlü küçük burjuva devrim teorilerinin ortaya çıkması için elverişli bir zemin yaratmaktadır. Ülkemizde bu sorunun şiddetini, üniversitelerde, barış hareketinde, zencilerin yurttaşlık hakları hareketinde, bütün hareketlerde öğrencilerin çok esaslı bir rol oynamasından görüp anlamaktayız. Öğrencilerin fikirleri, gençlik merkezlerine ve böylelikle sendikalarla işçi hareketinde çalışan faal gençlere kadar ulaşarak etkisini göstermektedir. Öğrencilerin önünde duran ideolojik sorunlar artık yalnız onların kendi sorunları olmaktan çıkmıştır. Öğrenciler halk yığınlarını eylemlere geçirmeye ve örgütlemeye çalıştıkları ölçüde, fikirlerini de gittikçe daha çok insan arasında yaymaktadırlar.

Yeni sol yönelimin ideolojisi, modern sanayi toplumunun muazzam teknik olanaklarıyla bu temel üzerinde gelişebilecek olan insan yeteneklerinin kabul edilmesi esasına dayanmaktadır. Bu yönelimin temsilcilerine göre, bugünkü sosyal örgüt biçimleri bu olanakları gerçekleştirmeye ve geliştirmeye elverişli değildir. Bundan ötürü, adı geçen ideolojik yönelim, burjuva dünya görüşü çerçevesi içinde belirli bir isyandır.

Fakat, orta tabakaların dünya görüşleri için, kapitalizm, hiçbir gelecek vaad edememektedir. Bu tabakalar, burjuva özgürlüğü vaatleriyle aldatıldıklarını ve geleceklerinin köle gibi ücretli işçilik olacağını hissetmektedirler. Fakat bu dünya görüşü aynı zamanda, yürürlükte olan sosyal düzenin sarsılmazlığı görüşüne dayanmaktadır. Bu görüşlere göre, Amerikan kapitalizmi, kendi iç çelişmeleri çerçevesini aşmıştır; bu kapitalizmi içinden değiştirmek için girişilen bütün denemeler, sahte ihtiyaçların herşeyden üstün olduğu gerekçesiyle insanların yanıltılması sonucunu doğurur; emekçilerin yürüttüğü savaş, sınıf savaşı, kapitalizmin kuvvetlenmesini sağlar; gördüğümüz tek çelişme, insanın özgürlüğü ile kapitalist toplum içindeki gerçekten özgür olmıyan hayat arasındaki sözde çelişmedir.

Bu felsefe, insanları sınıf savaşından uzaklaştırmaya, onların bu savaş çerçevesi dışındaki faaliyet alanlarına sürüklemeye çalışan bir felsefedir. Bu felsefenin öne sürdüğü birçok çözüm yolu, işçi sınıfının çoktan bir kenara attığı tutarsız, ütöpik fikirlerdir. Ama gençlik sorunlarının bir tanesi de, tarihsel tecrübelerin eksikliğidir.

Olayları nasıl değerlendirdiğimiz hakkında birkaç söz söylememe izin verin. Her şeyden önce şunu belirtmek istiyorum: Öğrencilerin küçük burjuva önyargıları ne olursa olsun, onlar, müttefikler bulmanın zorunluğunu kabul etmektedirler. Ülkemizde öğrenciler şaşmadan işçi sınıfıyla ve zenci yığınlarıyla bağlantılar kurmaya çalışıyorlar. Henüz, kendi aralarında olduğu gibi, adı geçen öteki güçlerle de birlik kurmanın esaslarını anlamıyorlar. İşçilerin savaşına katılmaları gerektiğini ve kendilerine özgü ütöpik programlarıyla işçileri kendi taraflarına çekmeyi denememeleri lâzım geldiğini henüz anlamıyorlar. Ama öğrenciler gittikçe daha akıllıca davranı-

yorlar. Ülkemizde Marksist teori gittikçe daha çok saygı görüyor. Bu yüzden partimiz de çok geniş ölçüde ideolojik çalışmalar yürütmek zorundadır. Daha şimdiden bu alanda önemli sonuçlar elde ettik. Gençlikle ilgili politik stratejimizde en büyük ağırlığı, genç işçileri gençlik hareketinin yönetimine çekmeye veriyoruz.

Ülkemizde öğrenci hareketini neden genellikle yığınsal gençlik hareketlerinden ayırmadığımız herhalde şimdi daha iyi anlaşılıyor. Pratikte her iki hareket de birbirine sıkı sıkıya bağlıdır ve bizimle aynı amaçları, yani işçi gençliği örgütleme amaçlarını güden önemli öğrenci tabakalarını kendimizden yana kazanmadıkça, işçi gençliği başarıyla örgütleyemeyiz. Bunu sağlamak için, yeni örgüt biçimleriyle ilgili tecrübeleri toplamaya başladık.

Şimdiki halde, komünistlerle komünist olmayanlardan, öğrencilerden, işçilerden ve genç zencilerden bir Marksist gençlik örgütü kuruyoruz. Önümüzde daha birçok sorunlar durduğunu, ancak şimdi başarılar kazanmaya başladığımızı söylemeye lüzum yok sanırım. Sendikaların genç üyelerini de bu Marksist gençlik örgütüne almaya başladık. Bu üyeler, örgütlenmemiş gençleri toplamaya çalışıyorlar. Bunun sonucu olarak sol yönelimli önemli öğrenci gurupları bu örgütü destekliyorlar ve hattâ bizimle birlikte bu örgütlenme kampanyasına katılabilmeleri isteğiyle bize başvuruyorlar. Bunlar, işçilerle yaptıkları buluşmalarda, işçilerle ilişkilerini değiştirmeye, işçi sorunlarının özünü anlamaya ve işçilerin savaş ruhunu benimsemeye başladılar. Biz genç zencileri bu Marksist gençlik örgütüne sokmak için de çalışmalarımızı artırdık. Bugün bu örgüt, Amerikan sol hareketinde hem zenci gençliği, hem de beyaz gençliği kapsayan tek örgüttür.

Son olarak, üzerinde tartışmamızın faydalı olacağını düşündüğüm birkaç genel veriye değinmek istiyorum.

Birincisi, bana göre, dünya sahnesinde kuvvet dengesindeki değişme, küçük burjuvazinin sola yönelmesi sonucunu doğurmuştur. Bana kalırsa, işçi sınıfının ideolojisi olan Marksizm-Leninizm için yürütülen savaşı yeni bir düzeye yükseltmek gereklidir. İşçi sınıfı saflarına giren ve objektif olarak kapitalizme karşı yönelen toplum tabakaları, bu harekette işçi sınıfının rolünü kavramadıkça, işçi sınıfına destek olamazlar. Bize göre, gençliğin ve özellikle öğrencilerin ideolojik sorunlarının nasıl çözüleceği hakkında ayrı ayrı partiler arasında mutlaka tecrübe teatisi yapılması zorunludur. Gençlik arasındaki çalışmaların genel stratejik yönünü, öğrencilerle öteki gençlik gurupları arasındaki ilişkiler sorunu ile birlikte tartışmak isterdik. Gençlik arasında yürütülen çalışmaların yeni örgüt biçimleri sorununu konuşmak da yararlı olurdu. Somut olarak düşündüğümüz, gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyalizm uğrunda çaba gösteren gençlik yığınlarıyla komünist gençlik arasındaki ilişkilerdir. Ve nihayet üniversitelerde yapısal reform sorununu tartışmak da önemlidir.

Dünya komünist hareketinin birliği ve emperyalizmin harp politikası

Vitold Yarosinski

I.

Harp problemleriyle ilgili Marksist-Leninist görüş, silâhlı çatışmaları sosyal sebeplere bağlar. Bu görüş daima önemli bir rol oynamıştır. Şu da söylenebilir ki, harplerin, ancak belirli toplumsal ilişkiler içinde mümkün olduğunu belirten tez, Marksist harp teorisinin felsefi bakımdan geniş ölçüde anlaşılmasında çıkış noktası olmuştur. Marksizm, harbin insanlık hayatında «normal» veya kaçınılmaz bir olay olduğuna dair yüzyıllardan beri ve şimdi de yayılagelen fikirlere daima karşı çıkmıştır. Harp, her zaman, belirli toplumsal ilişkiler sisteminin bir sonucudur. Uygur toplumun bütün tarihi boyunca harpler olmuştur. Buna rağmen, Marksist teori, harbin, insan bünyesine, insan ruhuna özgü unsur değil, tarihi bir olay olduğunu ispat etmektedir. Harbi belirli sosyal sebepler doğurmaktadır. Bu nedenlerin ortadan kaldırılması, harbin toplumsal hayattan uzaklaştırılmasını sağlayacaktır.

Marksizme-Leninizme göre, silâhlı çatışmalara sebep, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet ve ona uygun toplumsal ilişkilerdir. Bunlar, gerek sınıfların, gerekse ulusların çıkarları arasında köklü çelişmeler yaratmaktadır. Harpler, işte bu çelişmelerin ifadesidir. Sınıfsal çıkarlar ve çatışmalar harblerin sadece genel şartlarıdır. Çıkarlar arasında meydana gelen içinden çıkılmaz somut durumlar, belirli devrelerde ve uluslararası ilişkilerin bu devrelere uygun aşamalarında ortaya çıkan çelişmeler harblerin, doğrudan ve daimi sebepleridir. Şunu da ilâve edelim ki, bunlar, çoğu zaman, propaganda amacı ile ön plana atılan uydurma nedenler ve aldatıcı gerekçelerle maskelenmektedir.

Marks, harblerin sosyal-sınıfsal koşullarıyla ilgili görüşe dayanarak, bütün silâhlı çatışmaları toplumsal hayattan tamamiyle uzaklaştırmak için yürünecek genel yolu göstermiştir. Marks şunları yazmıştır: «Ulusların gerçekten birleşebilmeleri için ortak çıkarları olması gerekir. Çıkarlarının ortak olabilmesi için de, mevcut mülkiyet ilişkilerinin ortadan kaldırılması şarttır, çünkü bu mülkiyet ilişkileri bir takım ulusların diğer bir takım

uluslar tarafından sömürülmesini mümkün kılan şartlar yaratmaktadır... Proletaryanın burjuvaziye karşı zaferi, aynı zamanda, bugün halklar arasında düşmanlık yaratan her türlü ulusal ve sınıai çatışmaların ortadan kaldırılması demek olacaktır.»

Sosyalizm ancak bazı memleketlerde zafere ulaşmıştır. Harp tehlikesi henüz tamamiyle ortadan kalkmış değildir. Bu tehlike, yalnız özel mülkiyete ve sömürücülüğe dayanan toplumsal düzenin bütün dünyada yokedilmesiyle ortadan kalkacaktır. O zamana kadar, yeryüzünün önemli bir kısmında uzlaşmaz (antagonistik) sınıflı toplumların mevcudiyeti ve bu toplumların yürüttükleri siyaset, somut durumlarda, bazı sosyalist ülkeler arasındaki ilişkiler üzerinde dahi olumsuz etki yapabilir.

Özel mülkiyetin ve uzlaşmaz sınıfların yokedilmesi, uluslar arasında bütün çelişmelerin otomatik bir surette ortadan kalkmasını sağlamaz. Bu çelişmelerin yok edilmesi için gerekli maddi zemin, ancak sosyalist düzende, üretim güçlerini yüksek bir gelişme düzeyine ulaştırmak ve bütün halkların ihtiyaçlarını en geniş ölçüde giderme imkânlarını sağlamak suretiyle hazırlanacaktır. Ne var ki, üretim güçlerinin gelişme düzeyi düşük kaldıkça, belirli politik şartlar içinde eski uzlaşmazlık (antagonizm) ve düşmanlık yeni baştan canlanabilir. Marks, bunu öngörmüş ve üretim güçleri hızla kalkınmadıkları takdirde, hattâ sosyalist devrim zafere ulaşmış olsa bile ancak yoksulluğun geniş ölçüde yayılmasına tanık olabileceğimizi belirttikten sonra şöyle demişti: «Yoksulluk aşırı bir hal alınca, gerekli ihtiyaç maddelerini sağlamak için yeni baştan mücadeleye girişmek gerekir. Bu da, netice itibariyle, eski durumun olanca rezilliği ile tekrar geri dönmesi demektir.»

Sosyalist devrimin geçmişte ekonomik bakımdan geri kalmış bazı ülkelerde gerçekleşmesi olayı, belirli politik şartlar içinde (ki Çin Halk Cumhuriyetinin örneği bunu teyit etmektedir), gerek onların iç durumu üzerine, gerekse diğer gelişmiş sosyalist ülkelerle ilişkilerine etki göstermektedir. Çağdaş durum, bizlerden Marks, Engels ve Lenin teorisine göre hareket ederek, dünya anti-emperyalist savaş cephesini organize etmemizi, teoriyi pratikle bağlamamızı istiyor. Barışı koruma savaşı, emperyalizmi saldırganlık faaliyetlerinden vazgeçirtmek için yürüttüğümüz savaş, bizlerden, son yılların tecrübesini genelleştirmemizi istiyor. Savaşımızda elde edilen pratik tecrübenin kazandırdığı yenilikleri ve değerleri benimseyen Marksizm-Leninizm teorisi bu savaşta bize kılavuzluk ediyor. Bu pratikte tecrübeden elde edilen sonuçlar nelerdir?

Son zamanlarda uluslararası ilişkilerde gerginliğin bir hayli artmış olduğunu herkes açıkça görüyor. Ama Amerikan emperyalistleriyle müttefikleri tarafından yaratılan uluslararası gerginlik elimizdeki faaliyet imkânlarını azaltmıyor. Bellibaşlı sonuç, işte budur. Ödevimiz, harp tehlikesine ve emperyalistlerin saldırganlığına karşı yürütülen savaşı her bakımdan kuvvetlendirmek için eldeki imkânlardan ustaca faydalanmaktır.

Sosyalist ülkelerin ekonomik başarıları, hareketimizin önemli bir dayanağıdır. Bu başarılar, sosyalist ülkelerin savunma yeteneklerine doğrudan doğruya etki yapan ve emperyalist saldırganı geriletecek olan ortak bir savunma gücü meydana getirme imkânlarını sağlamaktadır. Sosyalist ülkelerin savunma gücünü ve Varşova Antlaşması çerçevesi içinde ülkelerimizi Sovyetler Birliğiyle birleştiren kardeşçe bağlarımızı takviye etmekle, barışsever kuvvetlere yardım ediyor, dünyada barışın korunması için sağlam bir zemin meydana getiriyoruz. Emperyalizm, sosyalist cepheyle barış içinde yapmakta olduğu yarışı kaybetmeye mahkûmdur. Çünkü sosyalist cephe, yığınların yaratıcı güçlerini sefeber etmek, daha hızlı bir ekonomik kalkınma sağlamak ve bütün sosyal problemleri daha kesin bir şekilde çözmek bakımlarından emperyalizme kıyasla çok üstün yeteneklere sahiptir. Emperyalizm, insanlığa karşı cinayetlerin en korkuncunu işlemeye, bundan sonra kurtarılması mümkün olmayı kurtarmak ve tarihin önüne geçilmez gidişini durdurmak maksadıyla, global bir dünya harbi kundaklamaya hazırdır.

Hiç şüphe yok ki, Amerikan emperyalizminin durmadan artan saldırganlığına rağmen halklar son yıllarda dünya çapında bir silâhlı çatışmaya sürüklenmedilerse, bunun en başta gelen sebebi, bir yandan dünya sosyalist sisteminin barışsever politikası ve durmadan artan kudreti (her şeyden önce Sovyetler Birliğinin savunma kudreti), diğer yandan da birçok kapitalist ülkede ve gelişen memleketlerde devrimci ve demokratik güçlerin aktif mücadeleleridir. Sovyetler Birliğinin ve bütün sosyalist sistemin ekonomik, bilimsel-teknik ve savunma güçlerinin artması, emperyalizmin dünya çapında harp kundaklama çabalarını boşa çıkartmıştır.

Sosyalizme ve milli kurtuluş hareketine karşı yöneltilmiş olan Amerikan stratejisi çoktanberi mahalli harbler yolunu izlemektedir. Bu siyaset, yeni bir dünya harbi tehlikesini gittikçe artırmakta ve aynı zamanda emperyalizmin zayıflığını ortaya koymaktadır. Bu mahalli harblerin gidişi emperyalistlerin barbar karakterini gözler önüne sermekte ve onun, mahalli harblerle de amacına ulaşamayacağını bütün dünyaya açıkça göstermektedir. Diğer önemli sonuç da budur.

Sosyalist ülkeler ve dünya kamu oyu tarafından desteklenen kahraman Viyetnam halkı Amerika Birleşik Devletlerinin muazzam harb manikesine başarıyla karşı koymakta ve zaferler kazanmaktadır: İsrail saldırganlarının öğünmelerine rağmen apaçık görülüyor ki, onlar, geçen yılın Haziran ayında yaptıkları alçakça saldırı sonucunda işgal ettikleri Arap topraklarını uzun zaman ellerinde tutamayacaklardır. İşgal ettikleri bölgelerde direnme hareketinin şiddetlenmesi, saldırganın günden güne artan bir sertlikle kınanması ve sosyalist ülkelerin aktif tutumları karşısında saldırganlar, eninde sonunda geri çekilmek zorunda kalacaklardır.

Bugün kapitalist ülkelerde ve özgürlüklerine kavuşan büyük toplumsal güçler, emperyalizme karşı mücadeleye katılmaktadır. Emperyalist harblere, özellikle Viyetnam ve Yakın Doğu harblerine karşı bütün dünyada

kabaran geniş nefret ve protesto dalgasından faydalanarak, kamu oyunu, emperyalizme karşı daima uyanık bulundurmak, çağdaş komünist hareketinin önemli ödevidir. Mahalli harblerle, kökleri kapitalist sistemde bulunan sebeplerden dolayı patlak veren diğer bütün harbler ve silâhlı çatışmalar arasında karakter itibarıyla hiçbir fark yoktur. Emperyalistlerin harpcilik eylemleri karşısında toplumun duyduğu infiali harbin gerçek nedenleri üzerine yönelmiş bir kuvvet haline getirmek için en etkili çare, emperyalizmi eleştirmek ve emperyalistlerin eylemlerinin ardında gizlenen gerçekleri açıklamaktır.

II.

Dünya komünist hareketindeki ayrışma, bugün emperyalizm davasını kolaylaştıran ve hattâ ona saldırgan siyasetini devam ettirme imkânını veren bir faktördür. Barışın korunması uğrunda faal savaş yürütülebilmesi için bütün ilerici güçlerin anti-emperyalist cephede birleşmeleri şarttır. Bu ödevin yerine getirilmesinde başlıca rol, Marksizm-Leninizmin ortak fikir temeli üzerinde birleşmiş komünist ve işçi partilerine düşmektedir.

Amerika Birleşik Devletlerinin emrinde bulunan ve onun tarafından yönetilen emperyalizmin uluslararası güçleri ve gericiler, bütün dünyada sosyalizme ve milli kurtuluş hareketine karşı genel bir stratejinin çerçevesi içinde ortaklaşa faaliyet yürütüyorlar. Emperyalizmin genel stratejisine tek cevap, ancak, sosyalist ülkelerin ortak stratejisi ve bütün devrimci, demokratik güçlerle milli kurtuluş hareketi arasında ahenkli bir eylemdir.

İlk sosyalist devrimin zaferinden sonra geçen 50 yıl boyunca devrimci ve anti-emperyalist güçlerin uluslararası dayanışması ve ortak eylemi, komünist hareketinin bir tüm olarak başlıca kuvvet kaynağı olmuştur. Sosyalizm düşmanlarını en çok korkutan şey de bu birlik ve dayanışmadır. Gericiler ve sermaye, daima bu birliği ve dayanışmayı sarsmaya olanca kuvvetleriyle çabalamışlardır.

Gelişmenin her aşamasında komünist hareketinin hedefleri ve ortak eylem şekilleri az veya çok başarıyla, somut duruma uydurularak örgütlenmiştir.

Komünist hareketin ilk gelişme döneminde, özellikle Birinci Dünya Harbinden sonra Avrupada devrim fırtınasının kopmak üzere olduğu sıralarda, Komünist Enternasyonalı, bütün hareketin yönetim merkeziydi.

Gittikçe daha çok gelişen komünist hareketi her memleketin konkre durum ve şartlarına uygun ve tamamiyle kendi başına mücadele edebilecek derecede olgunlaştı. İkinci Dünya Harbi yıllarında komünist partileri, milli ve devrimci antifaşist savaşın güç ödevlerini kendi başlarına çözüyorlardı. O yıllarda komünist hareketi yöneten uluslararası teşkilât (Üçüncü Enternasyonal) eskimişti ve tasfiye edilmesi gerekiyordu. Fakat bu yüzden komünist hareketi zayıflamadı, tam tersine, birçok memleketlerde

gücünü artırdı. O zamanlar devrimci kuvvetlerin birlik ve dayanışmaları harp meydanlarında ve gerilla savaşlarında çelikleşiyordu. Daha sonraki yıllarda bu birlik ve dayanışma, faşizm ve emperyalizme karşı yürütülen ortak eylemlerde, yeni doğan sosyalist ülkelere, işçi sınıfına ve dünyanın her tarafında yeni yeni bölgeler kaplıyan millî kurtuluş hareketine yapılan kardeşçe yardımlarla sağlamlaşıyordu.

İkinci Dünya Harbinden sonra uluslararası komünist hareketinin yine bir tek merkezden yönetilmesi tecrübeleri yapıldı, fakat bir sonuç vermedi.

Yeni sosyalist devletlerin kudretlerini artırdıkları sosyalist sistemin insanlığın üçte birini kucakladığı ve dünyanın her köşesindeki hemen hemen bütün memleketlerde, çeşitli şartlar altında faaliyet yürütmekte olan komünist partilerin savaşı bugünkü dünyanın çehresini karakterize eden başlıca faktörlerden biri haline geldiği son on yıl içinde, komünist hareket pratiğine uluslararası görüşmeler ve dayanışma toplantıları girdi.

Komünist ve işçi partilerinin uluslararası toplantıları şimdiki şartlar içinde en elverişli fikir teatisi formlarıdır. Aynı zamanda bunlar, ortak çıkarlar ve ortak mücadele amaçları zemini, enternasyonalizm prensipleri ve bu toplantılara katılan partilerin bağımsızlıklarına saygı gösterme temeli üzerinde, ortak stratejiler arasında bir ahenk yaratılması için de son derecede uygundurlar.

Uluslararası danışma toplantılarında, bunlara katılanların bütün sorunlar üzerinde tam bir fikir birliğine varmaları asla şart olarak öngörülmez. Aslında böyle bir şey realiteye de hiç uygun değildir. Bütün dünyada yeni yeni ülkelere ve yeni yeni bölgelere yayılan, sınıfsal ve sosyal muhtevasını koruyan sosyalizm, her zaman, her ülkenin tarihi şartlarına organik surette bağlı konre millî şekiller almaktadır. Bundan dolayı dünyanın çeşitli yerlerinde faaliyet yürüten, kendi ülkelerinin toplumsal ve ulusal şartları ve politik hayatına iyice nüfuz eden partiler, ödevlerini konre duruma uygun şekilde çözüp yürütmekte, savaşlarının amaçlarını kendileri tayin etmektedirler. Sosyalizm kuruculuğu sırasında uygulanacak mücadele taktiği ve millî yol araştırılırken türlü türlü şartlar ve tecrübelerin doğurduğu çeşitli görüşler ve çözüm yolları ortaya çıkar. Fakat bunlar, ortak düşman olan dünya emperyalizmine, onun saldırganlık ve harp siyasetine karşı ortak savaş yürütmenin gerekli ve mümkün olduğu sorununu asla geri plana itmemelidir. Üstelik, komünistlerin millî siyasetindeki bu farklılık onların uluslararası siyasetlerinde oldukça geniş bir birlik kurmaları için şartlar hazırlamaktadır. Bu böyledir, çünkü bütün komünist ve işçi partilerinin esas amaç ve çıkarları hepsinin ortak amaç ve çıkarlarıdır, bugün her birinin başarısı, sosyalizm ile emperyalizm arasında dünya çapında yürütülen savaşın sonuçlarına her zamankinden daha fazla bağlıdır: Emperyalizme karşı yürütülen savaşın ortak stratejisini ve sosyalizm güçleri arasındaki karşılıklı ilişkilerin konre şekillerini tespit ve tayin ederken, bütün partileri birleştiren yönlerle, onları ayıran noktalardan kıyas kabul etmiyecek derecede büyük önem verilmesi lâzımdır. Emperyalizme ve

emperyalizmin sebep olduğu saldırganlık harblerine karşı mücadele yürütmek, bizim ortak ödevimizdir.

Gerek sosyalizmin kuruluş yolları, gerekse iktidarı ele geçirmek için uygulanan savaş metotları üzerindeki görüş ayrılıkları, komünistlerin güçlerini emperyalizme karşı savaşta birleştirmelerine engel olmamalıdır.

Bilindiği gibi komünistler, eşit haklar prensibine dayanarak, bütün anti-emperyalist güçlerle mümkün olduğu kadar geniş bir işbirliği yapmaya gayret etmektedirler. Fakat kanaatimizce onlar, anti-emperyalist savaşın problemleri üzerinde kendi ortak görüşlerini önceden tespit ve tayin etmemişlerdir.

Danışma toplantısına katılmış olmakla hiçbir partinin bağımsızlığı kısıtlanmaz veya herhangi bir karar kendisine zorla kabul ettirilemez. Böyle bir danışma toplantısı, ne şu veya bu partiyi kınamak, ne de şu veya bu partinin siyasetini incelemek amacını güdebilir. Komünist ve işçi partilerinin Şubat-Mart 1968 danışma toplantıları ile ilgili olarak yayınlanan bildiride şöyle deniliyor: «Danışma toplantısı şu temele dayanmaktadır: Bu toplantının amacı, komünist hareketinin birliğini sağlamlaştırmak, emperyalizme karşı, halkların milli ve sosyal kurtuluşu için, bütün dünya barışı uğrunda savaş yürütmek üzere, bütün sosyalizm ve demokrasi kuvvetleri arasındaki birliğin güçlenmesine yardım etmektir. Danışma toplantısı, gelecek danışma toplantısının gündemiyle ilgili teklifleri inceledikten sonra gündeme tek bir sorunun alınması gerektiği kanaatine varmıştır: Bu da, şimdiki aşamada emperyalizme karşı yürütülen savaşın ödevleri ve komünist ve işçi partileriyle bütün anti-emperyalist güçlerin faaliyet birliğidir.»

Her komünist ve işçi partisi kendi işçi sınıfı ve halkı önünde sorumluluk taşır, kendi ülkesinin çıkar ve emellerini temsil eder, kendi siyasi yolunu kendisi tayin eder. Ama her partinin siyasetinde ifadesini bulan bu çıkar ve emeller hiçbir zaman ayrı, tecrit edilmiş, ve özellikle uluslararası çapta sosyalizmin çıkarlarına, emel ve amaçlarına aykırı olarak ele alınamaz. Emekçilerin ulusal ödevleri uluslararası ödevlerden ayrılmaz. Her partinin savaşı yalnız kendi memleketindeki toplumsal ve siyasal kuvvetler oranına değil, aynı zamanda uluslararası olandaki kuvvetler oranına, iki sistem arasındaki çatışmalara, sosyalizm ile kapitalizm arasında dünya çapında yürütülen ve bütün insanlığın hayatını kapsayan güçlü ve çok yönlü yarışmaya ve savaşın gidişine de bağlıdır.

Ne savaş taktiği ile ve ne de sosyalizm kuruculuğu metotlarıyla ilgili sorunlar üzerindeki görüş ayrılıkları, uluslararası çaptaki sorumluluktan kaçmayı ve her ne suretle olursa olsun milliyetçilik mevzilerine düşmeyi asla mazur gösteremez. Bugün komünist hareketinin birliğini, savaş kabiliyetini ve ideolojik gücünü tehdit eden başlıca tehlike, milliyetçiliktir. Bundan dolayı, Marksizm-Leninizm ideolojisiyle bağdaşmayan milliyetçiliğe karşı savaş, dünya komünist hareketi birliğinin ve uluslararası sosyalizm güçlerini birleştirmenin temel şartıdır.

Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin 50-nci yıldönümü dolayısıyla Moskova'da, Kongreler Sarayında konuşan Vladislav Gomulka yoldaş şöyle dedi: «Ayrı ayrı komünist partilerinin sosyalizm mücadelesi metodları ve hattâ uluslararası durumun gelişmesi perspektifleri sorunu üzerindeki görüş ayrılıkları, en önemli olan şeyi, yani onların emperyalizme karşı enternasyonal birliğini sarsacak halde değildir ve olmamalıdır... Büyük bir hızla devam eden silâhlanma yarışının barış için gittikçe artan bir tehlike teşkil ettiği, emperyalistler tarafından halkların kurtuluş savaşını durdurma çaresi olarak mahalli harblere başvurulduğu günümüzde, bütün sosyalizm güçleri arasında enternasyonal işbirlik, her komünist partisinin gerek uluslararası, gerekse milli ödevlerinin gerektirdiği son derece önemli bir zorunluktur.

Polonya Birleşik İşçi Partisi, komünist ve işçi partilerinin yeni bir danışma toplantısı yapmaları tarafıdır. Şuna inanıyoruz ki, bu danışma toplantısı, halkların özgürlük, demokrasi, barış ve sosyalizm uğrunda yürüttükleri savaşta bütün anti-emperyalist güçlerin birleşmesine yardım edecektir.»

Emperyalizmin saldırganlık siyaseti uluslararası gerginliğin ve harp tehlikesinin başlıca kaynağı olmakta devam ediyor. Dünyanın çeşitli yerlerinde tutuşturulan harbin alevleri her an bütün dünyayı sarabilir. Emperyalizmin başlıca saldırgan kuvveti Amerika Birleşik Devletleridir. Bu devlet dünyaya hâkim olma emelinden vazgeçmiş değildir ve emperyalizmin jandarmalık rolünü oynamaktadır. Amerika Birleşik Devletlerinin Avrupa'da en sadık müttefiği Federal Almanya Cumhuriyetidir. Bu devletin iktidar çevreleri, hudutları değiştirme amacını güden eski siyasetlerine yeni şekiller altında devam etmektedirler. Federal Almanya Cumhuriyetinde sosyalist ülkelere karşı nefret ve intikam sloganları geniş ölçüde yayılmakta, yeni bir Hitlerizm tehlikesi durmadan artmaktadır. Baden-Vürtemberg'de yapılan son seçimlerin neticesi bunu gayet açık göstermiştir.

Bon siyasetinin sivri ucu, ilk işçi-köylü Alman devleti olan Demokratik Almanya Cumhuriyetine yöneltmiştir. Bon hükümeti, Almanyanın yeni baştan emperyalizm temelleri üzerinde birleşmesini gerçekleştirmek amacıyla, Demokratik Almanya Cumhuriyetini, doğal müttefikleri olan sosyalist müttefiklerinden ayırmaya çabalamaktadır.

Bunlar, gövdeden kesilip ayrılmış bir başın hülyalarından başka bir şey değildir. Fakat, böyle olmakla beraber, sosyalist ülkeler, Alman meselesiyle ilgili siyasetlerinde sıkı bir birlik içinde olmalıdırlar. Bu problemler karşısında, uluslararası komünist hareketinin, uluslararası kuvvetler oranını ortaklaşa değerlendirmesi, emperyalist saldırganlığını önlemek için sosyalist, ilerici ve barışçı güçlerin âzami derecede birleşmelerini sağlayacak dünya çapında ortak bir siyaset belirlemesi büyük bir önem kazanmaktadır.

Barışı koruma sorunu, çağımızın ikinci önemli meselesi olan «Üçüncü dünya» dediğimiz ülkeler halklarının, tam bağımsızlık ve egemenlik uğ-

runda, sömürgecilik zamanından kalma ekonomik geriliğin giderilmesi ve emperyalizmin, Afrika, Asya ve Lâtin Amerika ülkeleri halklarının boyunlarına takmaya çalıştığı yeni sömürgecilik zincirlerinden kurtulmaları için yürüttükleri savaşa sıkı sıkaya bağlıdır.

1945—1960 yılları arasında sosyalist sistemin meydana gelmesi ve dinamik bir hızla gelişmesi sonucunda kuvvetler arasındaki oranın değişmesiyle gücü artan milli kurtuluş hareketi, sömürgeciliğin çökmesine ve birçok yeni devletlerin doğmasına yol açtı. Geçmişte ekonomik ve kültürel bakımdan geri kalmış ve gelişmemiş olan bu yeni devletlerin çoğunda tecrübeli kadrolar yok. Bundan dolayı onlar, birçok bakımdan eskiden olduğu gibi, hâlâ sömürgecilere bağımlı durumdadır. Bugün bu devletler büyük güçlüklerle karşılaşmakta, emperyalist devletlerin ve öncelikle Amerika Birleşik Devletlerinin yeni sömürgeciliği altına düşmek tehlikesiyle yüz yüze bulunmaktadırlar.

Sömürge bağımlılığı tasfiye edilmiş olmasına rağmen, az gelişmiş ülkeler hâlâ uluslararası monopollerin sömürüsü altında bulunuyor. Bir taraftan da, sanayileşmiş kapitalist ülkelerle sosyalist olmıyan geri kalmış ülkelerin ekonomik seviyeleri arasındaki nispetsizlik artıyor. Sermayenin büyük kaleleriyle (ki bunlar kapitalist dünyadaki insanların üçte birini kapsodıkları halde, bütün kapitalist ülkelerde üretilen milli gelirin beşte dördüne el koyuyorlar) öteki sömürülen ve durumları hiç de elverişli olmıyan, gerilik, sefalet ve cehalet içinde bocalayan devletler arasındaki çelişmeler gittikçe derinleşiyor. Bu çelişmelerin eski toplumsal düzen çerçevesi içinde ortadan kaldırılmaları çaresi bulunmuyor. Emperyalizm bu memleketleri kendi egemenliği altında tutmak için sık sık silâha sarılıyor ve isteklerini onlara kabul ettirmek için çeşitli yollara başvuruyor.

Birçok devletlerde bir yandan ilerici, sebatlı yurtsever güçler ve diğer yandan kendi sınıfsal çıkarlarını gözönünde bulundurarak emperyalistlerle anlaşmaya ve hattâ düpedüz işbirliği yapmaya hazır olan gerici güçler arasındaki sosyal iç çelişmeler durmadan artıyor. Bundan dolayı iç mücadeleler şiddetleniyor ve çok defa sürekli politik bunalımlara ve açık silâhlı çatışmalara sebep oluyor.

Genç devletlerin birçoğunda milli kurtuluş hareketi, yurtsever güçler, gerçek egemenliği sağlamak, bu egemenliği yeni sömürgecilikten korumak, ülkelerinde özgür ekonomik ve kültürel gelişmeyi güven altına almak için Sovyetler Birliğiyle ve öteki sosyalist ülkelerle işbirliğinin ve onlar tarafından desteklenmenin şart olduğu sonucuna varıyorlar. Kapitalist ülkelerde proletarya ile öteki emekçi tabakalar tarafından yürütülen anti-emperyalist savaşın «Üçüncü Dünya» halklarının milli ve sosyal kurtuluşu için oynadığı olumlu rol de gittikçe daha açık olarak anlaşılıyor.

Bu durumda sosyalist güçler tarafından milli kurtuluş hareketine yapılan yardım ve yeni sömürgeciliğe karşı savaşan ülkelerin desteklenmesi ve aynı zamanda, kendi memleketlerinin bağımsızlığı ve ilerici gelişmesi

uğrunda yürütölen savaşların ön saflarında yer alan komünistlerin rolü özel bir önem kazanmaktadır. Gelecek danışma toplantısı devamınca komünist ve işçi partilerinin sesi, Asyada, Afrikada ve Lâtin Amerika ölkelerinde yüz milyonlarca insan arasında geniş yankılar uyandıracaktır.

Eğer komünistler uluslararası komünist hareketi güçlerini birleştirebilirlerse, barış ve halkların özgürlüğü mücadelesinde kendilerine düşen ödevi yerine getirmiş olacaklardır. Bu temel gerçeğı anlamış olmamız, bizi bütün çalışmalarımızda şevklendirmektedir.

TÜSTAV

İsrail-Amerikan işbirliği eylemde

Saliba Hamis

Orta Doğu bölgesinde yeni bir silâhlı çatışmanın saatli bombasının uğursuz tik-takları işitiliyor. İsrail-Arap devletleri ilişkilerinde görülen karmaşık ve şiddetli bunalım şimdiyedek zayıflamamış, tam tersine daha da şiddetlenmiş ve ciddi bir tehlike haline gelmiştir. Önü alınmadığı takdirde, bu tehlike bütün dünya barışını tehdit edebilir.

Emperyalizm, İsrailin aşırı eğilimli yönetici çevreleri gibi genç bir ortak yetiştirmek ve böylece Arap halklarının ulusal kurtuluş hareketini boğma, aktif bir «soğuk harp» merkezi kurma, Sovyetler Birliğine ve Orta Avrupa sosyalist ülkelerine karşı bir sıçrama tahtası meydana getirme plânlarını gerçekleştirme yolundaki yeni sergüzeştleri için koşullar hazırlamak suretiyle Yakın Doğuda gerginliği şiddetlendiriyor.

İsrail, Batılı devletlerin, özellikle Birleşik Amerika emperyalist çevrelerinin aktif ve geniş desteğiyle, Birleşmiş Milletler kararlarını çiğniyerek Arap topraklarını işgale devam ediyor. İşgal edilen bölgelerden kaçan Arap mültecileri akınının ardı arası kesilmiyor. Bunların sayısı daimi olarak artıyor ve her ay onbinlerce kişiyi buluyor. Bu göçmen akını, İsrail işgal makamlarının belirli politikasının plânlı olarak gerçekleşmesinin bir sonucudur. Bu politika, işgal altındaki bölgelerde yaşayan Arap halkı için dayanılması imkânsız koşullar yaratma ve Arap topraklarındaki ahaliyi terör ve baskı altında tutma hedefini güdüyor. Ortalıkta huzursuz bir durum yaratmak maksadiyle ateş-kes hattında her zaman kıskırtmalar tertipleniyor.

Birleşik Amerika emperyalistleri yıllardır İsrail militarizmine muazzam yatırımlar yapagelmışlerdir. İsrail'in Arap komşularına karşı şimdiki saldırganlığı, Amerikan emperyalizminin genel stratejisinin halkalarından sadece biridir. Dünya petrol rezervlerinin % 60-ına sahip olan ve Avrupa, Afrika, Asya ulaştırma yollarının kavşağında bulunan Yakın Doğu, bu stratejide ön plâna alınan bölgelerden biridir. İsrail aşınları ile Amerikan emperyalizmi arasındaki kötücül birlik bu temel üzerinde kurulmuş olup, varlığını ve faaliyetini devam ettirmektedir.

Savunma Bakanı Moşe Dayan geçenlerde yaptığı bir basın toplantısında, İsrail hükümetinin çıkarlarıyla emperyalizmin çıkarlarının uygun olduğunu açıkça itiraf ederek şöyle demiştir: «Kanıma göre, bizim için Yakın Doğuda Birleşik Amerikanın durumunu güçlendirme politikası zorunludur. Amerikalıların Ürdün'de etkilerini yitirmeleri bizim için elverişli değildir.»

Orta Doğuda sömürgecilikle emperyalizmin çıkarlarının birliği, İsrail yöneticilerinin tehlikeli rolü üzerine ışık tutmaktadır. Onlar sadece Orta Doğudaki ulusal kurtuluş hareketi güçlerine ve ilerlemeye değil, aynı zamanda bütün dünyada barışa karşı bir politika izlemektedirler. İsrail Başbakanı Eşkol'ün 1968 yılı Ocak ayında İngiltere Başbakanı Vilson'la karşılaşması bu ortaklığı doğrulamıştır. Bu buluşmada, Eşkol, «İngiliz askerlerinin Basra körfezinden çekilmesi dolayısıyla duyduğu endişeyi» ifade etmiştir.

Eşkol, 29 Aralık 1967 tarihli «Ceruzalem Post» gazetesine verdiği mülâkatta, Arap ülkelerine karşı saldırının örgütlenmesinde emperyalist çevrelerin rolü hakkında şunları söylemiştir: «Birleşik Amerikaya üç yıl önce yaptığım ziyaret, altı günlük harp sonucunda elde ettiğimiz askeri zaferin temellerini atmıştır.»

«Altı günlük harbin» yarattığı feci durum, resmi propagandanın İsrailde güya savunma için savaşın zorunluğu fikrini telkin ederek geniş çevreleri aldatmağa muvaffak olduğunun bir delilidir. Resmi propaganda makinesi, memlekette, halk arasında yığınsal harp psikoza körüklemesi hususunda kendisine verilen ödevi yerine getirmiştir. Birçok müfrit Arap nasyonalist unsurlarının şoven propagandasından da ustaca yararlanan İsrail propagandası, harbe girişimlerinden yana ileri sürülen delillere dış görünüşte inandırıcı bir şekil vermiştir. Bu propaganda aynı zamanda kendilerini hiç de fena maskelememiş olan İsrail salgıncı ve gericilerinin, belli bir dönem için, gerek ülkede, gerekse yabancı ülkelere sempati görmelerine yardımcı bulunmuştur.

Gerçeklerin tahrifi, öteden beri emperyalizmin başlıca propaganda araçlarından biridir ve başlıca propaganda aracı olarak kalmaktadır. Bu propaganda araçları halkların uyanıklığına karşı ustaca kullanılmaktadır.

1967 Haziranındaki harbin niteliğini, İsrail yöneticilerinin «barışçı» niyetlerini ifade eden resmi demeçlerinin ya da bazı Arap yöneticilerinin güttüğü politikanın belirlediği açıktır.

Harbin, zorlama araçları kullanma yoluyla belli bir politikanın devamı olması itibarıyla, Arap-İsrail çatışmasının nedenlerinin, İsrail yönetici çevreleri tarafından izlenen emperyalist tarafısi siyonist politikanın özünde aranması gerekir. Bu politika, Filistinli Arap halkının ulusal ve tarihsel haklarının tamamen hiçe sayılmasında, Birleşmiş Milletler'in Filistin'in taksimiyle ilgili kararına uyulmasında, 1948 savaşında mağdur edilen ve yurtlarından gaddarca kovulan Arap göçmenlerinin haklarının tümünün tanınmasında ifadesini bulmaktadır.

İsrail devletinin kurulmasıyla ilgili Birleşmiş Milletler kararının alındığı andan itibaren son yirmi yıl içinde cereyan eden olaylar kesinlikle şunu gösteriyor ki, yüzyılımızın başından beri özgürlük için, sömürge esaretinin kaldırılması uğrunda ve Britanya protektorat statüsünün kaldırılmasına karşı savaşmış olan Arap halkının tarihsel hakları askeri zaferle yok edilemez ve edilmemelidir.

Bütün bu yıllar içinde, İsrail Komünist Partisi, gerek Musevi halkının, gerekse Arap halkının çıkarlarını savunmak için savaşıyor, bu iki halkın meşru ulusal haklarının tanınması yoluyla Filistin probleminin âdil bir şekilde çözümlenmesinde ısrar ediyordu. Enternasyonalist ilkelerine sadık kalan bu parti, İsrail yönetici çevrelerini Filistindeki Arap halkının, ve her şeyden önce Arap mültecilerin haklarını tanımaya zorluyordu. Sömürgeciliğin ve geleneksel «ayır buyur» politikasını uyguluyarak ulusal düşmanlığı körükliyen emperyalizmin oyunlariyle karmaşık bir hale getirilen millî meselenin çözümlenmesinde İsrail Komünist Partisinin başlıca hareket ilkesi bu idi.

Yakın-Doğu bunalımının niteliği ve kaynakları

Vaktiyle, V. İ. Lenin, bir harbin değerlendirilmesi için, onun gerçek sosyal muhtevasının dikkate alınması, Marksizmin «Her harp konkre olarak değerlendirilmelidir» diyen en önemli hükmünün daima gözönünde bulundurulması gerektiğini belirtiyordu.

İsrail yönetici çevreleri, Arap devletlerine karşı harp kundaklama işinde, İsrailin varlığı ve güvenliğinin tehdit altında olduğu fikrini değil, Arap kurtuluş hareketinin gelişmesinin emperyalizmin hayati çıkarlarını tehlikeye düşürdüğü görüşünü kendilerine kılavuz edindiler. *Yakın-Doğu Arap halklarının ulusal kurtuluş hareketine karşı İsrail politikası ile emperyalizm stratejisi arasında kurulan birlik, emperyalistlere dünyanın bu kesiminde saldırganlık plânlarını gerçekleştirme yolunda İsrailden yararlanma olanakları verdi.* Evvelce olduğu gibi, şimdi de, Yakın-Doğuda başlıca çelişki, ulusal kurtuluş hareketi ve ilerici güçler ile emperyalizm arasındaki çelişkidir.

Son yirmi yılın olayları, dünya emperyalizminin, Arap devletlerine karşı İsrail saldırganlığını kışkırtarak, bu ülkeler halkları ve devletlerinin emperyalizmin ezgisinden kurtuluş savaşına engel olmak istediğini ispatlamıştır.

Orta-Doğuda 1967 Haziranında yapılan savaştan söz edilirken, onun nedenleri gösterilmek gerekir. Bu nedenler İsrailin gerçek çıkarlarına yabancıdır ve doğrudan doğruya Arap halklarının kazanımlarına karşı yöneltilmiştir.

İsrail yöneticileriyle emperyalizm arasındaki birliğin temel hedefleri, İsrail halkı arasında şovinst ruhun derinleşmesine ve yayılma emellerinin şiddetlenmesine hizmet eden siyonist hareketine emperyalizmin verdiği rolden de anlaşılmaktadır.

Siyonist hareketin teorisyenleri, Tevrat'a dayanarak, tarihsel sınırlar içinde Filistin'in İsrail'e ait olduğunu iddia eden dinsel teoriyi istilâcılığın tarihsel mazereti olarak gösterdiler. İsrailin kurucularından Ben-Gür-yon, 30 yıl önce Britanya Yasama Komisyonu'nda Filistin sorunu görüşü-

lürken yaptığı konuşmada: «İsrailin kanunu Tevrat olacaktır» demişti. İsrail devletinin kuruluşundan bu yana, siyonist amaçlar, politik ve askeri bir etken olagelmıştır ve bu etken, emperyalizmin, Arap ulusal kurtuluş hareketine karşı savaşına yardımcı bulunmaktadır.

Siyonist yöneticiler, Birleşmiş Milletler Teşkilât'ının Filistinin taksimini öngören 1947 tarihli kararına, Orta-Doğuya ait yayılma programlarının gerçekleşmesi yolunda bir başlangıç gözüyle baktıklarını gizlemiyorlar. İsrail devleti kurulduktan sonra, sözü geçen taksim kararı uyarınca, bu yöneticiler, Filistin topraklarını ele geçirmek suretiyle yayılma politikalarını gerçekleştirmeye koyuldular. Bu arada bir milyon kadar Arap da yurtlarından kovuldu.

Yayılma politikası taraftarları, İsrail askerlerinin 1948 ateş-kes hattına yerleşmesinin, Tevrat «vasiyeti»nin yerine getirilmesi yolunda bir başlangıç olduğunu açıkça itiraf ediyorlar. Ve «İsrail 1967 yılında Şamron'u (Ürdün ırmağının Batı sahili) ve Jüdey'i (Kudüs bölgesi) işgal harekâtına geçti, amma bu harekât henüz bitmedi.» diyorlar. Bu gibi beyanlar, Arap halklarını, İsrail siyasetçilerinin manevralarını dikkatle izlemeye sevk etmektedir.

Siyonist ideologlar, yalnız İsrailde değil, aynı zamanda Avrupa ülkelerindeki Musevi azınlıklar arasında da Arap halklarına karşı düşmanca propaganda yapılmasını ileri sürüyorlar. Onlar, dünya Yahudilerini, İsrail yöneticilerinin resmi politikasıyla bağlamak istiyorlar.

İngiliz Komünist Partisi yöneticilerinden Bert Ramelsin, «Yakın-Doğu bunalımı» başlıklı son eserinde, özellikle bu sorun üzerinde durarak şöyle diyor: «Siyonizm, her Yahudi topluluğunu, İsrail dış politikasının rehinesi haline getiriyor. Bu toplulukların kaderi, kendi ellerinden çıkmakta olduğundan, artık üyelerinin doğup büyüdükleri ülkelerin koşullarıyla belirlenmiyor. Böylece, Yahudi toplulukları üyeleri, yaşadıkları ülkelerle İsrail arasındaki ilişkilere tamamen bağımlı kılınmış bulunuyorlar.»

İsrail gerici çevreleri, Yakın-Doğuya «Sovyet sızması» diye bizzat uydurdıkları tehlike ve bu sürece engel olunması konusunda büyük gürültüler kopardılar.

Siyonist hareketinin körüklediği Sovyet düşmanlığı, kurtuluş güçlerine, ilericiliğe ve sosyalizme karşı yöneltilmiş saldırgan emperyalist plânlarıyla bu hareketin bağlarını açıkça ve tereddüde meydan vermiyecek şekilde ispat eder.

Yakın-Doğu bunalımı döneminde İsrail'in resmi politikası barışı tehdit etmektedir

İsrail yöneticileri, daha anlaşmazlığın sertleştiği ilk günlerde yalnız «önleyici bir harbin» söz konusu olduğunu defalarca ileri sürmüşlerdi. Oysa

şimdi, işgal edilen topraklardan askerlerini çekmeyi reddettiklerini ve bu toprakları topyekûn ya da kısmen İsraile kotmak üzere tedbirler aldıklarını söylemektedirler.

İsrail yöneticileri, saldırganlık emellerini gizlemiyorlar. Ama bazı kimseler, hattâ saldırganlık gerçeğini görmemezlikten gelen bazı ilerici çevreler, Arap topraklarında devam eden İsrail işgaline barış yolunda atılan bir adım gözüyle bakmaya çalışıyorlar.

İsrail yönetici çevreleri, izledikleri Yakın-Doğu politikasında «Lebensraum» (hayat sahası) gibi kötü şöhretli bir iddiayı başlıca ilke olarak kabul ettiler. Bu ilkeyi, 1948 yılından bu yana, Arapların İsrailde bulunan mal ve mülklerine karşı da uygulamaya başladılar. İsrail politikacılarının çoğu, yeni topraklar ele geçirilmesini, ülkenin ilerlemesi için gerekli koşullar yaratılması zorunluluğuyla haklı göstermektedirler.

27 Haziran 1967 kararıyla Kudüsün Arap kesiminin İsraile ilhakı, bir oldu-bitti denemesinden başka bir şey değildir. Savunma Bakanı Moşe Dayan BBC'ye verdiği demeçte şöyle dedi: «İsrail, işgal edilen Ürdün topraklarını kendi egemenliği altında tutmak istiyor... İşgal edilen topraklardaki bir milyon Arobin İsrailin bir kısmı olması zorunlu değildir.» Moşe Dayan, bu sözlerine, «herhangi bir özerklik şekline» taraftar olduğunu da ilâve etti.

Hükümet üyeleri, siyonist partiler yöneticileri ve hatta bazı komünistler, sürüp giden işgali, toprak istemlerini ve işgal edilen Arap topraklarının benimsenmesini desteklediklerini şu veya bu şekilde bildirdiler.

Harp ve ardından gelen olaylar, İsrailde yalnız yönetici çevrelerde değil, toplumun geniş tabakaları arasında da şovnist ve militarist arzuları şiddetlendirdi. Dinsel ve tarihsel uydurmaların etkisi altında başka yurtlar fethetme ihtirası, halkın büyük bir kısmının, özellikle gençliğin bilincini zehirledi ve barış çabalarını boğdu. Netekim, Dışişleri Bakanı Aba Eban, «Hoareç» gazetesine verdiği mülâkatta: «İsrailde barışsever mistisizmin yeri yoktur; daha reel biçimler olan toprak mistisizmi, güvenlik çıkarları mistisizmi vardır.» dedi.

Aba Eban'ın «toprak mistisizmi» olarak nitelediği bu salgın ihtirası, «İsrail toprağının bölünmezliği hareketi» denilen eylemin yeni bir saldırı için kamuoyunu hazırlamak üzere örgütlenmesinin sebebidir.

İsrail yöneticileri, saldırı politikasına devamla yalnız İsrailin çıkarlarını değil, aynı zamanda tüm uluslararası kuralları çiğnemektedirler. İsrail aşırılarını, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri temsilcisi Yaring'in çalışmalarını engellemek için her yola başvuruyorlar. Ve her şeyden önce Birleşik Arap Cumhuriyetini suçluyorlar, Yaring'in başansızlığından Arapları sorumlu tutmaya kalkışıyorlar. Oysa, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler elçisinin aracılık misyonunun problemlerin politik çözümüyle sonuçlanacağını umduğunu birçok defak ifade ediyordu.

İsrail'in emperyalizme bağımlılığının kuvvetlenmesi

1967 Haziran savaşından sonra, İsrail yöneticilerinin Birleşik Amerika emperyalist çevrelerine bağımlılığının arttığını deliller ispat ediyor. Yönetici çevreler, memleketimizde halk yığınlarının geleceği ve gerçek çıkarları pahasına, Birleşik Amerikaya ve onun saldırgan plânlarına tam bağımlılıkla bedel ödemektedirler. Haziran savaşı, Amerikan emperyalizminin, ortaklarının ve petrol tekellerinin İsrail yöneticilerine verdikleri rolün içyüzünü açıkladı. Nitekim «Maarif» gazetesinin Nev York muhabiri Filip Ben bununla ilgili olarak şunları yazdı: «Birleşik Amerika tek mermi yakmadığı halde, İsrailin askeri zaferinin meyvalarını toplamaktadır.»

Bu savaş, işçi sınıfının hayat düzeyine ağır darbeler indirdi ve İsrail ekonomisine büyük zararlar verdi. Bu durum, bir savaş bütçesi olan 1968–69 bütçesinde ifadesini bulmaktadır.

Bu bütçenin giderleri, 1965–66 bütçe giderlerinden % 40 fazla olmak üzere 6 milyar İsrail lirasıdır. Aynı bütçe döneminde milli üretim artışı ise ancak % 0,3 dolayındadır. Bütçenin bu dinamiği, üretim düzeyine ve ekonomik gelişmeye asla cevap veremez. Bu, memleketi yabancı kaynaklara dayanmaya zorlayan ve ekonomik bağımlılığı şiddetlendiren bir bütçe dinamiğidir. Bu bütçe, silâhlanma yarısını şiddetlendiren ve böylece askeri masrafları ülke tarihinde görülmemiş derecede arttıran resmi politikanın aynasıdır. Bu masraflar, işçi sınıfı ücretlerinin azalması, eğitim ve sosyal hizmetlere ayrılan kredilerin kısıtlanması hesabına arttırılmaktadır.

İsrail ordusunda askerlik süresinin üç yıla çıkarılmasına rağmen, 1968 yılında işsizlerin oranı azalmadı. Resmi verilere göre, 1967'de ortalama iş ücreti 1966 yılına kıyasla % 8,2 oranında azaldı.

«Bamahane» adlı askeri dergide geçenlerde yayınlanan verilere göre, İsrail ordusunun günlük masrafları 4 milyon lirayı bulmaktadır. Bu dergi, aynı zamanda, İsrailin güvenlik masraflarının saatte yaklaşık olarak 200 bin lirayı bulduğunu yazdı. Bütçe parlâmentoda görüşülürken, komünist milletvekili Tefvik Tubi, «Savunma Bakanlığına ayrılan tahsisat, özel krediler ve bütçede askeri masraflara ayrılan özel ve genel rezervlerle birlikte 2 milyar 245 milyon İsrail lirası tutarındadır.» dedi.

Bu rakamlar, Arap topraklarının işgali ve Arap ülkelerine karşı izlenen «kuvvet zoru» politikasının gerektirdiği muazzam masrafların yalnız bir yönünün ortaya koymaktadır.

Bu yıl Nisan ayında, İsrail hükümetinin teşebbüsü üzerine, yabancı tekel-lerle bankaları temsil eden 400 kadar milyanın katıldıkları bir konferans yapıldı. İsrail yönetici çevreleri, büyük yabancı sermayeyi tezelden memlekete çekmek için bu adımı attılar. Finans ve endüstri tekellerine bol keseden büyük imtiyazlar verdiler. Onlara kârlarının vergiden serbest bırakılacağını, ucuz işgücü v.s. sağlanacağını garanti ettiler.

İsrail yöneticileri, Süveyş Kanalı'nın açılmasına ve batık gemilerin çıkarılmasına engel olmaya devam etmektedirler. Bu yönde onları Amerikanın teşvik etmediği söylenemez. Birleşik Arap Cumhuriyetine baskı yapma araçlarından biri saydıkları bu engelleme hareketi Amerikan gemi sahiplerinin işine yaramaktadır. Kanalin kapalı kalması, bunların daha büyük ölçüde kârlar sağlamasına yardım etmektedir. Süveyş Kanalı'nın tıkanıklığı ise, Mısır ekonomisinin ağır kayıplara uğramasına yol açmaktadır.

İşte, İsrail yöneticilerinin, «Holdings Kimpani» adlı Kanada şirketine, Akabe Körfezi'nden Akdenizdeki Aşdot limanına kadar 42 düğümlük yeni bir petrol boru hattı kurma imtiyazı vermelerinin nedeni bu olsa gerektir. Bu boru hattının, Arap yarımadası güney kesiminden ve İrandan Batıya petrol taşınmasında Süveyş Kanalı'nın yerini alması öngörülmektedir. Masraf tutarı muhtemelen iki misli az gösterilen bu proje 200 milyon dolar tutarındadır.

Parlâmentoda bu projeye karşı bir konuşma yapan komünist milletvekili Meyir Vilner, «İsrail tarihinde politik ve ekonomik açıdan en sergüzeştçi hareketlerden birine tanık oluyoruz.» dedi. Vilner, aynı zamanda, ancak Araplarla İsrail arasında barış kurulmasını istemiyen ve gerek bugün, gerekse yarın ulusal ekonomik bağımsızlık politikası izlemeyi arzu etmeyen bir hükûmetin böyle bir sergüzeşte başvurabileceğini belirtti.

Hükûmet ve yabancı tekeller tarafından gerçekleştirilmekte olan büyük petrol boru hattı inşaatı sergüzeştıyla, Birleşmiş Milletler'in barış çabalarını boşa çıkarma ve İsrail ile Arap ülkeleri arasındaki uçurumu derinleştirme hedefi güdüldüğü açıktır. Bizce, bu politika İsrailin ulusal çıkarlarına hizmet etmez. Bu, Arap halklarına karşı Batı petrol tekelleriyle ittifakı kuvvetlendirmeye devam etmekten başka bir şey değildir. Bu politika, İsrail devletinin temel çıkarlarıyla şiddetle çelişmektedir. (Şunu da belirtelim ki, adı geçen boru hattı, İsrailin ihtiyaçlarının iki misli miktarda – yılda 5,5 milyon ton – petrol taşıyabilecektir.)

İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi, İsrail devletinin kuruluşunun 20.yıldönümü dolayısıyla yayınladığı bildiride şunları belirtti: «İsrail yöneticileri, ekonomi ve bilimi emekçi halk yararına geliştirecekleri ve yurdumuzun ekonomik bağımsızlığını sağlayacakları yerde, onu yabancı tekel-lerin çiftliği haline getirdiler.»

İsrail ekonomisi çok ciddi güçlüklerle karşı karşıyadır. Memleketin durumu bunun böyle olduğunu göstermektedir. Eğer bir mucize olmaz ve İsrail yöneticileri saldırı politikasından vazgeçmezlerse, memleket ekonomisini olağanüstü kuvvetli sarsıntılardan hiçbir şey kurtarmayacak ve derin bir politik rejim bunalımının patlak vermesini hiçbirşey önliemeyecektir. Geniş halk yığınlarının, «kemerleri sıkma» ve ekonomiyi harpçi temellere oturtma politikasına karşı hoşnutsuzluğu artmaktadır. Bu politika, ekonomik yapının değişmesine yol açmakta, ülkenin emperyalizme, özellikle Amerikan ve Batı Alman emperyalizmine politik ve ekonomik bağımlılığını kuvvetlendirmekte, kapitalistlerle tekel-lerin işçi sınıfına, onun haklarına ve

demokratik özgürlüklerine karşı saldırıya geçmeleri için elverişli koşullar yaratmaktadır. Yarı resmi «Davar» gazetesi bile, meydana gelen durumu ister istemez şöyle nitelemektedir: «Harbin bitmediğini, ancak başka bir biçim aldığını anlayan İsrail vatandaşları hayal kırıklığına uğramağa başlamışlardır.» Gerçekten de, İsrail yöneticilerinin hareketleri, işgal altındaki topraklarda mukavemetin kuvvetlenmesine yol açmıştır. Geçen yılın olayları, kan dökümüne, saldırıları devam ettirmekle değil, ancak işgal edilen bölgelerden İsrail askeri birliklerinin çekilmesiyle ilgili Birleşmiş Milletler kararını yerine getirmekle, Filistin probleminin barışçı ve âdil çözüm yolunu aramakla son verilebileceğini göstermiştir.

«Davar» adlı gazetenin başyazar yardımcısı Hana Zemer geçenlerde şunları yazmıştır: «Hükümetin resmi temsilcileri, İsrailin statükoyu hiç olmazsa yirmi yıl koruyacak durumda olduğu hususunda bizi temin etmişlerdi. (Bunu, Araplar ve bütün dünya biliyor.) Fakat aradan sadece on ay geçer geçmez, mevcut durumun artık korunamayacağını ve düzeltilmesi gerektiğini görüyoruz.»

«Milli Birlik» kabinesi, meydana gelen durumdan çıkış yolu ararken sözümona «birliğini» kaybetmiş ve üç gruba ayrılmıştır. Birinci akımın temsilcileri, işgal edilen topraklar dahil, İsrailin bütün bölgelerinde birliğe çağırıyorlar. Bu aşırı sağ akımdır. İkinci akım, doğrudan doğruya görüşmelere dayanan ve sınırların değişmesini, Kudüs'ün ilhak edilmesini isteyen bir politika izlenmesi uğrunda savaşmaktadır. Dışişleri Bakanı ve «MAPAM» partisine mensup bakanlar bu akımın temsilcileridir. Bu akım, Ürdün ırmağı batısının Ürdün ordusu bulunmayan ve İsraile açık olan bir bölge haline getirilmesinde ısrar eden Savunma Bakanı Dayan tarafından şartlı olarak desteklenmektedir. Üçüncü akım, Çalışma Bakanı Alom, Başbakan Eşkol, «Ahdut Haavoda» partisi bakanları ve hükümete girmiyen diğer kişiler tarafından desteklenmektedir. Bu grup, Kudüs'ün Arap kesiminin ilhakını ve Şap Denizi kuzeyinde Ürdün vadisi boyunca Yahudi köyleri meydana getirilmesini istemektedir. Bu akımlardan hiçbirisi, problemlerin doğru çözüm yolunu getirmemektedir. Bunların tümü, yayılcı emeller peşinde koşmaktadırlar. Basın, «Milli birlik» hükümetinin sağlam olmadığını ve bu nedenle düşebileceğini tahmin etmektedir. Basında çıkan yorumlardan anlaşıldığı gibi, hükümet son derece tehlikeli teşebbüslere girişmek niyetindedir.

Ülkede, Ürdün ırmağı doğusunda İsrail askerleri bulunmadan İsrailin güvenliğini garanti etmenin mümkün olmadığını ileri süren sesler yükselmektedir. Bu sorun İsrail hükümetince incelenmektedir. Basına sızan haberlere göre, Başbakan Eşkol bir konuşmasında, «Arap saldırganlığı (!) devam ederse, bu kıyıyı savunmamızı zorunlu kılan bir durum ortaya çıkabilir. Biz bu savunmayı öteki kıyıyı da işgal edersek yapabiliriz.» demiştir. Bu demektir ki, yeni toprakların işgali sorunu, Güvenlik Konseyi kararını yerine getirmeyi reddettiklerini yeniden bildiren İsrail yönetici çevreleri için açık bulunmaktadır. İsrail idarecileri bu politika ile çıkmaza saplanmaktadırlar.

Bu politika, gelecekte İsrailin kaderi için ciddi tehlikeler gizlemektedir. Arap ülkeleri ve özgürlüğüne kavuşan Doğu Arabistan devletleri halkları, İsrail emperyalizmin bir âleti gözüyle bakmaktadırlar. Buna sebep olanlar da İsrail yöneticileridir. Onların bu bölge halklarının geri kalmışlığını ve emperyalizme bağımsızlığını sürdürme yönündeki denemeleri ile Yakın ve Orta-Doğu halklarının özgürlük ve ilerleme uğrunda savaştıkları birbiri taban tabana zıttır.

Resmi propaganda, bu politikayı, İsrailin güvenliğinin savunulması için tek yol olarak haklı gösterme yolunda nice çıtırtkanları seferber edebildi. Sosyalist şiarlar ardında gizlenen sözde «solcular» arasında kendine aktif yardımcı buldu. İsrailde sosyalizmin bu sözde «tarafdarları» ve siyonist kampında yurtsever diye övülen bazı sahte komünistler de belli bir sosyal buyruğu yerine getirerek, İsrailin, Amerikan emperyalizmi ile sıkı ilişkiler kurması sebebinin, Sovyetler Birliğinin Arap ulusal kurtuluş hareketini desteklemesinde gizli olduğu iddiasını ileri sürdüler; bu harekete ve görüşüne desteğe de «Panarabizm» etiketini taktılar. Bu «sosyalistler», böylece, İsrail politikasının emperyalizmle ilişkisini haklı göstermeye çabalamakta ve güya barış kurulması adına Arap topraklarını işgale devam edilmesine taraftar olduklarını ilân etmektedirler.

Bilindiği gibi, Kautski, Plehanof ve onların taraftarları da Birinci Dünya Harbini haklı göstermek için burjuva basınından aldıkları sahte «deliller»e başvurmuş, ve hattâ Marks'ın XIX. yüzyıl harplerine ait yazılarından parçalar kullanmışlardı. Onlar, burjuva ideologlarının, Birinci Dünya Harbinin halkçı bir harp, bir savunma savaşı olduğuna dair ileri sürdükleri uydurmaları tekrarlamak suretiyle emekçi yığınlarını aldatmışlardı. Harp patlak verdiği zaman, İkinci Enternasyonal'in ve Batı Avrupadaki en büyük ülkelerin sosyal-demokrat partilerinin liderleri, birer enternasyonalist olarak değil, düpedüz oportünist ve sosyal şovnist olarak ortaya çıktılar. V.İ. Lenin 1914 yılı Kasım ayında şunları yazdı: «Çeşitli ülkelerde şovinizmin kuvvetlenmesi ve Alman Marksistlerinin (yalnız Alman Marksistlerinin de değil) ya da Marksist geçinenlerin ihanet hareketlerinin görülmesi çok acı bir şeydir...»

Şimdi ülkemizde komünizme ve sosyalist ülkelere iftira atan nice sahte Marksistler, işçi sınıfının safları arasında şaşkınlık yaratma, İsraildeki ilerici güçlerin birliğini parçalama, böylelikle de gerici ve sergüzeştçi güçlerin saldırganlığa devam etme amacını kolaylaştırma yolunda çok şeyler yaptılar. Onların maksadı, İsrail yöneticilerinin politikasını dünya ilerici güçlerine sempatik göstermek için, bu saldırı siyasetine Marksist bir mazet bulmaktır. Bu politikanın başlıca sonuçlarından biri, İsrailde ordu ve hükümette geniş ölçüde temsil edilebilen aşırı sağcı ve sergüzeştçi güçlerin artmasıdır.

Biz komünistler, işgale devam politikasını destekliyen ve haklı göstermeye çalışan herkesin, barış dâvasına ve halkların çıkarlarına, devrimci güç-

lerin anti-emperyalist savaştaki birliğine kötülük ettiği ve çatışmaların patlak vermesine yardımcı bulunduğunu kanıslındayız.

İsrail Komünist Partisi de bu ölümcül politikaya karşı savaşında artık yalnız değildir. İşgalin devamına karşı, işgal altında bulunan bölgelerde hüküm süren ezgisine karşı savaşan yeni güçler meydana çıkmıştır. Bu güçler, Güvenlik Konseyi kararının yerine getirilmesini ısrarla istemektedirler. İsrailin tanınmış toplum adamları, yazarlar, bilim ve sanatçılarından kurulu bir grupun «İşgalsiz barış» çağırısında bulunan bildirisi, hükümetin politikasına karşı çeşitli çevrelerin tutumunu ifade etmektedir. Bu, henüz örgütlü bir biçim almamış olan bir hareketin tutumudur. Gerici politika ile geniş halk kitlelerinin çıkarları arasında bulunan uçurum gittikçe derinleşmektedir.

Halkla hükümet arasında devamlı olarak artan çelişme, politik bunalımı şiddetlendirmekte, «milli birlik» hükümetini temelinden sarsmaktadır. Bütün siyonist partiler temsilcilerinin katıldığı bu hükümet, komünistlerin dışında çeşitli parlamento grupları tarafından destek görmektedir.

Saldırıda tırmanmanın belirtileri

Bu yılın Martında, Ürdün topraklarında bulunan Arap göçmenlerinin Karama mevkiindeki kampına yapılan son saldırı, tehlikeli saldırganlık politikasının devam ettiğini ve harbin daha sona ermediğini ispatlayan bir delildir. Bu saldırı hareketinin, yılbaşında Eşkol'ün Birleşik Amerikayı ziyaretinden hemen sonra yapılmış olması dikkate diğer.

Ürdüne karşı girişilen saldırıda, silahlı karşıkoyma hareketine katılanlarla mücadele yürütüldüğü iddiası ileri sürüldü. Ama bu saldırısının ana hedefi, tamamiyle koyu bir emperyalist politika güdecek durumda olmadığı anlaşıldığı için Kral Hüseyini devirmek ve Ürdün devletini ortadan kaldırmaktır. Ürdüne karşı tutumun değişmesi, bu ülkenin varlığının, Filistinli Arap halkının daha sonraki savaşı için bir üs olarak Batı yakasının İsraille ilhakına engel sayılmasından ileri gelmektedir.

Moşe Dayan'ın kanısını ifade eden siyasi yorumcu Şlomu Avneri dahi 25 Mart 1968 tarihli «Haareç» gazetesinde, «Ürdünün karşıkoyması meşru bir dâvadır» diye yazmak zorunda kalmıştır.

Mademki bu böyledir, o halde, İsrailin Mart ayındaki saldırısını Arapların birliğini parçalamak, direnmesini kırmak, savaş sonuçlarını pekiştirmek ve Arapları İsrail tarafından ileri sürülen şartlara dayanan ayrı ayrı anlaşmalar imzalamaya zorlamak için bir kazanma denemesidir.

İsrailde kanısına kulan verilen ve «Haareç» gazetesinin Londra muhabiri olan Alif Şem, İsrail hükümetindeki sergüzeştçi unsurların niyetlerini gizlememiş ve aynı zamanda daha aktif bir diplomatik ve askeri faaliyet yürü-

tülmesinde ısrar etmiştir. Hükümetin çözümlemesi gereken ödevleri belirten Alif Şem, özellikle, «Batılı devletlerin Doğu Avrupa ülkelerine karşı yürüttükleri savaşta stratejik hattının tamamen desteklenmesi, Arap devletlerine karşı yeni bir harbin kundaklanması, Ürdün nehrinin Doğu kıyısının alınması, Birleşik Arap Cumhuriyetinde mevcut rejimin devrilmesi, bu rejimi destekliyen bütün politik örgütlerin kapatılması, «Irak Petroleum Kimpani» ve «ARAMKO» şirketlerine ait petrol boru hatlarının geçtiği toprakların işgal edilmesi, Akabe Körfezi'ndeki Suudi Arabistan topraklarının bir kısmının ele geçirilmesi için inisyatifin elde tutulmasında» ısrar ediyordu.

Birleşik Amerikadan destek gören İsrail yöneticileri, Güvenlik Konseyi'nin İsrail askerlerinin çekilmesi kararını yerine getirmekten yancizerek, işgali bir oldu-bitti haline getirmeye çabalıyorlar. Birleşik Amerika da İsrail işgalini Arap devletlerine bir baskı aracı olarak kullanıyor. Nitekim, İsrail hükümeti, 4 Haziran 1967 haritasının artık mevcut olmadığını ve 1949 ateş-kes hattına hiçbir zaman dönmiyeceğini kesin bir delil olarak bildirmiş bulunuyor.

Kendilerine Marksist süsü veren bazı siyonist gruplar, 1967 harbinin 1948 kurtuluş savaşının (!) devamı olduğunu söyliyerek, işgali sözde «Marksist tahlil»e dayanarak haklı göstermeye yelteniyorlar.

İsrail Komünist Partisi, Yakın-Doğu bunalımına barışçı çözüm yolu bulunması için İsrail askeri birliklerinin işgal ettikleri bölgelerden çekilmesinin ve Güvenlik Konseyi kararının yerine getirilmesinin zorunlu olduğu kanısındadır. İsrail Komünist Partisi, sınırların tesbiti sorununun, ancak Filistinli göçmenlerle, İsraille deniz ulaşımı serbestisi verilmesiyle v.s. sorunların düzene kanması çerçevesi içinde çözümlenebileceği görüşündedir.

Yeryüzünde, Güvenlik Konseyi'nin kararının yerine getirilmesini istiyen büyük güçler vardır. Bu kararın uygulanması ise, İsrail ile Arap ülkeleri arasındaki ilişkilerin barışçı yoldan düzenlenmesi koşullarını kolaylaştıracaktır.

İsraili destekliyen çevreler bile, İsrailin kendi varlığını koruması adına, işgal ettiği bölgelerden askerlerini çekmesi gerektiği görüşünü günden güne daha çok ileri sürmektedirler.

İsrail yöneticileri, askeri birliklerin çekilmesine karşı koyuyor, «direkt görüşmeler» gibi sahte bir şiar altında işgali sürdürüyor, işgal altındaki bölgelerde kendi çıkarlarını garantilemek üzere İsrail köyleri kurma anlamına gelen bir oldu-bittiye gidiyorlar. Böylece yeni patlamalar gizliyen koşullar yaratıyorlar. Bütün bunların sorumluluğu elbette İsrail yöneticilerine aittir.

Bu durum karşısında, İsrail Komünist Partisi, hükümetin emperyalizmle işbirliği politikasından vâzgeçmesi, İsrailin işgal ettiği bölgelerden çekilmesini istiyen Güvenlik Konseyi kararının uygulanması amacıyla ülkedeki tüm barışsever güçleri eylem birliğine çağırıyor. Barışa giden en kısa yol

barışın kendisidir. Bu, sonuçlarının neler olabileceği kestirilemeyen yeni bir felâkete meydan verilmemesini isteyen herkesin hayati bir sorunudur.

Perspektifler

Gerek Yakın ve Orta-Doğuda, gerekse bütün dünyada cereyan eden olayların çağdaş tarihsel aşaması, anti-emperyalist, devrimci güçlerin ve her şeyden önce dünya komünist hareketinin Budapeşte Danışma Konferansında pekiştirilen ve gittikçe artan birleşme çabaları, Viyetnamda Amerikan saldırganlarının uğradıkları yenilginin belirtileri, saldırganların Orta-Doğuda da yenilgisinin kaçınılmazlığını gösteriyor. Çünkü burada da özgürlük ve ilerleme dâvasını savunan tüm anti-emperyalist güçler eylem birliğini arttırarak Yakın ve Orta-Doğuda durumu tâyin eden çok ciddi bir etken olmaktadır.

Biz komünistler, harbin başlangıcında, harpçi aşırıların yönetiminde, «milli birlik» hükümetinin kurulmasında kendini gösteren ulusal «birlik»in İsrailin gerçek çıkarları ve barışla çeliştiği kanısındayız. Biz komünistler, hayale dayanan bu sözümona birliğe karşı daha 1956 yılında savaşa giriştik. Olumsuz yönleri ortaya çıkınca, bu birliğe halk yığınları da karşı çıktılar. Bugün, kuvvet politikasının, İsrailin problemlerinin hiçbirini çözümlemediğine, bunları sadece daha karmaşık hale getirdiğine ve bu nedenle yenilgiye mahkûm olduğuna inanarak savaşıyoruz.

Askeri başarının, gerginlik ve çatışmaları ortadan kaldırmadığına dair görüşümüzün doğruluğu da ispat olunmuş bulunuyor. Bunun bir savunma harbi, barış adına yapılan bir harp olduğu iddiasıyla yöneticiler tarafından aldatılan halk da, harpçi aşırıların kendisini nasıl bir uçuruma sürüklemekte olduklarını günden güne daha çok anlamaktadır.

Hükümetin politikasından ve onun hedeflerinden şüphe edenler gittikçe artıyor. İsrail kadın yazarlarından Elza Elvinberg, geçenlerde «Lamarhav» gazetesinde şunları yazdı: «"Kurtarılmış topraklar" kavramı faşizmin özel terminolojisinden alınmıştır. Bence "kurtarılmış topraklar" kavramı her ne pahasına olursa olsun, bu toprakları işgale moral bakımından hakkımızın olup olmadığı sorununu inceliyemeyeceğimiz bir atmosfer yaratma denemesidir.» Şair Amus Uz da, bu konuda, «İsrailin tarihsel sınırları sorunu, baştanbaşa şüphe götürmez bir tahriftir» diye yazmıştır.

İsrail kamuoyunun bir kısmı, dünya kamuoyunun İsraile karşı tutumunun değiştiğini, harpten önce İsraile «kovaştırulan» ülke gözüyle baktığı halde, şimdi ona esirci gözüyle baktığını anlıyor. Örneğin, İsrail gazetecilerinden Amus Al-Lon, «Haareç» gazetesinde çıkan yazılarından birinde, «Kudüs politik çevreleri, durumumuzun yavaş yavaş fenalaştığını kavriyarak reel durum üzerinde düşünmeğe başladılar.» diyor.

Yahudilerle Arapların üyesi bulundukları İsrail Komünist Partisi, saldırıya karşı çıkmak, barış uğrunda, İsrailin emperyalizme bağımlılığına karşı savaşmak, halkların bağımsızlığını ve kaderini tayin hakkını savunmak suretiyle İsrail halkına çok büyük ölçüde yurtsever bir hizmette bulunmaktadır.

Partimiz, Arap halklarına karşı kuvvet ve düşmanlık politikası yerine, doğruluğu pratikte ispat edilmiş olan başka bir yol, yani İsrailin geleceğini ve güvenliğini sağlama yolunu teklif etti. Böyle bir politika için komünistlerle birlikte öteki barışsever güçler de savaşıyorlar. Bu gelecek, silâhla ve devamlı harplerle değil, Arap halklarıyla müşterek bir dil bulma yollarını aramak, ortak anti-emperyalist cepheye katılmak ve iki tarafın meşru haklarını tanımakla kurulacaktır.

Kanımızca, halklar, özellikle Arap halkları, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalizm güçlerinin, barış ve ulusal kurtuluş hareketi güçlerinin kudretli ve içten desteği sayesinde anti-emperyalist savaşta üstün geleceklerdir.

Bölgemizdeki halkların anti-emperyalist savaşta başarı sağlamaları ve en önemli bölgesel problemlere her türlü emperyalist müdahalenin dışında, âdil bir çözüm yolu bulmaları için, güçbirliğini kuvvetlendirmeleri, bugün her zamankinden daha çok zorunludur. Arap ülkelerinin çoğunun, Güvenlik Konseyi kararının uygulanması için Birleşmiş Milletler elçisi Yaring ile işbirliğine razı olmaları bu yönde atılan ilk adımdır. Onların bu tutumu, İsrailde halk yığınları ve işçi sınıfı tarafından gittikçe daha büyük bir anlayış ve destekle karşılanmakta, kuvvet pozisyonu ve askeri çatışma politikasına karşı onların savaşının güçlenmesine olumlu etki yapmaktadır.

Ama biz, İsrail yöneticilerinin sergüzeştçi hareketlerinin gizlediği tehlike karşısında gözlerimizi kapamıyoruz. Bu, tüm barışsever güçlerin İsrail yönetici çevrelerince şiddetle muhalefet edilen Güvenlik Konseyi kararının uygulanması uğrunda sebatla savaşmalarını gerektiriyor.

Bu kararın yerine getirilmesi, İsrail için, Arap ülkeleriyle çatışmanın barışçı çözümüne götürecek yeni bir tarihsel olanak yaratıyor.

Olaylar, ülkemizdeki yönetici çevrelerin bütün ümitlerini suya düşürdü ve onları yani gerçeklerle yüzyüze getirdi. Bu gerçekler, barış düşmanı olan ve İsrail halkının gerçek çıkarlarıyla çelişen resmi politikanın önünde bir set olarak yükseliyor. Biz komünistler, iki tarafın, bölgede ilişkilerin iyileşmesi olanaklarını görmiyen şovininist unsurlarından farklı olarak, tarihsel süreci bilimsel bir anlayışla izliyoruz ve bu ilişkilerin iyiye gitmesi, halkların haklı davasının üstüngelmesi olanağına iyimser bir gözle bakıyoruz.

İsrail yöneticileri kendi şartlarını Arap devletlerine zorla kabul ettiremediler. Yenilgiyle sonuçlanmasına rağmen, bu harp, Birleşik Arap Cumhuriyeti ve Suriye'nin ilerici ulusal rejiminin yaşam yeteneğini gösterdi. Bu harp, aynı zamanda, Sovyetler Birliği başta olmak üzere, dünya sosyalist sisteminin ve tüm barışsever güçlerin, Arap ülkelerindeki ilerici rejimlerin kesin destekleyicisi olduklarını ve onların karşı-devrimciliğe, emper-

yalizme, yeni-sömürgeciğe karşı yürüttükleri savaşa yardım ettiklerini bir daha ortaya koydu.

Orta-Doğuda yakın geçmişteki saldırganlık, emperyalizmin, bir nükleer harbe gitmeksizin, «yersel çatışmalar» dan ve «bölgesel harpler»den yararlanarak ilerici güçlere darbe indirme plânlarına karşı savaşan bütün dünya ulusal kurtuluş hareketi için ciddi bir ders oldu. Bu tecrübe, halkların uyanıklığının artmasına ve emperyalizmle savaşta saflarının sıklaşmasına büyük ölçüde etki yaptı.

Bu tecrübeden şu sonucun çıkarılması gerekir: Yakın ve Orta-Doğu bölgesindeki tüm ilerici güçler ve özellikle komünistler, çatışmaların barışçı yolda çözümlenmesi ve halkların kazanımlarının korunması, emperyalist komplolarına engel olunması uğrunda savaşa dayanışma göstermek zorundadırlar.

Önce bombardımanlar durdurulmalıdır

Paris'te, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti ve Birleşik Amerika temsilcileri arasında resmi görüşmeler yapılıyor. Bu görüşmelere, Viyetnam sorununun politik çözümüne yol açmak için başlanmıştır.

Bilindiği gibi, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti (VDC) 3 Mayıs tarihli notasiyle, Paris'te ikili görüşmeler yapılmasını teklif etti. Bu teklifte, ikili görüşmelerin amacı, «Amerika tarafından VDC-nin bombalanmasına ve diğer bütün askeri harekâta kayıtsız-şartsız son verilmesini sağlamak ve bundan sonra her iki tarafı ilgilendiren öteki sorunların görüşülmesine geçilmek için...» diye formüle ediliyordu. Görüşmelerin başlamasından önce Vaşington'un Hanoy'a gönderdiği cevabi notada da, VDC-nin görüşmelerin ana amacı hakkındaki bu teklifinin Birleşik Amerika tarafından kabul olduğu kaydediliyordu. Demek ki, ilk resmi görüşmelerin ana hedefinin, işte bu ertelenmez sorun üzerinde, yani ertelenmesi Viyetnam halkına her gün ölüm ve yıkım getiren sorun üzerinde bir anlaşma kararını aramak olması gerekirdi.

Ne var ki, Birleşik Amerika temsilcisi Hariman, şimdiye kadarki bütün oturumlarda her şeyden söz ettiği halde, Amerikanın VDC-ni bombalamaya ve bu ülkeye karşı bütün diğer askeri harekâta son vermesine hiç değinmemekte, yani bu görüşmelerin gündemine alınmış olan esas meseleden boyuna yan çizerek, VDC temsilcisini Viyetnam harbi ile ilgili politik problemlerin müzakeresine zorlamaya çalışmaktadır.

Birleşik Amerika temsilcisinin bu tutumu, Amerikan diplomasisinin bu defa da «görüşme masasına oturma isteği»ne dair bir sürü lâfazanlıkla, kendi gerçek hedeflerini, yani barışçı iyi niyetle hiçbir ilişkisi olmayan plânlarını maskeleyen manevrası çevireceğinden endişe eden barışsever dünya kamuoyunu haklı çıkarmıştır. Bu resmi görüşmelerde, gündemin esas meselesi üzerinde bir anlaşmaya varılmasına böylelikle engel olan Birleşik Amerikanın, kamuoyunu Viyetnam temsilcilerinin «uysal» olmadıklarına inandırarak, ve bu bahaneyle, Kuzey Viyetnam üzerindeki bombardımanlarını yenilemek ve Güney Viyetnamda askeri bir zafer kazanmak maksadıyla daha büyük ölçüde askeri harekâta girişme hazırlıkları için vakit kazanmak istediği göze çarpmaktadır.

Amerikan resmi kişilerinden bazıları, yönetici çevrelerin bu plânlarla ilgili gerçekleri sık sık ortaya koymaktadırlar. Paris resmi görüşmelerinde

Amerikan temsilcilerinden Cordin, 17 Mayıs'ta verdiği bir demeçte, bombardımanların kesilmesi için herhangi bir şart mevcut olmadığını düşündüğünü söylemiştir. Beyaz Saray Basın Sorunları Sekreteri Kristiyan da, aynı gün, bombardımanların şu veya bu ölçüde azaltılması diye bir şey olmadığını açıklamıştır.

Üstelik, Amerikan saldırı uçakları, VDC üzerindeki barbarca bombardımanlarını ve Güney Viyetnamdaki müdahale ve tecavüzlerini günden güne daha da artırmaktadırlar. Netekim, Başkan Conson'un «sınırlı bombardımanlar» hakkındaki açıklamasının hemen ertesi günü, Amerikan Hava Kuvvetleri Komutanlığı bu «sınırlı bombardıman» bölgesine karşı hava akınlarını önemli derecede artırmıştır. Hanoy'da çıkan «Nyan-zan» gazetesinin 10 Haziran tarihli sayısında bildirdiğine göre, Mart ayında VDC'nin 21 bölgesine ve 5 şehrine karşı 2.500 hava akını yapılmışken, Nisanda 4 güney bölgesine ve Vinlin kesimine yapılan hava hücumlarının sayısı 3.500-ü bulmuştur. Martta bütün VDC üzerinde 2.000 hedefe hava hücumu yapılmışken, Nisanda yalnız güney kesimlerinde bu sayı 2.300-e, Mayıs'ta ise 3.700-e çıkmıştır.

Kaldı ki, Birleşik Amerikanın bombardıman uçakları – keşif uçakları bir yana – çoğu zaman «sınırlı bombardıman» bölgesinden çok daha içerilere kadar sokulmaktadırlar. «Nyan-zan» gazetesi, Nisan sonunda ve Mayıs başlarında Hanoy'un birkaç yüz km kuzey batısındaki Laytyau kesiminin de defalarca bombalandığını, Hayfong limanı bölgesindeki Batlongvi adasına da bomba atıldığını ve burayı makineli tüfek ateşine tutulduğunu yazmıştır.

İşte Başkan Conson'un, VDC'nin «sınırlı bombardıman» hakkındaki açıklamasını böyle uygulamalar izlemiştir. Bu durum, Amerikanın Güney Viyetnam yurtseverlerine karşı giriştiği harpte ne pahasına olursa olsun kendi yararına bir dönüm yaratma çabasında olduğunu gösterir. Conson 31 Martta Güney Viyetnam'a yeni takviye birlikleri gönderdiklerini açıklamıştır. Netekim, Nisan başlarında Güney Viyetnam'a 11 bin deniz piyadesi ve paraşütçü daha ulaşmıştır. Önümüzdeki aylarda 13.500 kişi daha gönderilmesi öngörülmektedir.

Nisan başında, Beyaz Saray'da, Conson yüksek rütbeli komutanlar ve yönetici diplomatlarla bir danışma toplantısı yaptı. Bu toplantıda halihazırda ve gelecek askeri planlar müzakere edildi. Nisan ortasında da, Conson, Honolulu'da bir toplantı tertipledi. Amerikan gözlemcileri, bu toplantıda Viyetnamla ilgili strateji ve taktiklerin enine boyuna gözden geçirildiğini yazdılar. Mayıs sonunda Conson Amerikan Kongre'sinden Viyetnam harbi için 3,9 milyar dolar tutarında yeni kredi istedi (bu, 1968 yılı içinde istediği ikinci ek kredidir.) «Vaşington Post» gazetesinin bildirdiğine göre, Birleşik Amerikanın 1 Temmuz 1969'da başlıyan bütçe yılının askeri bütçesi Pentagon'a 102 milyar dolar verilmesini öngörmekte ve bunun 28 milyar doları Viyetnam harbi giderlerine ayrılmaktadır.

Amerikan müdahalecileri bir yandan Güney Vyetnamda gerillâcılara ve sivil halka karşı tedip harekâtına hız vermektedirler. Nisanda 100 bin Amerikan ve Saygon kukla hükümeti askeri Güney Vyetnamın 11 ilinde birden kanlı bir tedip hareketine gitiştiler. Amerikan hava kuvvetleri ve «B-52» stratejik bombardıman uçakları, Saygon da dahil olmak üzere, Güney Vyetnam şehirlerini ve yoğun nüfuslu bölgeleri gittikçe artan bir gaddarlıkla bombalamaktadır.

Saygon kukla hükümeti, Vaşingtonun bir talimatı üzerine, 135 bin kişiyi daha silâh altına almaya başlamıştır. Cumhurbaşkanı Tiyö'nün ilân ettiği genel seferberlik çerçevesi içinde, 18–45 yaşları arasındaki bütün Güney Vyetnam erkekleri silâh altına alınmış olacaktır. Bu «cumhurbaşkanı»nın, Vyetnam Demokratik Cumhuriyetine karşı bombardımanların durdurulması alehinde konuşmuş olması Vaşington için önemsiz değildir.

Bütün bu kanıtlar, Birleşik Amerika yönetici çevrelerinin, bir yandan kamuoyunu aldatmak maksadiyle «görüşmelere hazır oldukları» gösterisi yaptıklarını, öte yandan da saldırganlıkta tırmanmaya devam ederek, Vyetnam sorununun politik çözümü için kuvvet zoruyla elverişli bir pozisyon kazanmaya çabaladıklarını göstermektedir.

Fakat Birleşik Amerika yönetici çevrelerinin Vyetnamda askeri bir zafer elde etme peşindeki bütün çabalarının maceracı karakterini ve bu yolun çıkmazlığını gösteren kanıtlar da ortadadır. Bu kanıtlar, Birleşik Amerika hükümetini saldırılarını kesmeye zorlayacak ve Vyetnam sorununun Vyetnam halkının milli menfaatlerine uygun barışçı çözümünü sağlayacak yetekte iç ve dış kuvvetlerin var olduğunu göstermektedir.

Sosyalist ülkelerin yardım ve desteği ile VDC-nin savunma gücü artmakta, Amerikan hava korsanlarının kayıpları günden güne büyümektedir. Harbin başlangıcından beri, VDC göklerinde 3 binden fazla Amerikan uçağı düşürülmüş bulunmaktadır.

Güney Vyetnamda yurtsever silâhlı kuvvetler, Amerikan işgalcilerine ve onların yerli kuklası Saygon hükümetinin birliklerine ağır darbeler indirmeye devam ediyorlar. Dört aydan fazla bir zamandan beri, Saygon'da çetin muharebeler oluyor. Bu kesimde, Amerikan müdahalecilerinin, Vyetnam Milli Kurtuluş Ordusu birliklerini ve partizan gruplarını hezimete uğratma yolundaki bütün denemeleri kendi hezimetleriyle sonuçlanmış bulunuyor.

Silâhlı halk kuvvetlerinin giriştiği taarruzların şiddetlenmesi, halk düşmanı Tiyö-Ki kukla rejiminin bunalımını derinleştiriyor. Güney Vyetnam yurtseverleri kuvvetlerini derleyip toparlıyorlar. İşgalcilere ve onların yerli kuklalarına karşı savaşa, daha önce pasif kalanlar veya Amerikancı Saygon kukla rejimine karşı tarafsız davrananlar da katılıyorlar. Güney Vyetnam şehirlerinde, yurtseverlik ve anti-emperyalizm şiarları altında politik mücadeleye katılan çeşitli örgütler meydana getiriliyor. Mayıs başında Vyetnam Milli Demokratik Barışsever Kuvvetleri Birliği'nin Kurucu Konferansı toplanmış bulunuyor. Bu Konferansa memleket aydınlarının, üni-

versitelilerin, yazarların, gazetecilerin, sanayicilerin, yerli iş çevrelerinin, kukla rejimle ilişkilerini kesmiş subay ve memurların temsilcileri olarak, çeşitli politik ve dinsel görüşlere sahip ve değişik politik parti ve örgütlere mensup nice yurtseverler katıldılar. Kurucu Konferans sonunda yayınlanan bildiride, kurulan Viyetnam Milli Demokratik Barışsever Kuvvetleri Birliği'nin, Tiyö-Ki rejiminin alaşağı edilmesinden sonra iktidarı tekeli altına almak iddiasında olmadığı, bir koalisyon hükümeti kurulmasından yana, Güney Viyetnam Milli Kurtuluş Cephesi'nde tekvücut hareket edilmesinden ve ortak mücadele yürütülmesinden yana olduğu belirtilmekte, ve güdülen amaç «milli bağımsızlığın tekrar elde edilmesi, ülkenin kalkındırılması ve bütün halk için hürriyet ve bahtiyarlık dolu bir hayat sağlanması» olarak tesbit edilmektedir.

Güney Viyetnam Milli Kurtuluş Cephesi, Kurucu Konferansa gönderdiği selâm mesajında şunları belirtmektedir: «Milli Kurtuluş Cephesi, Konferansınızla kurulan Viyetnam Milli Demokratik Barışsever Kuvvetleri Birliği'nin, Amerikan emperyalist saldırganlarına ve yerli hainlere karşı savaşta milli cephe birliğinin daha da genişletilmesine önemli bir katkıda bulunacağına inanmaktadır... Ortak düşmana karşı mümkün olduğu kadar geniş tabakaları birleştirme yolundaki değişmez politikasına sadık olan Milli Kurtuluş Cephesi, Viyetnam Milli Demokratik Barışsever Kuvvetleri Birliği ile işbirliği yapacak, bugün kutsal milli haklar uğrundaki mücadelede olduğu gibi, geleceğin milli kuruluş çalışmalarında da onunla aynı saflarda bulunacaktır.»

Viyetnam Milli Demokratik Barışsever Kuvvetleri Birliği'nin kurulması, Güney Viyetnam için politik önemi büyük bir olaydır. Bu, Güney Viyetnamda son zamanlarda ve özellikle şehirlerde askeri-politik durumun gelişmesinin mantıklı bir sonucudur. Demek ki, Viyetnam halkı ile Amerikan işgalcileri ve onların yerli uşakları arasındaki çelişmelerin sertleşmesi sonucunda, ülkenin politik kuvvetlerinin ayrışımı daha da hızlanmaktadır. Güney Viyetnam halkının yürüttüğü savaşın bütün milleti kapsıyan bir genel halk savaşı niteliği taşıdığı gerçeği de gözle görülür bir hal almaktadır.

Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti hükümeti, Paris'te resmi görüşmeler yapılmasını kabul etmekle, iyi niyet sahibi aldığını bütün dünya önünde gösterdi. Birleşik Amerika yönetici çevrelerinin, Viyetnamda saplandıkları kanlı çıkmaz sakattan kurtulmak için önlerinde bir imkân açıldığını, VDC tarafından gösterilen iyi niyetin herhangi bir zaaf işareti olmadığını, tek yanlı gerileme de teşkil etmediğini anlamaları gerekirdi. Paris resmi görüşmelerindeki VDC heyeti başkanı Suan Tui şunları söylemiştir: «Bizim kendimize ve gücümüze güvenimiz tamdır. Biz, savaşımızın, yalnız kendi menfaatlerimize uygun olmakla kalmayıp, bütün sosyalist ülkelerin menfaatlerine, bütün dünyada barışın menfaatine uygun olduğunu biliyoruz. Sosyalist ülkeler bize yardım ediyorlar ve dünya kamuoyu bizim haklı olduğumuzu gittikçe daha iyi anlıyor.»

Birleşik Amerika yönetici çevrelerinde sağlam düşünceli bazı kişiler, bütün bunlardan sonuçlar çıkarmaya ve Paris'teki Amerikan diplomasisinin taktiğini eleştirmeye başlamışlardır. Bu cümleden olarak, senatör Javits, Senato kürsüsünde yaptığı bir konuşmada, Pariste resmi görüşmeler devam ederken, Amerikan hava kuvvetlerinin VDC güney kesimlerini daha şiddetle bombalamasını ve Güney Viyetnamdaki Amerikan birliklerinin Milli Kurtuluş Cephesi partizanlarına karşı yoğun hücumlarla savaşı geliştirmeye kalkmasını bir türlü anlıyamadığını söylemiştir. Demokrat senatör F. Hart da, Amerikan yönetici çevrelerinde hâlâ Viyetnamda zafer kazanılacağı hayaline belbağlıyan nüfuzlu kişiler bulunmasını endişeyle karşıladığını ifade etmiştir.

VDC-nin barışçı inisiyatifi ve bunun bütün dünya barışsever güçleri tarafından canla-başla desteklenmesi, Birleşik Amerika yönetici çevrelerini, iki yoldan birini – ya Amerikan siyasi gözlemcisi V. Lipman'ın yazdığı gibi «büyük ve cesur bir karar almak», yani VDC üzerindeki bombardımanları durdurmak, askeri birliklerini Viyetnamdan çekmek, barışçı çözüme ve barışa yönelmek yolunu, ya da Birleşik Amerikanın gerçek niyetlerini, onun «barışçı deklâasyonlar»ına bakarak değil, pratik eylemlerine ve VDC-nin barışçı inisiyatifine karşı tutumunun ne olduğuna bakarak kestiren bütün dünya halkları önünde büsbütün demaske olmak yolunu – seçmekle karşı karşıya getirmiştir. Hanoy'da çıkan «Nyan-zan» gazetesinin yazdığı gibi, «şimdi iyi niyetini gösterme sırası Birleşik Amerika hükümetindir. Yoksa, Paris resmi görüşmelerinin gidişinde doğabilecek güçlüklerin bütün sorumluluğunu Birleşik Amerika hükümetinin taşıması gerekecektir.»

YAN PRAJKI

Birleşik Amerikada terör ve zorbalık

Senatör Robert Kenedi'nin öldürülmesi Amerikan halkına indirilmiş bir darbedir. Bu cinayetten üzüntü ve acı duyanlar, sadece Kenedi'yi, Demokrat Parti'den cumhurbaşkanlığı adayı olması deneyinde destekleyenlerden ibaret değildir. R. Kenedi'nin öldürülmesi, Birleşik Amerikada alıp yürüten zorbalık ve zulüm sistemini karakterize eden yeni bir olaydır. Amerikan halkı bugüne değin hiçbir zaman bu kadar şaşkırmamış, tüm toplumsal sitemimizin böylesine mahvı ve bu sistemin hunharlıkları karşısında, hiçbir zaman bu kadar nefret duymamıştır.

R. Kenedi hangi kuvvetleri temsil ediyordu? Öldürülmesinin sebebi nedir? Ölümünün, ülkemizin geleceği ve bütün dünya için önemi nedir? ... Bu soruları şimdi yeteri kadar tam ve sıhhatli olarak cevaplamak elbette çok zordur. Ama, ne olursa olsun, Amerikan komünistleri bu olayı çözümlemek ve R. Kenedi'nin öldürülmesi sonucunda meydana gelen yeni politik durumları gözden kaçırmamak zorundadırlar.

Her şeyden önce kesinlikle söyleyebiliriz ki, R. Kenedi Amerikan kapitalizmi için bir tehlike teşkil ettiğinden ötürü öldürülmüş değildir. O, sıradan insanların haklarını arıyan bir savaşçı değildi; yeni sosyal sistemin peygamberi de değildi. O, Amerikan mali sermayesinin bir kısmının siyasi temsilcisi idi.

Fakat zenci halkın ve İspanyolca konuşan ahalinin her haktan yoksun kısmı R. Kenedi'yi geniş ölçüde destekliyor, işçilerin önemlice bir kısmı da onun peşinden gidiyordu. Muazzam şahsi servetine ve sermaye çevreleriyle mevcut bağlarına rağmen, Kenedi, kendi seçim kampanyasını millî azınlıklar ile işçi sınıfı arasında büyümekte olan hoşnutsuzluğa dayanarak yürüten ve bu yoldan cumhurbaşkanlığı makamına geçmek iddiasında bulunan tek kişiydi.

Ne yazık ki, Kenedi'nin bu kampanyada ileri sürdüğü program yetersizdi. Yürüttüğü kampanyada Amerikan halkının çoğunlukla Viyetnamda barışa susamışlığından geniş ölçüde faydalandığı halde, bu harbin sona erdirilmesi için yeteri kadar açık bir plân ileri sürmüyordu. Vatandaşlık haklarından yoksun zenci yığınlarına, geto bölgelerinde yapılacak özel sermaye yatırımları için bazı vergi indirimlerinden başka bir şey vaadedemiyordu. Kampanyada kendisini desteklemeleri için zencilere başvururken, zenci halkın hayat şartlarının düzeltilmesi için hangi tedbirler uygu-

lanırsa uygulansın, bunların mutlaka geto bölgeleriyle sınırlı olacağını hissettirmekten de kaçınıyordu.

Kenedi bir yandan segregasyon (ayrılma) taraftarlarını da teskine çalışıyor, «kanun ve düzen»in korunmasını ve getolarda isyanların önlenmesini ögütüyordu. İşsizliğe, şehirlerde reel işçi ücretlerinin düşüşüne, kamu hizmetlerinin aksamasına ve hayat şartlarının kötüleşmesine karşı çare olarak bir tek şey salık veriyor, yani hükümet tarafından, getolarda sermaye yatırımı yapacak özalcilere vergi indirimleriyle kolaylık gösterilmesini istiyordu.

Gerçekte, Kenedi, bunalım içindeki halka güzel lâflardan ibaret boş vaatlerde bulunuyordu. Böyle de olsa, halk yine doğal bir güdü ile ona doğru yöneliyordu. Zira istenen değişiklik yönünde biricik gerçek ümidi şahsında somutlaştırılan o idi. Programı yetersiz olsa da, Kenedi hiç değilse açık konuşuyor, problemlerin büyüdükçe büyüdüğünü ve Amerikan halkının yaşama koşullarının gittikçe kötüleştiğini söylemekten çekinmiyordu. Halk onu destekliyordu; çünkü o şimdiki yöneticilerden kötü olamazdı, daha doğrusu arılardan iyice olması gerekirdi.

Aslına bakarsak, Kenedi Amerikan emperyalizminin taktik gerilemesini somutlaştırıyordu. Yoksa, tekellerin kârları zararına halkın yaşama koşullarını iyileştirmek niyetinde değildi. Onun zoru, Birleşik Amerikayı askeri başarısızlıklar yüzünden düştüğü ağır durumdan kurtarmaktan ibaretti. Ve kendi hesabına göre, harbe son verilince, içerdeki bunalım da kendiliğinden hafifliyecekti. Bunun için, Kenedi'ye göre, hükümetin doğru yönde birazcık çaba göstermesi «normal» durumu tekrar sağlayabilirdi. Demek ki, R. Kenedi, Birleşik Amerikanın şimdiki ekonomik güçlüklerinin derinliğini kavramaz görünüyor, bunların önemini küçümsüyordu.

R. Kenedi'nin programı radikal bir tehlike gizlemiyordu. Bu bakımdan senatör Makkarti'nin adaylığı tekellerin politikasından duyulan yığınsal hoşnutsuzluğu daha büyük ölçüde yansıtıyordu. Fakat halk arasında hemen hemen R. Kenedi kadar ve Hamfri'den çok daha fazla desteklenen Makkarti'ye, halen Demokrat Parti'de egemen olan kuvvetler için ciddi bir tehlike gözüyle bakılmıyordu. Bilindiği gibi, ön seçimler kimin aday olacağını belirlemez; zira aday, partinin milli kongresinde ve ön seçimlere katılan seçmenlerin kararıyla çoğu bağımlı olmiyan delegeler tarafından seçilmektedir.

Büyük iş çevreleri, daha ziyade parti cihazları üzerindeki kontrolü ile Amerikan politikasında hâkim rol oynamaktadır. Diyebiliriz ki, parti cihazında gerekli manivelâlara Makkarti el atamıyordu; R. Kenedi ise bu manivelâlara sahip bulunuyordu. Demokrat Parti yönetimini, Conson ve Hamfri'nin bağlı oldukları kuvvetlerin elinden ancak Kenedi kurtarabilirdi.

Kenedi halkın büyük dostu değildi. Ne var ki, sınıfı mahdutluğu, tereddütleri ve gericilikle uzlaşma eğilimleri ne kadar büyük olursa olsun, onun ölümü, harbe son verilmesini, dış ve iç politikamızda değişiklik yapılmasını isteyenler sayısının hızla artmasına yol açan çok güçlü bir darbe oldu.

R. Kenedi'nin seçilmesi, Conson-Hamfri hükümetinin temsil ettiği en saldırgan ve en aşırı gerici emperyalist çevreler için hezimet olacaktı. Onun seçilmesi gibi bir sonuç, Amerikayı Viyetnamdaki harbi durdurmaya ve daha ilerici bir iç politika izlemeye zorlamak için yürütülen mücadeleyi bir hayli kolaylaştırmaya elverişli yeni bir iç ve milletlerarası iklim yaratacaktı.

R. Kenedi'nin öldürülmesi emrini kimin verdiği henüz kesinlikle söylenemez. Ama komponun en sorumlu katlarda hazırlanmış olması imkânı yabana atılamaz. Bunun korkunç işareti şudur ki, Conson'un arkasında duran gerici emperyalist kuvvetler bir Kenedi'nin ölümü sonucunda hükümetin kilit noktalarına yerleşmişler ve öteki Kenedi'nin ölümü sonucunda da Demokrat Parti'deki egemen durumlarını koruyabilmişlerdir.

Fakat neden Birleşik Amerikada böyle işler olmaktadır? Kenedi kardeşlerin öldürülmesi ile ülkemizde terör ve zorbalığın alıp yürümesi arasında bir ilişki var mıdır? Bu cinayetlerle Medgar Evers, Malkılm lks ve Doktor Martin Luter King gibi seçkin zenci liderlerinin öldürülmesi olayları arasında herhangi şekilde bir bağ bulunmakta mıdır?

Şu var ki «Batı demokrasileri» arasında bizim memleketimiz daimi zorbalığa en çok başvurulmuş ülke olarak dikkati çeker. Çoğu zaman, halkımızın kanlı tarihsel geleneklerinin temelinde, kıtamıza ilk yerleşenlerin savaşçı ruhu ve ahalinin elinde büyük miktarda silâh bulunması nedenlerinin aranması gerektiği iddiası ileri sürülür. Bu gibi görüşlerin doğru olmadığını söylemek bile gereksizdir. Gerçek şudur ki, bizde bütün demokratik hareketler kan dökümü ve terör içinde geçmiştir. Bu kanlı olaylara daima gaddar ve insafsız yönetici sınıf yol açmıştır. Faşizm dönemi hariç, diğer gelişmiş kapitalist ülkelerin hiçbirinde zorbalığa bizdeki kadar geniş ölçüde başvurulmuş değildir.

Bizde yönetici sınıfın durmadan halkımıza karşı açık zorbalığa başvurma imkânına sahip olmasının nedenini ortaya koyan ana faktör, Amerikan halkının genellikle burjuva-demokratik devrimini tamamlayamamış olmasıdır. Irk ayırımı, zencilerin ezilmesi ve zenci halkın alabildiğine sömürülmesi sistemi, tarihimizde öteden beri uygulanagelen zorbalığın temelidir. Bu gaddarca sömürünün gerçekleştirilmesi için, zoru ve baskıyı uygulayacak bir devlet cihazına ihtiyaç vardır. Böyle bir hayat tarzı için karakteristik olan ırkçı ideoloji, her türlü demokratik hareketi, işçi sınıfının her hareketini parçalamaya ve zayıflatmaya hizmet etmiştir. Halkın parçalanması ve zayıf düşürülmesi de, yönetici sınıfın açık terör politikasını seçmesine ve uygulamasına imkân vermiştir.

Bu kaniya varmak için memleketin şimdiki durumunu şöyle bir gözden geçirmek yeter. Bugün şehirlerimizdeki polis kuvvetleri gerçekte daimi orduları andırmaktadır. Yalnız Nüyork'ta 33 bin polis var. Öteki büyük şehirlerimizde de nispeten bu ölçüde polis kuvveti bulundurulmaktadır. Polis tanklarla, zırhlı arabalarla, helikopterlerle ve «galeyanları bastırma» için çeşitli kimyasal madde ve araçlarla donatılmıştır. Her eyalette,

muazzam polis kuvvetinden başka, özel milli muhafız birlikleri de meydana getirilmiştir. Bu muhafız birliklerinin saflarında, özel surette eğitilmiş ve «vatandaş çıkışları»na karşı mücadele için silâhlendirilmiş yüzbinlerce kişi vardır.

Irkçılığın hüküm sürdüğü şartlarda beyaz ahali bu militarizasyon tedbirlerinden hoşlanmaktadır. Fakat yönetici sınıf, bu kuvvetleri yalnız zencilere karşı kullanmak için elde tutmuyor. Yakın geçmişte bu kuvvetler, gösterilere katılan üniversitelilere ve barış taraftarlarına karşı da kullanılmış ve bunların işçiler tarafından girilecek «kanunsuz» hareketlere karşı kullanılmasının öngörüldüğü de hissettirilmişti.

Memlekette baskı ve terörün şimdiki artışına sebep olan iki etken daha vardır. Bunlardan biri, Amerikan emperyalizminin yükümlendiği dünya emperyalist sistemini ayakta tutma rolü ile bağlıdır. Gerçekten, Amerikan emperyalizmi sömürgecilik ilişkilerini askeri yönden savunma işini üzerine almıştır. Bu işi gerçekleştirmek için, insanlığın gördüğü en etkili harp makinelerinden birini meydana getirmiştir. Emperyalizm, militarizmi ve harbi toplumsal hayatımızın merkezine oturtmuştur. Bu yüzden, gaddarlığın ve kana girmenin öğümesi ve başta edilmesi tüm milli kültürümüzü kemirmektedir. Emperyalizm, hükümet yapısında muazzam bir istihbarat cihazı meydana getirmiştir. Bu örgüt gizli çalışmakta ve her türlü demokratik denetimin dışında hareket etmektedir. Bizim iç yaşantımızda bu «görünmez hükümet»in rolü karşılaştığımız olaylarla meydana çıkmaya başlamıştır. CIA'nın milli üniversite birliklerine, diğer birçok gençlik örgütlerine ve aynı zamanda sendika hareketine sinsice sokuluşunun meydana çıkarılması bütün Amerikan halkı üzerinde bir şok etkisi yapmıştır.

Başkan Kenedi'nin kaatillerinin, Oswald'ın CIA ile ilişkisi olduğunu gösteren yeni deliller, bu örgütlerin, Conson yönetimi tarafından uygulanan saldırgan dış politikaya son verilmesinde ısrar eden ve gittikçe büyüyen harekete karşı bir terör aracı olduklarında şüphe bırakmamaktadır.

Memleketimizde zorbalığın ve politik cinayetlerin artmasının esas nedeni, belki de, şimdiki emperyalist, devlet-tekel yönetim şeklinin halk desteğini yitirmekte olmasıdır. Emperyalizmin dünya ölçüsündeki bunalımı şiddetlenmektedir. Bunun en açık belirtileri Birleşik Amerikanın Viyetnamda uğradığı hizmetler ve iç ekonomik güçlüklerin büyümesidir. Bu hezimetler ve artan iç ekonomik güçlükler ülkemizde ciddi bir politik bunalım doğurmaktadır. Mali sermaye, başvurduğu daha entanzif devlet-tekel tedbirleriyle, karşılaşılan ekonomik problemlerin ve güçlüklerin ağırlığını halkın sırtına yüklemeye çabalamaktadır. Tekeller, politik desteği, ona en çok muhtaç oldukları bir anda ve görülmemiş bir süratle yitirmektedirler. Olayların gidişinde, bu tekellerin elinde, politik muarızlariyle mücadele için sadece iki araç kalmaktadır: Biri, son yirmi yılda daha mükemmel hale getirdikleri muazzam devlet cihazı; öteki de onların vesayeti altında ve mali desteği ile büyüyen illegal savaş grupları...

Tekellerin kendi dış politikalarından yana yığınsal bir destek sağlama yeteneğinden yoksunlukları, zencilerin kurtuluş hareketini boğmaktan, aydınların, üniversitelilerin ve genellikle gençliğin devamlı surette solakaymalarını önlemekten âciz oluşları, keza gittikçe canlanan işçi hareketi üzerinde tekellerin etkisinin zayıflaması şiddetlenmekte olan bunalımın ana çizgileridir.

Sağcı güçler, bir hayli kuvvetlenmiş olsalar da, memlekette solakayma eğilimleriyle başa çıkacak durumda değildirler. Bu şartlarda, kendi politikalarından yana yığınsal bir destek sağlayamayan tekellerin önünde, ya politikalarını değiştirmek, ya da halkın demokratik atılımlarını kaba kuvvetle boğmak gibi iki yol vardır. İşte, birinci yolu tutan tekellerin çıkarlarını temsil eden R. Kenedi, tekellerin ikinci yoldan yürümekten yana olan, yani zor kullanarak halkın demokratik çıkışlarını boğmak isteyen kısmının kurbanı oldu. R. Kenedi'yi ve ağabeyisini hayatlarından eden kuvvetler, gerçekte, zencilerin kurtuluşundan ve sosyal adaletten yana olan en değerli ve cesur Amerikan savaşçılarına kasteden kuvvetlerin ta kendisidir.

Şimdi bu kuvvetlerin yolunda Kenedi engel teşkil etmediğine göre, artık Hamfri'nin Demokrat Parti'den başkanlık adaylığını garantilemesine herhalde ancak bir mucize engel olabilir. Çoğu gözlemciler, bu yılın Kasımında yapılacak seçimlerde Hamfri'nin Nikson ile çarpışacağı ve şimdilik Nikson'un biraz daha ağır bastığı kanısındadırlar. Böyle bir ihtimal, yani Nikson'un kazanması, bütün dünyanın tüylerini ürpertse gerekir; zira Nikson 1964 yılında Goldvotr'ı tutan kuvvetlerin politik mirasçısıdır.

Biz, Nikson'un şimdiki yöneticilerden şu veya bu bakımdan önemlice bir farkı olduğu kanısında değiliz. Aynı zamanda, gelecek dört yılda izlenecek politikanın hemen şu Kasım seçimlerinde birden ve temelli belirleneceği kanısında da değiliz. Amerikan tekeli sermayesinin gerici politikasına karşı dört yılda yalnız bir kez mücadele yürütülmüyor. Bu mücadele sürekli. Tekellerin kendi politikalarını yürütme yetenekleri de, onlara karşı savaşan güçlerin canlılık ve etkisine bağlıdır. Önümüzdeki dört yılda bu güçler her zamankinden çok daha kuvvetli ve etkili olacaklardır.

Kenedi'nin öldürülmesi ve başkanlık adaylığına Hamfri'nin ileri sürülmesi, yığınların mevcut iki partili sistemden büyük ölçüde soğuması sonucunu doğuracaktır. Netekim, şimdi, büyümekte olan yığınsal hareketleri politik plânda yansıtabilecek ve Demokrat Parti'nin seçmenlerinden Kenedi'ye ve Makkarti'ye oy veren % 80'in desteğini elde etmek üzere mücadeleye girişebilecek üçüncü bir siyasi parti kurulmaktadır. Eğer bu yeni politik kuvvet memlekette tekellerin şimdiki politikasından Amerikan halkının duyduğu hoşnutsuzluğa gerekli yönü verebilirse, yeni politik şartlar çok daha çabuk doğabilecektir.

Yönetici sınıfın terör ve zorbalık politikası, dışarda olduğu gibi, memleket içinde de hoşnutsuzluk uyandırmakta; direnç kuvvetlerini, yönetici sınıfın onları yoketmeye yönelen şiddetinden daha büyük bir hızla hare-

kete getirmektedir. Bu, elbette Birleşik Amerikada durumun hiç de karmaşık olmadığı ve olayların nasıl sonuçlanacağını şimdiden kestirildiği anlamına gelmez. Biz, canavara karşı, onun kendi ininde, Viyetnamlı kardeşlerimizin savaştığı gibi, savaşmak zorundayız.

ŞON BRENNIS

Bildiri

Türkiye Komünist Partisi, son zamanlarda Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyetinde geçen olayların gelişmesini dikkatle, kaygı ile izlemektedir.

Milletlerarası gerici kuvvetler, Amerika ve Batı Almanya emperyalistleri, sosyalist ülkeler topluluğunu zayıf düşürmek, sosyalist cephede bir gedik açmak, Avrupada kuvvetler dengesini kendi yararlarına bozmak amacıyla ÇSC-de faaliyetlerini artırdılar, yerli ve yabancı ajanlarını harekete geçirdiler, karşı-devrimci kuvvetlerde kendilerine bir dayanak buldular. «Demokrasi ve özgürlük» maskesi altında burjuva demokrasisi prensiplerini açıkça propaganda etmek fırsat ve imkânlarını bulan bu düşman kuvvetler sosyalizmin temellerine saldırmaya başladılar, Komünist Partisinin yönetici rolünü hiçe indirmek için çabalarını artırdılar, kapitalizmi geri getirecek bir karşı-devrim hazırlıklarına giriştiler.

Fakat emperyalistlerin ve sosyalizm düşmanlarının gayretleri suya düşmeye mahkûmdur. Çekoslovakya'da sosyalist düzeni koruyacak, emperyalizmin ve yerli ajanlarının planlarını bozacak sağlam kuvvetler vardır. Memlekette kapitalizmi yıkmış, sosyalizmin temellerini kurmuş olan bu kuvvetler, yani işçi sınıfı, bütün emekçi yığınlar ve onların gerçek menfaatlerini savunan Çekoslovakya komünistleri, diğer sosyalist ülkelerin, Marksçı-Leninici partilerin yardımlarına, desteğine güvenmekte haklıdırlar.

Proletarya enternasyonalizmine, barış ve sosyalizm dâvasına bağlı Türkiye Komünist Partisi, sosyalist Çekoslovakya'yı emperyalist ve karşı-devrimci kuvvetlerin saldırılarından korumayı, sosyalist ülkelere ve dünya komünist hareketinden koparma yeltenişlerini kırmayı bütün komünist ve işçi partilerinin ortak ödevi biliyor. Biz Türk komünistleri, Bulgar Komünist Partisinin, Macar Sosyalist İşçi Partisinin, Alman Sosyalist Birlik Partisinin, Polonya Birleşik İşçi Partisinin, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesine ortak mektubunu sevinçle karşılıyor, tamamiyle tasvip ediyor ve destekliyoruz. Bu mektup partimizin görüş ve dileklerini de dile getirmiştir. Biz Türk komünistleri, Çekoslova-

kyada sosyalizmin kazançlarının ve sosyalist ülkeler topluluğunun korunması, dünya komünist hareketinin kuvvetlendirilmesi uğrunda atılan bu yerinde ve gerekli adımı proletarya enternasyonalizminin yüklediği bir  dev sayıyoruz.

**TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ**

25. VII. 1968

TÜSTAV

Türkiyede gençlik hareketinin yeni aşaması

Ahmet Saydan

Derin ekonomik, politik ve sosyal sebeplere dayanan ve uzun bir gelişme sürecinden sonra Haziran ayında patlak veren öğrenci protesto ve işgal hareketleri Türkiye'nin politik hayatında derin yankılar yaratacak ve yeni yeni ilerici hamlelere basamak olabilecek niteliktedir. Öğrencilerin işgal ve protesto hareketleri sırasında yeni yeni savaş yolları bulundu ve bunlar başarı ile uygulandı. Bu uygulama Türkiye'de anti-emperyalist ve demokratik savaşın gelişmesine yardım etti.

Öğrenci hareketinin bu günlerde durulmuş olması, sona erdiği anlamına gelmez. Hareket, yorin belki daha kuvvetli ve daha geniş bir hızla yeniden başlayacaktır. Çünkü iktidarın politik tutumu ve programı, milli egemenlik ve bağımsızlığımızın kurtarılmasına, toprak reformuna, sanayi kalkınmasına, halkçı reformların başarılmasına karşı olduğu gibi, halkçı eğitim davasının çözümüne de karşıdır. Esasen bütün bu milli davaların birbirinden ayırmaya imkân yoktur. Çünkü halkçı eğitim davasının çözümü öteki milli davaların çözümünü sıkı sıkıya bağlar.

*

Ankara Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesinde Haziran ayının 11-inde başlayan ve daha sonra resmen «fiili durum» diye adlandırılan öğrenci boykot ve işgal hareketleri kısa zamanda Ankara, İstanbul, Ege, Erzurum ve Eskişehir üniversitelerine ve değişik fakültelere yayıldı. Öğrencilerin bu boykot ve işgal hareketleri hemen hemen memleket ölçüsünde uygulandığından, muhalefet basınının ve kamu oyunun sempatisini kazandığından, resmi çevreler, ne, bir yıldan fazla devam eden Teknikerler boykotuna karşı hareketi kaygusuzlukla yenmek taktiğini uygulayabildiler, ne de sık sık halk ve öğrenci gösterilerine karşı kullandıkları polis baskısı ve diğer zor metotlarına başvurabildiler.

Kamu oyunun ve basının artan baskısı altında hükümet, muhalefetin, öğrenci hareketlerini ve öğrencilerin istek ve dileklerini Meclise aksettirme teşebbüsüne sahip çıktı. Bizzat Başbakan Demirel, Meclis görüşmeleri sırasında kamu oyuna hitap ederek, öğrencilere karşı anlayış ve şefkatle davranılacağını söyledi. Fakat bu anlayış ve şefkat ne olduğu çok geçmeden anlaşıldı. Öğrencilerin boykot ve işgal hareketi sona erince, işgal konseyleri üyeleri hükümetin emriyle tutsak edilip mahkemelere verildi.

Hükümetin komandolaşmış toplum polisi, Temmuz ayında da Teknik Üniversite Öğrenci Yurdunu sabaha karşı bastı. Yüzden fazla öğrenciyi ölesiye dövdü. Vedat Demircioğlunu üçüncü katın penceresinden sokağa atarak şehit etti. Kanlı elbiseler içinde kıvranan yaralı öğrenciler en ilkel şartlar altında zıندانlara atıldı.

Öğrenci hareketine karşı Demirel hükümetinin gösterdiği anlayış ve şefkat işte bu idi.

Ne istiyordu öğrenciler?

Bu isteklerin başında, öğrenci temsilcilerinin Üniversite yönetimine katılması ve ilk okuldan üniversiteye kadar, öğrencilerin, yurt gerçekleriyle bağdaşacak bir eğitim ve sınav sistemine tâbi tutulmaları geliyor. İstekler arasında bundan başka, öğrencilere verilen kredilerin, bakanlıklar ve iktisadi devlet teşekkülleri burs kontenjanlarının artırılması, okullardaki ders araç ve gereçlerinin yeterli duruma getirilmesi, ucuz ders kitabı sağlanması v.s. de vardı.

Bu isteklerin tamamen öğrencilere özgü olduğu, sosyal ve teknik nitelik taşıdığı, politik anlamdan uzak olduğu ilk bakışta derhal görülmektedir. Ama Türkiye'de Haziran ayının 11-inde uzun bir gelişme sürecinden sonra patlak veren öğrenci hareketinin politik nitelik taşımadığını, emperyalizm ve ona bağlı işbirlikçiler hegemonyasının Türkiye'de yarattığı ekonomik, politik, kültürel yönlü bunalımın sonucu olmadığını söylemek yanlıştır.

Amerikan tekellerinin sömürsüne ve emperyalist saldırgan askeri politikasının global stratejisine terkedilmiş Türkiye'nin ötedenberi derin bir ekonomik ve politik bunalım içinde olduğu, görünen, bilinen bir gerçektir. Ama bu bunalım, Demirel hükümetinin iş başına gelmesi ve bu iktidar sayesinde Türkiye'de emperyalist tekellerin ekonomik, politik, kültürel ve askeri hegemonyalarını pekleştirmeleriyle, uzun yıllardanberi süregelen bunalım daha genişlemiş ve hızlanmıştır.

Türkiye'de resmi rakamlara göre 9 milyon civarında gizli-açık işsiz var. Emekçi halkın işsiz kalma ve dolayısıyla ekonomik, politik ve kültürel alanlarda gerileme süreci Demirel hükümetinin iktidara gelmesiyle daha da hızlanmıştır. Amerikan emperyalistleri, en güvenilir müttefikleri toprak beyleri ve onlardan uc veren komprador zümreyi kaybetme korkusu ile Demirel hükümetine, köklü bir toprak reformuna katilen yaşamamayı, işi demagoji ile savuşturmayı, aksine, bir tarım reformu ile toprak ve çiftlik beylerinin ekonomik, politik güçlerini daha da artırmayı salık vermektedirler. Emperyalistlerle işbirlikçilerinin bu tutumu sonucunda toprak reformu yapılamamakta, yani Anayasanın açıkça öngördüğü bir düzene karşı çıkılmakta, böylece de nüfusunun %80-i köylerde yaşayan ve köy ekonomisine bağlı olan Türkiye'de, tarım alanındaki milyonlarca emekçi arasında günden güne artan derin bir bunalıma sebep olmaktadır. Bu emekçilerin önemli bir kısmı yığınla büyük şehirlere akmaktadır. Ama ulusal bir sanayileşme ve kalkınma planının yokluğu yüzünden şehirlere akan bu köy emekçilerinin oralarda aylak kaldıkları ve büyük merkezlerde

alt proletarya diye anılan tabakayı teşkil ettikleri görülmektedir. Yani bu akın köylerdeki sefalet ve umutsuzluğu şehirlere taşımaktadır. Milli Birlik hükümeti tarafından hazırlanan kalkınma plânının kalkınmaya yarıyan bazı hükümleri, meselâ devlet sektörünü kuvvetlendirmeyi öngören ve büyük kapkaç sermayenin talanını önleyecek hükümleri Demirel hükümeti işbaşına geldikten sonra plândan çıkarıldı. Ve plan, yabancı sermayeye, onunla ortaklaşanlara, kapkaççılara gerek Hazineyi, gerekse halk yığınlarını soymak ve yağma imkânını daha da genişletecek şekilde değiştirildi. Devlet kredilerinin aslan payı, şimdi yabancı sermayenin, bankaların, ithalat ve ihracat şirketlerinin, araçların, toprak ve çiftlik beylerinin kasalarına akmaktadır. Buna paralel olarak yabancı sermaye, bilhassa Amerikan ve İngiliz tekelleri, Türkiyenin bütün doğal zenginliklerini sömürmek fırsatını daha geniş ölçüde ele geçirdiler. Petrol, boraks, volfram, demir-çelik ve en son da bakır madenlerine Amerikan tekelleri el koydu. Karadeniz bakırları geçenlerde Sanayi Bakanlığının bir kararı ile Amerikan Bakır tekellerinin Türkiyedeki paravana şirketlerine devredildi.

Amerikan tekellerinin Türkiyedeki sömürü ve soygun imkânları arttığı nisbette emperyalizmin politik hegemonyası da artıyor. Demirel hükümeti, topraklarımızda yeni yeni askerî üslerin kurulması ya da mevcutlarının genişletilmesi için yalnız şu son bir yıl içinde Vaşingtonla yirmiyeye yakın yeni ikili anlaşma imzalamıştır. Topraklarımızdaki Amerikan üslerinin, atom yığınaklarının varlığı, halk yığınları arasında, özellikle ayık aydın çevrelerde, uyanık gençlik ve subaylar arasında yurdun yarını hakkında günden güne artan bir endişe ve huzursuzluk yaratmaktadır.

Amerikan emperyalizmi, bir yandan da, verdiği kredileri azaltmaktadır. Bunlar esasında ne kredidir, ne de yardımdır. Amerikanın az gelişmiş memleketlerde kurduğu sömürü mekanizmasını işletmek üzere yarattığı bir emme basma tulumba sistemidir. Manivelâsı Vaşingtonda olan bu tulumba az gelişmiş memleketlere, meselâ Türkiyeye bir verir, verdiği altı mislini çeker. Böylece Amerikanın, sömürü mekanizmasını işletmek üzere yardım etiketi altında verdiği krediler Amerikan Kongresinin son bir kararı ile bir hayli azaltılmıştır. Türkiye bundan sonra daha az Amerikan kredisi alacaktır. Bu durum, ekonomisi, politikası ve silâhlı kuvvetleriyle Amerikaya peyk durumuna düşmüş Türkiyedeki ekonomik ve politik bunalımı bir kat daha artıracaktır. Yani Amerikan emperyalizmi, kendi ekonomik bunalımını, daha geniş ölçüde avucu içine aldığı memleketlere ve bu arada Türkiyeye ihraç edecektir. Çünkü Amerikan tekellerinin sömürü çarkının emme basma pompasını çalıştıran sermayede azalma olacak amma sömürde herhangi bir azalma olmayacaktır. Yabancı sermayenin ve en başta Amerikan tekellerinin Türkiyedeki kâr oranı yıldan yıla azalmıyor, bilâkis artıyor. Batı Almanya profesörlerinden Baade, Türkiye hakkında hazırladığı bir incelemede, Amerikalıların Türkiyeye verdiği her dolar karşılığında altı dolar alıp gittiklerini tesbit etmiştir. Şimdi Amerikalılar, yarım dolar karşılığında altı doları Türkiyeden alıp gidecek duruma geç-

ceklerdir. Bu demektir ki, Türkiye'nin emekçi halk yığınları, Amerikanın harp makinesinin işlemesine daha fazla artan bir oranla katılacaktır.

Bu ekonomik durumda kalkınmadan söz edilemeyeceği açıktır. Amerikan uzmanlarının kuşa çevirdiği kalkınma planları, esasında Türkiye'nin kalkınmasını, sanayileşmesini önleyecek bir plan niteliğini almıştır. Emperyalist devletler Türkiye'yi az gelişmiş bir tarım ülkesi halinde tutmak ve bu durumun yarattığı bütün ekonomik, politik bunalımları Türk halkına dayatmak politikasına devam ediyorlar. Bu bunalımın devamı, bir yandan emperyalizme bağlı hegemonyayı elinde tutan kökü dışarda bir zümrenin kuvvetlenmesine yardım edecek, bir yandan da Türkiye'nin sosyalist devletlere, milli bağımsızlık hareketlerini geliştirmekte olan milletlere, bugün dünya ölçüsünde emperyalizmle savaşan kuvvetlere karşı politik, askeri ve kültürel bir üs olarak elde tutulmasını sağlayacaktır. Batı Almanya tekelcilerinin otelcilik, turizm gibi alanlara yatırım yapmaları, «Türkiye'ye yardım konsorsiyumu»nun Amerikalı ve Batı Almanyalı uzmanlarının durmadan otelcilik ve turizm sanayiini geliştirmeyi salık vermeleri ve kredilerin o taraflara doğru yönelmesine gayret göstermeleri boşuna değildir. Bu gayret, emperyalizmin Türkiye'yi az gelişmiş bir ülke halinde tutmak politikasının belirli bir şekilde uygulanmasından başka birşey değildir.

Böylece bir yandan emperyalizmle onun yerli işbirlikçilerinin iktidarları, öte yandan emekçi halk yığınları arasında mevcut barışmaz çelişme günden güne artıyor. Bu artış, zaman zaman anti-emperyalist savaşın fikir alanından silâhlı, kanlı çatışmalar ve savaşlar alanına geçiyor. Yani dışarıya bağlı sermayeciliğin, emperyalistlerin de yardımı ile kurduğu düzen günden güne parça parça dökülüp çökmeye doğru gidiyor ve bu gidişin politik ve sosyal alanlarda derin sarsıntılara sebep olduğu görülüyor. Haziran ayında patlak veren öğrenci işgal ve boykot hareketlerinin derin sebeplerini, emperyalist-kapitalist düzenin halkımıza karşı ekonomik-politik alanda uyguladığı sömürü ve baskının artmasında, emperyalizmle emekçi halkımız arasındaki çelişmenin daha da derinleşmesinde ve genellikle emperyalizmin ve ona bağlı olanların kurduğu düzenin derin bunalımlara doğru yönelmesinde aramak gerekir.

Gençliğin önemli bir kısmı, halkımızla olan çelişmesinin gelişmesi sırasında emperyalizmin ve onunla işbirliği yapanların insan düşmanı çehresini görmüşlerdir. Bu uyanışta yalnız emperyalizmle halkımız arasındaki çelişme rol oynamamış, aynı zamanda emperyalizmle öteki az gelişmiş ülke halklarının mücadelelerinin de rolü olmuştur. En başta, kahraman Viyetnam halkının savaşıdır.

Bu alanda rol oynayan unsurlardan birincisi, yukarda da kaydettiğimiz gibi, bağımlı, yarı bağımlı ve bağımsızlıklarına yeni kavuşmuş halkların emperyalizme karşı yürüttükleri milli kurtuluş savaşlarıdır. Viyetnam halkının, Güney Amerika, Afrika ve Asya halklarının savaşı gençliğimizin anti-emperyalist bilince ulaşmasında dış etken olarak rol oynamıştır.

Dış etkenlerin ikincisi, sosyalist ülkelerin ve en boşa Sovyetler Birliğinin politik, sosyal-ekonomik, bilim, kültür ve teknik alanlarında elde ettiği büyük başarılarıdır. Geri kalmış Çarlık Rusyasının harabeleri üzerinde kurulan Sovyetler Birliğinin pek kısa zamanda ve meselâ uzay araştırmalarında boşa geçmesi, geri derebeylik düzeninden dünyanın ikinci büyük sanayi devleti haline gelmesi, bilim, teknik ve kültür alanlarında dev adımlarla ilerlemesi gençliğimizin gözünü açan etkenlerden biri olmuştur. Ayrıca Sovyetler Birliğinde ve öteki sosyalist ülkelerde uygulanan eğitim sisteminin geniş halk yığınlarına, işçi, köylü ve emekçi çocuklarına, bilim, teknik ve kültür hazinelerinin kapılarını açacak nitelikte oluşu, emperyalizme bağlı komprador idarenin yürüttüğü eğitim politikasının, eğitimi onların tekelinde tutması ve kapitalist-emperyalist sömürü düzenine teknik eleman yetiştirici, yani halk yığınlarına karşı bir zümre yaratmak üzere araç olarak kullanması, gençliğimizin eğitimde sosyalist, devrimci şiarlarla ileri atılmasına ışık tutmuştur. Gerçekten de gençlerimiz «eğitimde reform değil, devrim» şiarını ileri atmışlardır.

Tabii, eğitimde devrim davasını, genellikle toplumun temel yapısını devrimle değiştirmek davasından ayırmaya imkân yoktur. Amerikan emperyalistlerinin, toprak-çiftlik beylerinin, kompradorların egemen olduğu bir memlekette eğitimde devrim nasıl başarılı? Eğitimde halkçı devrimi başarmak için toplum devrimine engel olan kuvvetlerin bertaraf edilmesi, sosyopolitik varlıklarına son verilmesi gerekmektedir. Amerikan emperyalistleri Türkiyeden kovulmadan, derebeyi düzenine son verilmeden, toplumu bütünüyle devrime yöneltmeden, tek başına bir eğitim devrimi başaramaz.

Gençliğin anti-emperyalist bilince ulaşmasında üçüncü etken dünya demokratik hareketidir. Bu hareket içinde komünist ve işçi partilerinin faaliyeti önemli bir yer tutuyor. Dünya demokratik hareketi, bir yandan emperyalizme karşı halkların savaşını desteklediğinden, bir yandan da demokratik bir düzen, bu orada demokratik bir eğitim devrimi için savaşığından gençliğimizi etkilemektedir. Meselâ Fransa ve İtalyada toplum ve eğitim devrimi uğrunda gençliğin yürüttüğü savaşta demokratik akımlar ön planda rol oynamışlardır.

Yukarda saydığımız bu üç milletlerarası unsur, yani milli kurtuluş hareketleri, dünya sosyalist sistemi ve milletlerarası komünist ve işçi hareketlerinin emperyalizme karşı dünya ölçüsünde yürüttükleri sınıf savaşı, dünya gençliğinin ve bu arada Türk gençliğinin ulusal, demokratik, devrimci ve anti-emperyalist bilince varmasına yardım etmiş ve gençliği, halka karşı kurulan bir devlet mekanizmasında civata ve manivela olarak yetiştirilmelerine karşı direnmeye yöneltmiştir. Gençlerimizin üniversiteler yönetimine katılmayı ve gençliğe memleket gerçeklerini öğretecek bir eğitim programının uygulanmasını istemeleri bu bilincin en açık delilleridir.

Yüksek öğrenim, hatta lise öğrenimi yapmaktaki zorluklar, eğitim imkânlarının varlıklı zümrelerin çocuklarına verildiği göz önünde tutulacak

olursa Türkiye'de eğitim devrimi uğrunda işgal ve protesto hareketini yürütenlerin daha fazla küçük burjuva asıllı gençler olduğunu kabul etmek gerekiyor. Gerçekte de bu böyledir. Ne var ki bu gençliğin önemli bir kısmına, Lenin'in de dediği gibi, «Burjuvazinin hareketsizlik çamuru hâlâ bulaşmamış»tır. Gençliğin bir kısmı da, savaşa, küçük burjuva sahte devrimci görüşleriyle beraber katılmakta, goşist çıkışlarla hatta zaman zaman genel devrim hareketine zararlı bile olmaktadır. Bu gibi elemanların tutumu ne kadar hatalı, zaafları ne kadar büyük olursa olsun yine Lenin'in deyimi ile bunlar, «objektif olarak sermayeye saldırmaktadırlar». Tabii, Lenin Çarlık Rusyasındaki gençlik hareketinin objektif tutumunu tesbit etmekle beraber, bir yandan da gençlik hareketi içindeki goşist, nihilist, anarşist akımları bilimsel bir gözle eleştirmeden de geri durmamıştır.

Türkiye'de gençlik hareketini, emekçi halkın, işçi sınıfının ekonomik ve politik teşkilâtlarının, TKP'nin, sosyalistlerin, partisiz aydın ve yurtseverlerin uzun yıllardanberi yürüttükleri bağımsızlık ve demokrasi savaşından ayırma imkân yoktur. Öğrenci hareketini kendine özgü bir akım olarak ele aldığımız takdirde, onu, halkımızın devrimci gelenekleriyle bağlarını kesmiş, topraktan sökülmiş bir ağaç durumuna getirmiş oluruz. Türkiye'deki öğrenci ve gençlik hareketinin, işçi sınıfı, TKP ve öteki yurtsever akımların uzun yıllardır devrimci fikir ve savaşlarla hazırladıkları topraktan özlerini aldıklarına şüphe yoktur. İşçi sınıfı ve onun politik ve ekonomik teşkilâtları kendini kurtarma hareketine girişirken, bütün milleti kurtarma gibi bir ödevle karşılaşmıştır. İşçi sınıfı ve onun politik örgütleri, gençliği, köylülüğü, orta tabakaları ile bütün milleti kurtarmadan kurtuluşa kavuşamaz. Sömürü düzeninden sosyalist düzene geçemez. Bu konuda Lenin «183 öğrencinin zorla askere alınması»(*) başlıklı makalesinde şunları yazıyor: «İşçi sınıfı kurtuluşu için savaşa atılmıştır. İşçi sınıfı, bu büyük savaşın kendisine büyük zorunluklar yüklediğini hatırlardan çıkarmamalıdır. Aynı zamanda bütün halkı kurtarmadan despotizmden kurtulamayacağını bilmelidir. Her şeyden evvel ve her şeyin üstünde, her türlü politik protestoyu yansıtmak ve elindeki bütün araçlarla desteklemek zorundadır.»

Leninin bu öğretilerinde, işçi sınıfı ile aydın ve gençlik akımları arasındaki bağların kuvvetli ve geniş olmasının önemi beliriyor. Bu bağların gereği gibi kuvvetli ve sağlam şekilde kurulmadığı yerlerde öğrenci ve gençlik hareketlerinin kolaylıkla yenilgiye uğradıklarını bizdeki denemeleriyle de görüyoruz. Lenin aynı zamanda, gerici düzene karşı çıkan her hareketi değerlendirmenin genel devrim hareketinin gelişmesi üzerindeki önemli rolünü belirtmektedir. Bu değerlendirme, gereği gibi yapılmadı mı, genel devrim hareketi zayıflar, devrimci gençlik akımı bazı gerilemeler kaydeder.

Türkiye'deki devrimci öğrenci hareketinin birinci aşaması, başarılarla birlikte başarısızlıklarla da kapandı.

(*) Lenin, Fransızca tercümesi. Cilt 4. S. 435.

Hareketin başarılı tarafı, emperyalist-komprador idaresinin halk düşmanı politikasını bütün yönleriyle bir daha halk yığınlarına göstermesi, aydın çevreleri daha etkili bir şekilde savaşa çekmesidir. Hareket içinde ayrıca işgalli boykot gibi yeni yeni savaş ve teşkilatlanma şekilleri denendi. Ve bu denemelerden iktidarı geriletmek, polisini hareketsizliğe mahkûm etmek gibi başarılı sonuçlar alındı. Emperyalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı savaşın ikinci aşamasında bu yeni mücadele şekillerinin zaafalarını gidermek, olumlu taraflarını daha kuvvetlendirmek suretiyle daha geniş, daha konkre demokratik hedeflere ulaşılabileceği muhakkaktır.

Fakat öğrencilerin ileri sürdüğü konre programdan resmi makamlara ve üniversite idarelerine kabul ettirilen yalnız harçların dondurulması olmuştur. Bunu büyük bir başarı saymaya imkân yoktur. Hareketin en kuvvetli anında bazı üniversite senatoları, öğrencilerin yönetime katılması prensibini kabul eder gibi görünmüşler, fakat hükümet terörü ve tutsak edilmeler başlayınca kabul ettiklerini reddetmeye koyulmuşlardır. Bu başarısızlığın sebeplerinden biri, hareketin, öteki demokratik akımlarla ahenkleştirilmesi yönüne gidilmemiş olmasıdır. İşçi sınıfının ekonomik, politik örgütleri ile sağlam bağlar kurulamamış, diğer demokratik akımlarla da ahenkli bir çalışmaya gidilememiştir. Bazı devrimci sendikaların ve muhalefet gazetelerinin öğrenci hareketini desteklemeleri, kuvvetle başlayan akımın zamanla gevşemesini, hızını kaybetmesini önleyememiştir. Öğrenci hareketinin bu nisbi tecridi, emperyalizmin ve hükümet ajanlarının hareketi dumura uğratmak ve hedeflerinden şaşırtmak amacıyla, meselâ, üniversitelerin açılacağı zaman için tertiplenen boykot ve işgal hareketini Hazirana almak üzere gerici öğrenci örgütlerini harekete geçirmeleri gibi manevralar çevirmelerini kolaylaştırmıştır.

Emperyalist-komprador hegemonyasına karşı en etkili ve tarihsel bakımdan zorunlu savaş aracı, içinde yaşadığımız devirde sosyalizme geçiş yolunda kapitalist olmıyan gelişme aşamasında bütün anti-emperyalist, demokratik, milli güçlerin bir cephe politikası çevresinde işbirliği sağlamalarıdır. Yani Amerikan Altıncı filosunun zaman zaman limanlarımızda yaptığı gövde gösterisine karşı protesto hareketlerinde, petrol davasında, topraklarımızdaki Amerikan üs ve atom yığınaklarının kaldırılması ve ikili anlaşmaları bozma savaşında demokratik akımlar arasında beliren işbirliği cephesinin belirli ve etkili bir politik akım haline gelmesidir.

İÇİNDEKİLER

KOMÜNİST HAREKETİN AKTÜEL PROBLEMLERİ

Kapitalist ülkelerde gençlik hareketinin gelişmesi

Bugünkü aşamanın özellikleri ve perspektifler
(Dergimiz Yazı Kurulu'nun yuvarlak masa toplantısı) 469

Vitold Yarosinski

Dünya komünist hareketinin birliği ve emperyalizmin harp politikası 502

Saliba Hamis

İsrail-Amerikan işbirliği eylemde 511

EMPERYALİST SALDIRISINA KARŞI

Yan Prajki

Önce bombardımanlar durdurulmalıdır 525

«HÜR DÜNYA»DA

Ş. Brennis

Birleşik Amerikada terör ve zorbalık 530

ÖZEL SAYFALARIMIZ

Bildiri 536

Ahmet Saydan

Türkiyede gençlik hareketinin yeni aşaması 538

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almancası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstödtplatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozsirovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

İspanyolcası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japoncası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarcası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«YENİ ÇAĞ» – Stredisko pro rozsirovani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira